

UiT Norges arktiske universitet

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

Sosiale medier og ungdommers identitet

En litteraturgjennomgang om ungdommers identitet gjennom sosiale medier

Sebastian A. Eliassen

Masteroppgave i pedagogikk, PED-3900, Vår 2024

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	4
Abstract	5
Forord.....	6
1 Avhandlingens disposisjon.....	7
1.1 Introduksjon.....	8
1.2 Avhandlingens tema: Sosiale medier og ungdommers identitetsprosesser	9
1.3 Avhandlingens pedagogiske forankring	13
1.4 Avhandlingens avgrensning og problemstilling	16
1.4.1 Problemstilling	18
2 Metode.....	19
2.1 Vitenskapelig tilnærming.....	20
2.1.1 Hermeneutikk og fenomenologi.....	20
2.2 Hva er en litteraturgjennomgang?.....	22
2.2.1 Hvorfor litteraturgjennomgang?.....	25
2.2.2 Formulering av forskningsspørsmål.....	26
2.2.3 Identifisering og utvalg av litteratur.....	27
2.2.4 Sortering og Syntetisering av litteraturen.....	31
2.2.5 Skrive og systematisere.....	32
2.3 Svakheter ved litteraturstudie	33
2.4 Anvendelsen av eksisterende teori.....	34
2.5 Min masteroppgave.....	35
3 Teori	36
3.1 Sosiale medier.....	36
3.2 Identitet.....	37
3.3 Ungdomsårene	39
3.4 Erving Goffmans dramaturgiske perspektiv	43

3.5	Anvendelse av teoretiske perspektiver	46
4	Funn- Norske ungdommers identitet på sosiale medier; hva vet vi?.....	47
4.1	Ungdom og sosiale medier; hovedfunn i forskningslitteraturen.....	48
4.2	Ungdommers sosiale medievaner	52
4.2.1	Sosiale mediers framvekst; hvorfor har sosiale medier blitt en så stor del av ungdommers liv?	52
4.2.2	Ungdommers økende bruk av sosiale medier.....	53
4.2.3	Hva gjør ungdom i sosiale medier?.....	54
4.2.4	Ungdommers motivasjon for å bruke av sosiale medier	55
4.3	Sosiale mediers påvirkningsevne.....	57
4.3.1	Sosiale medier er både positivt og negativt.....	57
4.3.2	Influensere.....	59
4.3.3	Digital mobbing.....	60
4.3.4	Kjønnforskjeller	60
4.3.5	Digitalt press og sosial sammenligning.....	60
4.4	Sosiale medier og ungdommers identitet.....	63
4.4.1	Hvordan har identitet, psykisk helse og sosiale medier sammenheng?.....	64
4.4.2	Ungdom, identitet og sosiale medier	65
4.4.3	Ungdommers digitale rollespill	66
4.4.4	Sosiale medier stiller krav til ungdommers identitet.....	67
4.4.5	Sosiale medier som en identitetsbekreftende arena.....	71
4.4.6	Sosiale medier handler om å vise seg fram	72
4.4.7	Identitetsutspilling eller splittet identitet?	73
4.4.8	Sosiale mediebruk som et søk om bekreftelse.....	77
4.4.9	Likes og tilbakemeldinger er identitetsbekreftende	78
4.4.10	Ungdommers identitet i sosiale medier- en tolkning gjennom litteraturen.....	79
5	Oppsummering, konklusjon og avslutning.....	83

5.1	Oppsummering.....	83
5.1.1	Ungdommers identitet og digitale rollespill- et teoretisk perspektiv og oppsummering.....	85
5.2	Konklusjon, hva vet vi om ungdommers identitet på sosiale medier?	86
5.3	Masteroppgavens bidrag og avslutning	87
5.3.1	Refleksjon til videre forskning.....	89
	Referanseliste	91

Sammendrag

Denne masteravhandlingen handler om ungdommers identitet på sosiale medier. Gjennom de siste tiårene har vi sett en stor digital utvikling i samfunnet. Med den digitale utviklingen har også sosiale medier hatt sin framvekst. Sosiale medier har blitt noe som alle bruker. Ifølge Medietilsynet (2020) bruker 90 prosent av landets barn og unge minst en form for sosiale medier, og de sosiale mediene har fått en grunnleggende rolle i ungdommers digitale hverdag. Sammen med ungdommers økende sosiale mediebruk har vi også sett en økende rapportering i ulike plager tilknyttet ungdommers mentale helse. Dette er et tema som har fått stor mediedekning de siste årene, hvor det trekkes ulike konklusjoner til hvilken innvirkningskraft de sosiale mediene har.

Med en forståelse om at sosiale medier er et sted hvor ungdommer utspiller sin identitet, ses det i denne avhandlingen nærmere på hva forskningslitteraturen sier om ungdommers identitet på sosiale medier.

Abstract

This master's thesis is about adolescents identity on social media. Over the last few decades we have seen a major digital development in society. Along with the digital development, social media have also had its rise. Social media has become something that everyone uses. According to Medietilsynet (2020), 90 percent of the country's youth use at least one form of social media. Social media has also taken on a fundamental role in young people's everyday life.

Along with young people's increasing use of social media, we have also seen an increasing number of reports concerning young people's mental health. This is a topic that has received a lot of media coverage in recent years, where different conclusions are drawn as to the impact that social media has.

With an understanding that social media is a place where adolescents play out their identity, this thesis will take a closer look at what the research literature says about adolescents identity processes on social media.

Forord

Endelig har dagen kommet! Innleveringen av denne masteroppgaven markerer slutten på årene som student ved UiT, og «voksenlivet» står nå for tur. Det føles både rart og godt å skulle legge oppgaven som jeg har brukt så mye tid og energi på bak meg. Gjennom arbeidsprosessen har jeg virkelig fått kjenne på alle livets følelser, både på godt og vondt. Kanskje viktigst av alt har utarbeidelsen av masteroppgaven vært en spennende, givende og lærerik prosess.

Tusen takk til min veileder Pål Anders for god hjelp, gode råd og innspill gjennom hele arbeidsprosessen. Ikke minst vil jeg takke for oppmuntrende og betryggende ord når jeg har stått fast i arbeidet og følt meg overveldet og motløs.

Til slutt vil jeg takke mine venner og familie for støtten dere har vist gjennom alle fem årene av studieløpet. Dette hadde jeg aldri klart uten dere.

Sebastian Alfredsen Eliassen

Tromsø, Mai 2024

1 Avhandlingens disposisjon

Denne masteroppgaven inneholder fem hovedkapitler.

Det første kapittelet bygger hovedsakelig på presentasjon av avhandlingens tema og bakgrunn for valg av tema som danner selve utgangspunktet for masteroppgaven. Her ser vi blant annet på ungdommers økende sosiale mediebruk, og bekymringer tilknyttet dette som uttrykkes i samfunnet. I første kapittel framkommer også temaet og avhandlingens samfunnsmessige og pedagogiske relevans. I slutten av første kapittel vil jeg presentere masteroppgavens problemstilling og avgrensning.

Påfølgende kapittel inneholder masteroppgavens forskningsmetode og vitenskapelige tilnærming. Gjennom kapittelet vil vi se hva som inngår i en forskningsprosess, og utarbeidelsen av en litteraturgjennomgang.

Det tredje kapittelet har som mål å gi en forståelse av identitetsbegrepet, identitetsutvikling og hvordan vi som mennesker utspiller vår identitet i samspill med andre. I dette kapittelet presenteres de teoretiske perspektivene som vil brukes for å belyse de ulike fenomenene i ungdommers sosiale mediebruk, og hvordan sosiale medier kan påvirke deres identitet. Her vil det også gis en definisjon av begrepet sosiale medier.

Kapittel fire er selve litteraturgjennomgangen i avhandlingen. I dette kapittelet presenteres funn tilknyttet ungdommers sosiale medievaner og sosiale mediers ulike påvirkningsevner. I stedet for å ha et eget kapittel for å drøfte de momentene som framkommer gjennom litteraturen vil jeg i kapittel 4.4 belyse og perspektivere ungdommers identitet på sosiale medier, og sosiale mediers påvirkningsevne overfor ungdommers identitet gjennom de teoretiske perspektivene som ble presentert i kapittel 3. Dette gjøres for å unngå repetisjon i avhandlingen.

Det femte og siste kapittelet inneholder en oppsummering, konklusjon og avslutning. Dette kapittelet har som mål å besvare avhandlingens problemstilling. Til sist vil det gis en refleksjon for videre forskning.

1.1 Introduksjon

Jeg husker fortsatt friheten jeg følte på da jeg fikk min aller første mobiltelefon. Dette begynner å bli noen år siden, og mye har endret seg siden da. Mobiltelefonen gjorde at jeg ikke lenger trengte å ringe på døra til venner i håp om at de var hjemme, -og at de kunne komme ut for å leke. Mobiltelefonen åpnet for muligheten til å kontakte andre mens jeg satt komfortabelt hjemme, og jeg kunne unngå å møte opp hjemme hos mine venner forgiveles. Mobiltelefon har åpnet opp en helt ny dimensjon for å kommunisere med venner og familie. Teknologien har kommet en lang vei siden jeg fikk min første mobiltelefon.

Mobiltelefonen har gått fra å være et verktøy man utelukkende har brukt til å snakke, og holde kontakt med andre, til å bli et multiverktøy med en omfattende rekke funksjoner.

Smarttelefonen, som vi kjenner den i dag har brakt med seg nye digitale løsninger med et hav av bruksområder. Den har samlet teknologiske løsninger som blant annet GPS, kamera, mp3-spiller og kalkulator til en og samme enhet- vi kan til og med betale regninger og kjøpe bussbillett med den. Med dagens smarttelefoner har også sosiale medier hatt sin store framvekst. Vi har telefonene med oss overalt, og vi er alltid pålogget. Smarttelefonen har åpnet en helt ny dør for kommunikasjon, og med sosiale medier har vi et større innblikk i hverandres liv enn noen gang før (Aalen & Iversen, 2021).

Jeg vokste opp i det sosiale medier først startet å etablere seg i samfunnet- rett før det traff inn for fullt. Den underliggende nysgjerrigheten tilknyttet oppgavens tema, kommer med dette fra hvordan det er å vokse opp «hånd i hånd» med smarttelefoner, sosiale medier og det innblikket de fører med seg. Min nysgjerrighet stammer også fra den oppmerksomheten som sosiale medier får i media, både på godt og vondt. Mediedekningen sosiale medier får er tidvis med dystre overskrifter. Her utpekes ofte sosiale medier som syndebykk for ungdomsgenerasjonens ulike problemer og plager. Med dette ønsker jeg å undersøke hva vi faktisk vet om hvilken innvirkning sosiale medier kan ha på ungdommers identitet og identitetsprosesser.

Som avsluttende bacheloroppgave i pedagogikk skrev jeg en oppgave tilknyttet det samme temaet. Gjennom arbeidsprosessen fant jeg at tematikken rundt sosiale medier, ungdom og identitet er et fagområde som er lite utforsket, og til tross for min underliggende interesse for feltet, ble jeg aldri helt fornøyd med utfallet av min bacheloroppgave. Dette kan skyldes flere ulike faktorer. Manglende kompetanse og erfaring, feil valg av forskningsmetode, eller

oppgavens begrensning. Jeg ser derfor på denne masteravhandlingen som en gylden mulighet til å videreføre mitt tidligere arbeid på en måte som både kan tette kunnskapshull og tilfredsstillende mine akademiske ambisjoner.

Nesten to år etter fremstillingen av min bacheloroppgave vises det fortsatt gjennom omfattende gransking av litteraturen, at temaet rundt ungdom, identitet og sosiale medier er et lite utforsket fagområde. I søket etter sosiale mediers påvirkningsevne er det i stor grad sammenhengen mellom sosiale medier og nedsatt psykisk helse som framkommer. Og hvor forskningen først utforsker sammenhengen mellom ungdommers identitet og sosiale medier vises det at dette er et grunnleggende element for å forstå ungdommers sosiale mediebruk og hvilke innvirkninger de sosiale mediene kan ha for ungdomsgenerasjonen. Dette forankres i det faktum at ungdommers identitet er en fundamental brikke i deres psykososiale utvikling som kan påvirke dem på ulike måter (Erikson, 1992). Dette er momenter som vil komme fram senere i denne avhandlingen.

Temaet for denne avhandlingen har ikke utelukkende opphav i personlige interesser, men er også et resultat av diverse mediers kollektive bekymring overfor ungdommers bruk av sosiale medier. Bekymringene som kan ses i lys av ungdommers sosiale mediebruk vil komme fram i neste kapittel.

1.2 Avhandlingens tema: Sosiale medier og ungdommers identitetsprosesser

I dette kapittelet vil jeg gi en innføring i sosiale mediers framvekst i samfunnet. Jeg vil også belyse ulike bekymringer som uttrykkes ved ungdommers økende sosiale mediebruk for å redegjøre avhandlingens samfunnsmessige forankring.

Gjennom de siste tiårene har vi sett en stor utvikling av ulike digitale tjenester. Alt fra enkle hverdagslige løsninger som å lese avisen og bestille mat, til mer omfattende tjenester som å søke lån eller bruke diverse helsetjenester, har med tiden blitt digitalisert.

De digitale løsningene har trolig kommet for å bli. Og de har kommet for å gjøre livene våre enklere, mer komfortable og kanskje til og med tryggere. Kanskje mest framtrødende for de nye digitale løsningene er hvor enkelt det har blitt å kommunisere med hverandre. Den digitale utviklingen har gitt oss smarttelefoner og sosiale medier, som gjør at vi kan nå ut til hverandre, og følge med på hverandres hverdag med bare noen få tastetrykk (Aalen &

Iversen, 2021). Nye digitale løsninger har gjennom de siste årene blitt en del av hverdagen vår, og de får en stadig større rolle i livene våre. Dette på tvers av hverdagens ulike arenaer.

Med den store utviklingen av digitale løsninger kan det også dras slutninger mot at tilgjengeligheten til det digitale også har blitt større. Det rapporteres om at nesten alle unge i Norge bruker minst en form for sosial medier (Medietilsynet, 2020, s. 5).

Den store digitale utviklingen har endret måten vi kommuniserer med hverandre på. Sosiale medier har gått fra å være et nisjefenomen, til noe som «alle bruker» (Aalen & Iversen, 2021, s. 13). Med sosiale medier følger også muligheten til å alltid være pålogget. I kombinasjon med dette kan man også gjennom sosiale medier dele innblikk i sin egen hverdag, så vel som at man får innsyn i andres hverdag.

Dagens ungdomsgenerasjon vokser opp i en tid hvor sosiale medier spiller en stor rolle i det daglige livet. «Gen Z» eller generasjon Z, anses som den første heldigitale generasjonen. Her menes det at de er de første som vokser opp i det nye digitale samfunnet. De vokser opp «hånd i hånd» med smarttelefoner og sosiale medier.

Sammen med den digitale oppveksten ser vi en stor økning av psykiske helseplager hos barn og unge de siste årene (Johannessen, 2019).

Dette er et tema som også har fått stor mediedekning gjennom de siste årene, og vi har sett at det har blitt pekt på flere ulike meninger, sammenhenger og svar for hva som er årsaken til ungdomsgenerasjonens nedsatte mentale helse. Noen av overskriftene som har preget avisene gjennom den siste tiden har vært av dyster karakter;

- «Har sosiale medier tatt overhånd?» (Hutt, 2022)
- «Hva er det egentlig sosiale medier gjør med oss unge?» (Gustavsen, 2023)
- «Slår alarm om sosiale medier: -Skremmende utvikling» (Furuhaug et al., 2020)

Selv om en kan ha forståelse for at aviser gjerne overbetoner overskrifter for å engasjere lesere, kan vi likevel se at sosiale medier er et fenomen som ofte blir utpekt som syndebukk for ungdommers økende psykiske helseproblemer (Aabakken & Egge, 2022).

Fra disse ulike avisartiklene pekes det spesielt på at sosiale medier gjør det enklere for ungdomsgenerasjonen å sammenligne seg med andre, og at dette fører til en følelse av utenforskap, mindreverd, eller andre problemer knyttet til deres mentale helse.

Mediene peker på at sosiale medier skaper et grunnlag for sammenligning gjennom den eksponeringen for andres liv som sosiale medier ses å føre med seg.

For å sette uttrykkene som ses gjennom de ulike mediekanalene i perspektiv, vil jeg vise til et debattinnlegg fra VG, hvor influenser Synnøve Dørum (2024) også belyser en negativ side ved sosiale medier. Det uttrykkes at sosiale medier ikke lenger er slik det var. Hun skriver at det ikke lenger er rom for å legge ut innlegg som representerer en vanlig person. Og at det eneste som skaper engasjement og tilbakemeldinger i de sosiale mediene kan beskrives som oppstilt, perfektionert og ekstraordinært (Dørum, 2024).

Fra dette kan vi se at sosiale medier har gått fra å være steder hvor man publiserer alminnelige bilder fra sin hverdag, til å bli et sted hvor ungdommer iscenesetter seg for å framstille seg selv på best mulig måte, med et ønske om å oppnå respons på innleggene de deler i sosiale medier. Dette perspektivet kan også forstås i tråd med ungdommers økende problemer tilknyttet deres mentale helse, ved at ungdommer blir eksponert for bilder og innlegg som ikke representerer vanlige mennesker. Og at de inntrykkene de får gjennom bildedeling i sosiale medier inneholder «uoppnåelige» idealer som preges av perfektion.

Det er ikke bare mediekanaler som uttrykker bekymring og problematiserer ungdomsgenerasjonens sosiale mediebruk og nedsatte mentale helse.

I boka *Generasjon prestasjon* (Madsen, 2019) vises det også bekymring til dagens ungdomsgenerasjon. Hvor denne bekymringen ses i lys av at dagens ungdommer står overfor langt flere valg, et betydelig større press og flere påvirkningsmomenter enn de gjorde for bare noen generasjoner siden.

Gjennom Madsen (2019) kommer det fram at dagens ungdommer generelt sett har høy trivsel og er godt fornøyde. De blir karakterisert som veltilpassede, hjemmekjære og aktive. Likevel er det mange unge som rapporterer om engstelser og bekymringer i hverdagen. Tall på psykiske helseproblemer blant ungdom viser å ha steget betraktelig siden 2010, og økningene er markante blant både gutter og jenter. Årsakene til ungdoms negative mentale helse knyttes opp mot blant annet; mobbing, lite sosial støtte og konflikt i hjemmet. Selv om dette er årsaker som ses å påvirke ungdommers mentale helse så forklarer det likevel ikke økningen i rapporterte psykiske helseplager som har preget det siste tiåret. Det pekes derfor på at det er

økende individualisering og et større samfunnsmessig press om å lykkes som preger ungdomsgenerasjonen (Madsen, 2019, s. 10-11).

Med dette reises spørsmålet til om det er fokuset på psykisk helse som har blitt større, og at vi dermed ser en økning i tallene på rapporterte mentale helseproblemer. Eller om det faktisk har skjedd en endring i samfunnet. Objektivt sett, anses dagens ungdomsgenerasjon å vokse opp i en tid hvor man nesten ikke kan ha det bedre. Vi lever i et av verdens rikeste og fredeligste land med mange sosiale og samfunnsmessige goder. Målt i forventet levealder og materielle goder, så har vi aldri hatt det bedre. Ifølge Madsen (2019, s. 14-15) er det lite som tilsier at unge nordmenn burde være ulykkelige.

Gjennom boka ser vi en rekke sammenfallende faktorer som vises å spille inn på ungdomsgenerasjonens opplevde press (Madsen, 2019).

Ungdomsgenerasjonen vokser opp i en tid hvor det foreligger et press fra alle kanter om å lykkes. Presset omhandler det å være flink, attraktiv og populær. En av faktorene som utpekes til å legge til grunne for ungdommers opplevde press er sosiale medier. Slik som mediekanalene også gir uttrykk for, vises det at sosiale medier skaper et økt innsyn i ungdommers hverdag, noe som gjør det lettere for dem å sammenligne seg opp mot andre. Eksponeringen som sosiale medier medbringer ses å skape forvrengte bilder av hvor innholdsrik andres hverdag er (Madsen, 2019, s. 184). Dette kan også ses i lys av argumentene som framkommer gjennom Dørum (2024) hvor sosiale medier danner et sammenligningsgrunnlag gjennom ungdommers iscenesettelser av «perfekte» idealer på sosiale medier.

I lys av Madsen (2019) og ulike mediekkanaler kan vi se en kritisk tilnærming til hvilke innvirkninger sosiale medier har på ungdomsgenerasjonen. Å stille seg kritisk til nye fenomener i samfunnet er likevel ikke noe nytt. Begrepet *moral panikk* er noe vi ble kjent med på midten av 1960-tallet, og det beskriver de reaksjonene som overklassen uttrykte om nye elektroniske medier. Dette var reaksjoner som kom av skepsis eller frykt for at «det nye elektriske» skulle overta eller utkonkurrere tradisjonelle nedskrevne tekster. Siden da har begrepet *moral panikk* blitt brukt for å beskrive sosiale protester og kritikk av nye medier og populærkultur (Syvertsen, 2017).

Denne panikken kan ses i lys av en samfunnsforankret frykt for at nye medier og fenomener

skal ha en negativ innvirkning, både på mennesker som individer, og på et samfunnsmessig nivå. En grunnleggende forståelse er at denne bekymringen, eller panikken ikke nødvendigvis er rasjonelt forankret, men at dette er en reaksjon som heller kan anses som en naturlig konsekvens ved nye og ukjente påvirkninger som preger hverdagen vår (Syvertsen, 2017, s. 3-5).

Gjennom samfunnets ulike kanaler kan vi se at det gis uttrykk for at sosiale medier er et sted hvor ungdommer iscenesetter seg selv, og at deltakelse i sosiale medier handler om å framstille seg selv på best mulig måte. Med dette kan vi også se sosiale medier som et sted hvor ungdommer både utspiller, og stiller krav til sin og andres identitet. Her kan spørsmålet om hvordan, og på hvilken måte sosiale medier har en påvirkningskraft for ungdommers identitet reises.

En tolkning av de bekymringene som uttrykkes tilknyttet sosiale medier og ungdommers ulike plager kan knyttes opp mot begrepet moral panikk. Ved at sosiale medier blir utpekt som roten til ungdomsgenerasjonens ulike plager på bakgrunn av at det er et nytt fenomen som tolkes å ha stor innvirkningskraft.

På grunnlaget at dagens ungdommer er en del av den første heldigitale generasjonen, ungdommers økende problemer tilknyttet deres mentale helse, og en forståelse om at også sosiale medier er et sted som stiller krav til ungdommers selvrepresentasjon og identitet, ønsker jeg å finne ut av hva forskningen egentlig sier om sosiale medier, og hvordan de kan påvirke ungdommers identitet og identitetsprosesser.

1.3 Avhandlingens pedagogiske forankring

Vi har nå sett hvordan avhandlingens tema knyttes opp mot ungdommers økende bruk av sosiale medier og en samfunnsforankret bekymring tilknyttet sosiale mediers påvirkningsevne for ungdomsgenerasjonen.

I dette kapittelet vil jeg gjøre rede for hvordan avhandlingens tema også er relevant for pedagogikken. Innledende kan det tenkes at denne avhandlingen er mer sosialt eller psykologisk anliggende. For å belyse avhandlingens pedagogiske forankring må vi først forstå hva pedagogikk er. Derfor vil det innledende gis en innføring i pedagogikkens faglige identitet, hvor det videre vil belyses hvordan tematikken i denne avhandlingen forankres i det pedagogiske perspektivet.

Selv om en kan si at det ikke finnes noen endelig definisjon på pedagogikk som fag, kan en likevel se en mer tradisjonell tolkning av pedagogikkens faglige identitet; det er læren om oppdragelse og undervisning. Herunder er også *danning* og *utdanning* sentrale begreper for å beskrive faget. Videre kan vi også se at *sosialisering* er et begrep som har vokst fram i senere år. Gjennom de siste tiårene har det vært en stor vekst i pedagogikkfaget, og vanskeligheten med å definere faget kan med dette knyttes opp mot fagets økende vekst. Sammen med samfunnets utvikling har faget utviklet seg og vi har sett at det har oppstått mange nye seksjoner av faget, blant annet mediepedagogikk (Kvernbekk, 2001).

Pedagogikkens faglige vekst skjer ikke bare over et område, men det gis her uttrykk for at hele faget utvikler seg i flere undergrupper. Den faglige utviklingen kan ses å bidra til å styrke pedagogikken som fagområde ved at det er en kontinuerlig vekst hvor det alltid utvikles nye områder å tilegne seg kunnskap om, og fra. På den andre siden kan dette betraktes som et moment som preger pedagogikkens faglige identitet. De nye fagområdene som utvikles fører til kategoriseringer innen fagfeltet, og gjennom disse kategoriene vil ulike fagområder havne i de samme kategoriene på bakgrunn av deres likhetstrekk. Dette knyttes opp mot en forståelse om at det er nettopp denne veksten som fører til vanskeligheten med å definere pedagogikken som et fag (Kvernbekk, 2001, s. 17-19).

Derimot ser vi at pedagogikk er et gammelt fag som har røtter som strekker seg helt tilbake til antikkens Hellas. Det er også et stort og omfattende fag, som i korte trekk kan beskrives å omhandle undervisning, oppdragelse og sosialisering, og det vil med denne beskrivelsen være naturlig å anse pedagogikken som et fagområde som strekker seg ut over, og berører mange andre fagfelt (Imsen, 2011, s. 31).

Dette er også et fagfelt man finner nesten overalt i samfunnet. Fra spedbarnsalder, gjennom skolegang og ut i arbeidslivet finner vi pedagogikk.

Pedagogikk som fag anses som spesielt viktig for undervisningsprosessene gjennom alle trinn i utdanningssystemet, men pedagogikken strekker seg også gjennom flere av de prosessene i samfunnet som relaterer seg til samspill mellom mennesker. Det foreligger altså en forståelse for at pedagogikk som et fenomen kan tolkes ulikt avhengig av hvilket faglig ståsted man har. Vi kan med dette se at pedagogikk er et fag som både angår, og strekker seg ut fra klasserommet og undervisningssituasjoner, og videre inn i samfunnet og det mellommenneskelige sosiale spillet (Haugen & Stølen, 2017).

Oppdragelse og sosialisering er to begreper som er svært nærliggende for denne avhandlingen. Dette er begreper vi kan se som to av pilarene i beskrivelsen av pedagogikkfaget. Gjennom begrepet oppdragelse erkjennes det at barn ikke utelukkende skal oppdras til samfunnets idealer og forventninger, men at de også skal hjelpes i sin utvikling og vekst til å finne både seg selv og sin rettmessige plass i samfunnet som et fellesskap. En tolkning er at oppdragelsesbegrepet innebærer at vi skal oppbringe barn og unge i samfunnet slik at de kan utvikle seg til aktive deltakere i samfunnet, og at de skal oppbringes på en måte som gjør at de kan finne mening med sin tilværelse (Imsen, 2011, s. 31).

Videre forstår vi også at begrepet sosialisering tolkes noe bredere enn oppdragelsesbegrepet. Denne tolkningen ses i lys av at oppdragelse er de bevisste og målrettede påvirkningene, eller den oppdragelsen som man oftest ser i hjemmet, i barnehagen og på skolen. Sosialisering er de påvirkningsmomentene man finner andre steder i samfunnet.

Sosialisering kommer fra «alle kanter» i samfunnet, og er nødvendigvis ikke ment som å være av oppdragende karakter, men det ses heller som et resultat av innflytelse fra mange ulike arenaer. Med dette kan vi dele sosialiseringbegrepet i to; *tilsiktet* og *ikke-tilsiktet* påvirkning, tilsiktet sosialisering er den typen påvirkning som knyttes opp mot oppdragelse, mens ikke-tilsiktet sosialisering er de påvirkningsfaktorene som kommer fra andre arenaer, som for eksempel venner, massemedier, barne- og ungdomskultur, og sosiale medier (Imsen, 2011, s. 36-40).

Avhandlingens tema omhandler ungdom, identitet og sosiale medier. Masteroppgavens pedagogiske forankring tilknyttes spesielt begrepene oppdragelse og sosialisering.

Vedrørende oppdragelse ser vi at barn og unge skal hjelpes i sin vekst og utvikling til å finne seg selv, og sin plass i samfunnet. Her kan vi koble på identitetsbegrepet, da identitet ses å være nærliggende en følelse av helhet, at en som individ opplever seg selv som en og den samme (Krangle & Øia, 2005, s. 53-54). Dette ses i lys av det å finne mening med sin tilværelse som et individ.

Sosialiseringbegrepet kobles inn gjennom sosiale medier. Sosiale medier er en arena for sosialisering, og med den framtrepende plassen de sosiale mediene har fått i samfunnet de siste årene, kan vi gjennom sosialiseringbegrepet se at det er en arena som medbringer ikke-tilsiktet påvirkning.

Gjennom Erikson (1992) ser vi også hvordan ungdomstiden handler om å «finne seg selv» i ungdommens søk etter identitet. Ungdommers sosiale samspill og sosiale relasjoner ses her å

være en grunnleggende del av deres identitetsutvikling. I kapittel 3.2 og 3.3 vil dette belyses nærmere.

Avhandlingens pedagogiske forankring kan videre ses i lys av noen av kravene som stilles for masterkandidater i pedagogikk.

En masterkandidat i pedagogikk skal ikke bare ha kunnskaper om tilrettelegging og gjennomføring av undervisning. Kandidaten skal også ha kunnskap om pedagogikkens samfunnsmessige betydning, sosiologiske begreper, teorier og modeller som er tilknyttet menneskelig læring og utvikling (UiT, 2024). Disse kravene kan ses i lys av at pedagogikken handler om å hjelpe barn og unge i sin utvikling til å bli aktive deltakere i samfunnet, som også trives i sin tilværelse (Imsen, 2011). En pedagog må derfor ha kunnskap om både menneskelig læring og utvikling. Med dette kan vi igjen se til den forståelse om at pedagogikk som et fagområde strekke seg ut av klasserommet og skolene, og videre inn i det mellommenneskelige sosiale samspillet som foregår på tvers av samfunnets arenaer (Haugen & Stølen, 2017).

Sosiale medier er et nærmest uunngåelig moment i ungdommers liv. Sosiale medier er også en arena som medfører påvirkningsevner på lik linje med alle andre sosiale arenaer som barn og unge deltar i (Aalen & Iversen, 2021). Vi kan også se identitet som å være et begrep som berører pedagogikken som fagområde ved at begrepet omhandler både sosialisering og menneskelig utvikling (Erikson, 1992).

På bakgrunn av at en masterkandidat i pedagogikk skal ha kunnskap om menneskelig utvikling, og at pedagogikkfaget strekker seg ut av klasserommet og inn i det mellommenneskelige sosiale samspillet, kan vi se hvordan temaet ungdom, identitet og sosiale medier har en pedagogisk tilnærming. Her ser vi også begrepene sosialisering og oppdragelse som to av pilarene i pedagogikkens faglige identitet. I kapittel 1.2 ser vi sosiale medier som en sosial arena hvor ungdommer iscenesetter seg og utspiller sin identitet. Gjennom denne tolkningen kan vi se hvordan denne avhandlingen hører hjemme i det pedagogiske feltet.

1.4 Avhandlingens avgrensning og problemstilling

I startfasen av forskningsprosessen viste det seg raskt at tematikken rundt ungdom, sosiale medier og identitet er for omfattende til å inkludere all litteraturen, og alle momentene som

framkommer gjennom søk i litteraturen. På bakgrunn av dette har det vært nødvendig å gjøre avgrensninger for avhandlingens problemstilling.

Sosiale medier vises å være et begrep som innbefatter en rekke ulike digitale plattformer. Gjennom litteraturen kommer det fram at det har skjedd en endring i ungdommers sosiale mediebruk. Tidligere har sosiale medier i stor grad omhandlet å dele tekstbaserte innlegg og statusoppdateringer, mens dagens ungdomsgenerasjon vises å bruke sosiale medier i form av bilde- og videodelingstjenester (Medietilsynet, 2022; UngOrg, 2014). På bakgrunn av at ungdommers sosiale medievaner i stor grad tilknyttes bilde- og videodeling, vil denne avhandlingen ha fokus på det samme. Herunder Snapchat, Instagram og TikTok, da disse plattformene ses å være mest fremtredende i ungdommers sosiale mediebruk (Medietilsynet, 2022). Sosiale medier vil belyses videre i kapittel 3.1.

Siden avhandlingen tar sikte på å finne ut hva litteraturen sier om ungdommers identitet på sosiale medier, har det også nødvendig å avgrense både litteraturen og ungdomsbegrepet. Avhandlingen begrenser seg til norsk litteratur, og vil derfor hovedsakelig ha fokus på norsk ungdom. Dette forankres i den bekymringen som uttrykkes i norske medier, som vi har sett i kapittel 1.1.

Gjennom Erikson (1992) ser vi en løs definisjon på hva som definerer ungdomsalderen. Ungdomsårene ses her som tiden mellom barndom og voksen alder. Denne definisjonen ses i lys av at samfunnets utvikling fører til at tiden mellom barndommen og avsluttet utdanning blir av lengere og lengere varighet, og at ungdomstiden dermed ses å være tiden mellom barndom og spesialisert arbeid. Jeg velger å definere ungdomsalderen på samme måte som det kommer fram gjennom Erikson (1992).

Videre er det gjort avgrensninger for de teoretiske perspektivene som anvendes ut fra deres anvendelighet for å belyse avhandlingens tema. Her vil jeg anvende Goffmans dramaturgiske perspektiv (1974), og Eriksons psykososiale utviklingsteori (1992) tilknyttet ungdomsalderen for å belyse ungdommers sosiale medievaner, og hvordan det kan påvirke deres identitet. Avhandlingens teoretiske perspektiver vil gjøres rede for i kapittel 3.

1.4.1 Problemstilling

På bakgrunn av bekymringene som uttrykkes tilknyttet ungdommers sosiale mediebruk som vi har sett i kapittel 1.2, og den forståelsen om at sosiale medier er et sted hvor ungdommer utspiller sin identitet, ønsker jeg å undersøke hva vi faktisk vet om ungdommers identitet på sosiale medier.

Med dette knyttes problemstillingens nysgjerrighet til å finne ut om den bekymringen som uttrykkes i mediene kan ses i lys av begrepet moral panikk, eller om sosiale medier faktisk har en innvirkning på ungdommers identitet. Avhandlingen tar derfor sikte på å gi en overordnet beskrivelse og sammenfatning av litteraturen egentlig sier om ungdommers identitet på sosiale medier, og hvilken innvirkning sosiale medier har på ungdommers identitet.

Med dette har jeg formet følgende problemstilling:

Norske ungdommers identitet på sosiale medier; hva vet vi?

En litteraturstudie om hvordan sosiale medier påvirker norske ungdommers identitetsprosesser.

2 Metode

Etter å ha gjort rede for avhandlingens problemstilling vil jeg i dette kapittelet redegjøre for hvilken forskningsmetode som er brukt for å besvare avhandlingens problemstilling:

Norske ungdommers identitet på sosiale medier; hva vet vi?

En forskningsprosess starter gjerne med en underliggende nysgjerrighet og et spørsmål, og fortsetter med et arbeid for å besvare eller belyse spørsmålet. Her ses det å være to definisjoner på hva forskningsmetode er; forskningsmetode er de fremgangsmåtene vi har brukt for å besvare eller belyse spørsmålene vi stiller. Forskningsmetode kan også ses som de fremgangsmåtene vi har brukt for å tilegne oss kunnskap (Kleven & Hjordemaal, 2018, s. 18).

Ungdommers sosiale mediebruk er i en samfunnsmessig sammenheng et relativt nytt fagområde, det er også et komplekst tema hvor mange ulike faktorer undersøkes og kartlegges. Når en skal undersøke hva forskning vet om ungdommers identitetsutvikling på sosiale medier kan vi i lys av sosiale mediers kompleksitet forstå at dette er et tema som preges av mange ulike nyanser.

Da jeg allerede har grunnleggende kjennskap til temaet gjennom tidligere arbeid, ønsker jeg denne gangen å benytte meg av litteraturgjennomgang som metode. I startfasen av forskningsprosjektet vises det stor variasjon i forskningsfeltet tilknyttet avhandlingens tema, og det kan dermed forstås at det kreves metodisk mangfold for å besvare avhandlingens problemstilling. Dette forankres i temaets mange ulike perspektiver, som vil komme fram gjennom kapittel 4. En annen faktor som har spilt inn på metodevalget for denne masteroppgaven, er at forskning tilknyttet ungdom og sosiale medier er et relativt nytt fagområde, så forskningen som finnes i dette feltet er ansett som fersk. Ungdommers sosiale mediebruk er også et område som har fått mye mediedekning og oppmerksomhet de siste årene. Med dette som bakgrunn kan en anta at det finnes mye forskning rundt temaet.

På bakgrunn av tidligere arbeid ønsker jeg denne gangen å finne, sortere, tolke og belyse hva forskningslitteraturen faktisk sier om ungdommers identitet på sosiale medier, og hvilke påvirkningsevner sosiale medier har for ungdommers identitet gjennom et dypdykk i litteraturen. Med dette faller det naturlig å anvende litteraturgjennomgang som metode for å belyse avhandlingens problemstilling.

2.1 Vitenskapelig tilnærming

«Målet med vitenskapelig virksomhet er primært å utvide vår erkjennelse» (Thornquist, 2003, s. 9).

En grunnleggende forståelse er at vi, gjennom vitenskapelig virksomhet etablerer kunnskap om de temaene vi undersøker. Svarene som framkommer gjennom forskning kan brukes til å belyse ny kunnskap, utbygge allerede kjent kunnskap og teoretiske perspektiver, eller den kan brukes for å tette kunnskapshull i allerede eksisterende forskning (Creswell & Guetterman, 2021).

En vitenskapelig forskningsprosess deles inn i seks trinn. Innledende starter forskningsprosessen med en ide, hvor det videre dannes en problemstilling. Når problemstillingen er etablert må man bestemme hvordan man skal svare på den ved hjelp av forskningsmetode. Fjerde og femte steg i forskningsprosessen er å samle inn og analysere data. Presentasjon av funnene er siste del av forskningsprosessen. Det presiseres at dette er en forenklet beskrivelse av en vitenskapelig forskningsprosess, som også skjuler at forskeren ofte må snu og gå tilbake i trinnene gjennom prosessen (Ringdal, 2020, s. 19-20).

I forskningsprosessen har jeg først og fremst utviklet et forskningsspørsmål på bakgrunn av egen nysgjerrighet, samfunnsmessig og pedagogisk relevans, og ikke minst for å tette kunnskapshull. Videre har jeg gransket litteraturen og teoretiske perspektiver. For så å samlet inn data på bakgrunn av relevans og anvendelighet for problemstillingen og avhandlingens tema. Senere har jeg også analysert og tolket innsamlet data og perspektivert funnene ut ifra avhandlingens teoretiske rammeverk.

2.1.1 Hermeneutikk og fenomenologi

Denne masteroppgaven forutsetter to vitenskapsteoretiske søyler, *hermeneutikk* og *fenomenologi*.

Hermeneutikk er nærliggende avhandlingens vitenskapelige tilnærming da hermeneutikk omhandler spørsmål tilknyttet fortolkning og forståelse (Thornquist, 2003).

Da avhandlingen baseres på en litteraturgjennomgang med en *tradisjonell* tilnærming, medfører dette at avhandlingens vitenskapelige metode åpner opp rom for fortolkning og forståelse av litteraturen. En videre definisjon på litteraturgjennomgang som forskningsmetode vil framkomme i kapittel 2.2 (Jesson et al., 2011).

I hermeneutikken beskjeftiger en seg med hva forståelse er, og drøfter problemer knyttet til vilkårene for forståelse og fortolkning, og til hvordan vi skal gå frem for å oppnå fruktbare og gyldige fortolkninger. I korthet kan vi si at hermeneutikken kan hjelpe oss med å forstå hvordan vi forstår, og hvordan verden gir mening. (Thornquist, 2003, s. 139).

Avhandlingen er gjennom den anvendte forskningsmetoden oppbygd av en rekke ulike vitenskapelige tekster. For å forstå litteraturen som er anvendt er det nærliggende å vises til *den hermeneutiske sirkel*, som forklarer at tolkning av tekst foregår i en dynamisk prosess hvor man veksler mellom å studere teksters *del* og *helhet*. Dette innebærer at man forstår de ulike delene i en tekst ut i fra teksten som en helhet, men også at tekstens helhet blir forståelig gjennom enkeltdelene. Vekslingen mellom å se på del og helhet i litteraturen man studerer medfører at man forstår tekstene man studerer bedre og dypere for hver veksling man gjør (Kleven & Hjordemaal, 2018, s. 188).

Avhandlingens andre vitenskapsteoretiske søyle er fenomenologi.

Fenomenologi er læren om det som viser seg, eller det som kommer til syne, hvor en fenomenologisk tilnærming tilknyttes våre erfaringer med det som oppleves. En grunnleggende forståelse av begrepet innebærer å beskrive fenomener slik det oppstår for personer i ulike sosiale kontekster, noe som er nærliggende ved undersøkelsen av hvordan sosiale medier påvirker ungdommers identitet. Fenomenologi er likevel ikke en følelsesorientert praksis, men snarere *kunnskapsteoretisk* anliggende (Thornquist, 2003, s. 84).

Fenomenologien formidler respekt for det konkrete som konkret, og legger vekt på fylldige, erfaringsnære og kontekstualiserte beskrivelser. Det gjelder å ikke komme til sakene med fordommer, fiks ferdige kategorier og teorier, men la dem selv komme til uttrykk. Derfor oppfordres det til en åpenhet og til en viss tilbakeholdenhet slik at

verden ikke bare tilpasses kategorier definert på forhånd, ferdige forestillinger og tankemodeller. (Thornquist, 2003, s. 86).

Med dette menes det at forskerens refleksjoner over sine egne erfaringer kan danne et utgangspunkt for forskningsprosessen. Og den fenomenologiske tilnærmingen tilsier at forsker retter fokus mot fenomenene, slik som de personene vi studerer opplever dem, mens andre erfaringer og fenomener ses i bakgrunnen (Thagaard, 2018, s. 36).

Avhandlingen tar sikte på å finne svar på problemstillingen tilknyttet ungdommers identitet i sosiale medier fra et subjektivt perspektiv. Som avhandlingens innledende kapitler peker mot, vises det bekymringer tilknyttet ungdommers sosiale mediebruk i ulike mediekkanaler, og fra et samfunnsperspektiv foreligger det en oppfatning om at sosiale medier inneholder en negativ påvirkningsevne for ungdomsgenerasjonen. Gjennom en fenomenologisk tilnærming vil sosiale mediers påvirkningsevne, og ungdommers identitet på sosiale medier studeres fra et objektivt perspektiv. Hvor det tas sikte på å studere litteraturens beskrivelser av ungdommers meninger og opplevelser som fremkommer gjennom litteraturen.

2.2 Hva er en litteraturgjennomgang?

Som det kommer fram i kapittel 2 er forskningsmetode de fremgangsmåtene som brukes for å besvare de spørsmålene som vi har stilt, eller det er de framgangsmåtene vi bruker for å tilegne oss kunnskap (Kleven & Hjordemaal, 2018, s. 18).

Etter å ha gjort rede for avhandlingens vitenskapsteoretiske bakgrunn, vil jeg i dette kapitlet presentere forskningsmetoden som har blitt brukt for å besvare avhandlingens problemstilling.

Aveyard (2010) definerer litteraturgjennomgang som en omfattende studie og tolkning av litteratur som omhandler et bestemt emne.

En litteraturgjennomgang omtales som både en prosess og et produkt. Hvor produktet er en oppsummering av kunnskap tilknyttet et spesifikt tema, eller en metodisk gjennomgang av allerede eksisterende forskning. Prosessen forstås i lys av at en litteraturgjennomgang ikke bare omhandler å gjengi allerede eksisterende litteratur. En

litteraturgjennomgang krever at du formulerer selvstendige bidrag til litteraturen du tar for deg, som er tilknyttet problemstillingen i avhandlingen du skriver (Persson, 2021).

Her vil jeg gi en kort innføring i utarbeidelsen av en litteraturgjennomgang. En grundigere gjennomgang av forskningsprosessen til denne masteroppgaven vil komme tydeligere fram i de neste kapitlene.

Persson (2021) viser til 6S-modellen, som ser en litteraturgjennomgang å være oppbygget av seks ulike deler;

Spørre

Det første som inngår i en litteraturstudie er å spørre seg selv om hvilket tema man ønsker å undersøke. For denne masteroppgaven viste jeg tidlig at jeg ønsket å undersøke et tema som kan være relevant for samfunnet. Som nevnt i avhandlingens introduksjon knyttes avhandlingen til ulike faktorer, deriblant egen nysgjerrighet basert på tidligere arbeid og mangel på forskning.

Søke

Når man har bestemt seg for tema vil det neste steget være å søke etter litteratur tilknyttet avhandlingens tema. Her har det blant annet blitt gjort søk tilknyttet sosiale mediers påvirkningsevne, ungdom og identitet.

Sortere

6S-Modellens tredje steg er å sortere den litteraturen man har søkt etter. Her må det gjøres valg ut fra hvilken litteratur som er relevant å inkludere for avhandlingens tema, samt hvilken litteratur som skal ekskluderes. Som nevnt i kapittel 1.4 er det gjort flere avgrensninger til avhandlingen på bakgrunn av litteraturens omfang, hvor jeg her har valgt å inkludere litteratur som omhandler norske ungdommers bruk av sosiale medier, og sosiale mediers påvirkningsevne for norsk ungdom.

Syntetisere

Det fjerde steget er å syntetisere, altså å undersøke hvordan funnene i litteraturstudien henger sammen, overlapper hverandre, motstrider hverandre ved å skape kontraster og sammenligne litteraturen som er utvalgt.

Skrive

Det femte steget i en litteraturgjennomgang er å skrive ned funnene som framkommer gjennom granskingen av litteraturen. En litteraturgjennomgang skal resultere i et skriftlig dokument, og krever derfor at en skriver ned det man finner.

Systematisere

Det sjette og siste steget i utarbeidelsen er å systematisere arbeidet som har blitt gjort. Denne delen omhandler at alle delene i forskningsprosessen gjennomføres på en strukturert måte, slik at det til slutt kan bli et vitenskapelig arbeid (Persson, 2021).

Vi har her sett hvordan de seks delene i 6S-modellen utgjør selve litteraturstudien. Med dette ses det også at alle delene henger sammen og er avhengige av hverandre for utarbeidelsen av en litteraturgjennomgang (Persson, 2021).

Spesielt framtrede vises det at en litteraturgjennomgang krever at en orienterer seg grundig i litteraturen for det temaet man undersøker. Litteraturgjennomgangen skal altså ende opp som et skrevet dokument, og skal ikke ta sikte på å belyse hva vi antar eller mistenker, men beskrive hva vi *vet* om det temaet vi studerer. Det presiseres likevel at i samfunnsvitenskapelige fagområder som pedagogikk, er det variasjoner i hva vi *vet* og *ikke vet*, og det er derfor viktig at kunnskapen som presenteres er vitenskapelig anerkjent (Persson, 2021).

En litteraturstudie er en gjennomgang og sammenfatning av litteratur som presenterer hva vi vet om et spesifikt fagområde. For denne avhandlingen vil det være; hva litteraturen vet om norske ungdommers identitet på sosiale medier.

Det skilles også mellom flere ulike typer litteraturgjennomganger. For denne avhandlingen vil en *tradisjonell* eller *narrativ* tilnærming til litteraturgjennomgang som forskningsmetode anvendes. Dette begrunnes i at avhandlingen tar sikte på å klargjøre en bredere forståelse og oversikt over avhandlingens tema. På den andre siden brukes *systematiske* litteraturgjennomganger for mer avgrensede problemstillinger, hvor forskningsspørsmålet har et smalt fokus (Jesson et al., 2011).

Gjennom litteratursøk vises det også at forskningsfeltet for sosiale mediers innvirkning på ungdommers identitet er lite. Litteraturen tar heller sikte på en bredere forståelse av sosiale

mediers innvirkning på ulike områder i ungdommers liv, hvor det derimot finnes langt mere litteratur. En tradisjonell litteraturgjennomgang åpner opp større rom for tolkning, drøfting og sammenligning i motsetning til systematisk litteraturgjennomgang (Jesson et al., 2011).

Drøfting, tolkning og sammenligning er noe som ses nødvendig for å klargjøre ungdommers identitetsprosesser på sosiale medier.

Med en tradisjonell litteraturgjennomgang foreligger det også et skille angående kildekritikk fra andre former for litteraturgjennomgang; i en systematisk litteraturgjennomgang brukes det sjekklistor for å kvalitetssikre litteraturen, mens det i en tradisjonell litteraturgjennomgang er opp til forfatteren å vurdere hvilke kilder som skal anvendes (Jesson et al., 2011). Selv om en tradisjonell litteraturgjennomgang ikke stiller krav til utvalget av litteratur, har jeg i denne masteroppgaven valgt å sette kriterier for utvelgelsen av litteraturen som anvendes. Dette vil bli belyst i kapittel 2.2.3.

2.2.1 Hvorfor litteraturgjennomgang?

Som nevnt i introduksjonskapittelet har jeg gjennom avsluttende bacheloroppgave i pedagogikk erfaringer tilknyttet temaet om ungdommers identitet på sosiale medier. Gjennom tidligere arbeid har jeg også lært at dette er et tema som er lite representert i forskningslitteraturen. Der forskningslitteraturen tar sikte på å undersøke sosiale mediers påvirkningsevne for ungdomsgenerasjonen kommer det fram flere ulike perspektiver og resultater. På bakgrunn av det ønsker jeg å undersøke hva forskningslitteraturen faktisk sier om dette temaet.

Hensikten med å gjennomføre en litteraturgjennomgang er å danne et vitenskapelig forståelsesgrunnlag om ungdommers identitet på sosiale medier. Litteraturgjennomgang som metode kan gi flere ulike perspektiver på, og nyanser av litteraturen som foreligger, så vel som metodisk mangfold ved at metoden kan inkludere både kvalitativ og kvantitativ litteratur. Andre forskningsmetoder krever også at en danner et kjentskap til hva litteraturen sier innenfor det temaet man undersøker. Men ved å anvende litteraturgjennomgang som metode slipper man å skrive et forskningsprosjekt som allerede har blitt utarbeidet. En forståelse for andre kvalitative og kvantitative forskningsmetoder er at de er repetitive med mindre man undersøker noe nyskapende (Persson, 2021).

Creswell & Guetterman (2021) utbygger dette med argumentet om at litteraturgjennomganger utføres for å dokumentere hvordan din studie tilfører eksisterende forskningslitteratur, mens

andre forskningsmetoder vil ikke tilføye noe dersom den dupliserer forskning som allerede finnes.

2.2.2 Formulering av forskningsspørsmål

Som vi har sett i 6S-modellen er det første steget i en forskningsprosess å spørre seg selv hvilket tema man ønsker å undersøke (Persson, 2021). Enhver forskningsprosess starter med en ide, ut ifra ideen vokser et tema, og der igjen en problemstilling. Problemstillingen har en avgjørende betydning for forskningsprosessen da den både avgrenser, og gir retning til videre arbeid med prosjektet (Ringdal, 2020).

Masteroppgavens tema knyttes til ungdom, identitet og sosiale medier, og temaet er først og fremst definert gjennom personlig interesser, men også samfunnsmessig relevans og et hull i forskningslitteraturen slik som det vises i masteroppgavens første kapitler.

Når temaet var bestemt var det neste steget i prosessen å utforske litteraturen for å etablere et overblikk over tidligere forskning rundt avhandlingens tema slik at jeg videre kunne spisse avhandlingens problemstilling. Gjennom det innledende søket i litteraturen kom det fram at det er lite forskning som er direkte tilknyttet ungdommers identitet og sosiale medier, men det vises heller at litteraturen tar sikte på å framstille sosiale mediers påvirkningskraft for ungdoms mentale helse og sosiale mediers generelle påvirkningsevne for ungdommer.

Her kommer det også fram at litteraturen viser en rekke ulike tolkninger og funn, hvor ulike momenter og fenomener belyses. Det vises at forskning fokuserer på ulike områder for å kartlegge ungdommenes sosiale medievaner, og hvilken innvirkning sosiale medier kan ha. Eksempelvis fokuserer forskning på ungdommers tidsbruk i sosiale medier, og forsøker å finne sammenhenger mellom høy tidsbruk i sosiale medier og negativ psykisk helse. Andre studier ser på ungdommers selvrepresentasjon, og undersøker hvordan ungdommers selvportrettering i sosiale medier kan påvirke deres mentale helse. Mens andre sider igjen fokuserer på å kartlegge ungdommers sosiale medievaner i søket om å beskrive hvilke momenter i ungdommers sosiale medievaner som kan anses som positive og negative. Dette er noe vi vil se nærmere i kapittel 4.

Framtredende i litteraturen er det en underliggende forståelse om at sosiale medier har en påvirkningsevne for ungdomsgenerasjonen, og at sosiale medier er et sted hvor ungdommer utspiller sin identitet. Og det er her masteroppgavens problemstilling begynte å ta form. Denne innledende orienteringen i forskningslitteraturen viser flere momenter som inngår i ungdommers sosiale medievaner, og hvilke påvirkningsevner sosiale medier har for ungdommers identitet. På bakgrunn av de ulike synene, tolkningene og momentene i ungdommers sosiale medievaner som undersøkes, forståelsen om sosiale medier som et sted hvor ungdommer utspiller sin identitet og iscenesetter seg selv, så vel som den samfunnsforankrede bekymringen tilknyttet ungdommers sosiale mediebruk som framkommer i kapittel 1.2 ble masteroppgavens problemstilling spisset for å danne et forståelsesgrunnlag om hva litteraturen egentlig vet om norske ungdommers identitet på sosiale medier.

Gjennom litteratursøk kommer det også fram teoretiske perspektiver tilknyttet identitetsutvikling. Disse teoretiske perspektivene kan belyse de ulike momentene som kommer fram gjennom litteraturen for å svare på hvordan ungdommers bruk av sosiale medier kan knyttes til, og påvirke deres identitetsprosesser.

Med dette falt masteroppgavens problemstillingen på plass:

Norske ungdommers identitet på sosiale medier; hva vet vi?

En litteraturstudie om hvordan sosiale medier påvirker norske ungdommers identitetsprosesser.

I lys av den foreliggende litteraturen vil jeg belyse nettopp hva litteraturen sier om norske ungdommers identitet på sosiale medier gjennom å perspektivere funnene som gjøres i litteraturen ut ifra identitetsteori (Ringdal, 2020, s. 19-21).

2.2.3 Identifisering og utvalg av litteratur

I dette kapitlet vil jeg gi en nærmere redegjørelse for de avgrensningene som er gjort for utvalget av litteraturen som anvendes i masteroppgaven.

Litteraturen i en tradisjonell eller narrativ litteraturgjennomgang baserer seg ofte på forfatterens personlige utvalg og meninger tilknyttet hvilken litteratur som er relevant å belyse, den kan innebefatte både primær, og sekundærkilder. En tradisjonell litteraturstudie kan inneholde alt fra *grå litteratur*, offentlige rapporter, statistikk, til fagfellevurdert forskning for å utforske og belyse avhandlingens tema og problemstilling (Jesson et al., 2011).

Likevel er det umulig å studere og implementere all litteraturen som finnes tilknyttet avhandlingens tema, og på bakgrunn av dette må det gjøres begrensninger og et utvalg av den foreliggende litteraturen.

Gjennom orientering og gransking av litteraturen tilknyttet avhandlingens tema ble det klart at litteraturen måtte ta sikte på å belyse ungdommers medievaner, samtidig som at den må vise hvilken innvirkningskraft sosiale medier ses å ha på ungdomsgenerasjonen for å kunne svare på avhandlingens problemstilling. På bakgrunn av avhandlingens problemstilling var det også viktig å finne litteratur som kan belyse forskningslitteraturens ulike meninger, tolkninger og funn.

Til tross for tradisjonelle litteraturgjennomgangers frihet til hvilken litteratur som kan anvendes, er det likevel gjort begrensninger for litteraturen som inkluderes i denne masteroppgaven, slik som det kommer fram i kapittelet om avhandlingens avgrensning. For å framstille denne litteraturgjennomgangen som et vitenskapelig dokument, består utvalget av fagfellevurdert litteratur (Aveyard, 2010; Persson, 2021).

Utvalget av litteratur for denne avhandlingen er en blanding av offentlig publiserte rapporter, fagfellevurdert forskningslitteratur og fagfellevurdert sekundærlitteratur. Kriteriene for litteraturen er at de skal belyse omfanget av ungdommers sosiale mediebruk, ungdommers sosiale medievaner og sosiale mediers ulike påvirkningsevner på ungdomsgenerasjonen. Her er også teoretiske perspektiver på identitetsutvikling og identitetsutspilling inkludert for å belyse og perspektivere de momentene som kommer fram gjennom litteraturen.

Videre kriterier er at litteraturen skal omhandle ungdomsgenerasjonen. Her brukes Eriksons (1992) definisjon av ungdomsalder, beskrevet i kapittel 1.4 som avgrensning av ungdomsgenerasjonen: sen barndom til tidlig voksen alder, altså tiden mellom barndommen og tilgang på spesialisert arbeid.

På grunn av at sosiale medier er et samfunnsmessig nytt fenomen, som også har hatt en drastisk økning og utvikling, avgrenses litteraturutvalget til å bare inkludere litteratur som er 10 år gammel eller nyere.

Etter at jeg hadde dannet meg et overblikk over litteraturen tilknyttet avhandlingens tema ble det også gjort et valg for å bruke norsk litteratur. Det er viktig å presisere her at engelskspråklige tekster tas med i avhandlingen så lenge de baserte seg på norsk forskning. Noe av litteraturen som er inkludert har norske forfattere som tar for seg kombinasjoner av norsk og utenlandsk forskning. Disse kildene er også inkludert på grunn av deres fruktbarhet overfor avhandlingens problemstilling. Valget ble gjort på bakgrunn av masteroppgavens problemstilling, avgrensning, litteraturens anvendelighet, og på bakgrunn av den samfunnsmessige bekymringen som uttrykkes i norske mediekanaler (Jesson et al., 2011).

2.2.3.1 Søkeprosessen

I dette kapittelet vil jeg gi en beskrivelse av søkeprosessen som har blitt gjort for å finne relevant litteratur å anvende i litteraturgjennomgangen.

Innledende omhandlet søkeprosessen om å danne et overblikk av litteraturen tilknyttet ungdommers sosiale mediebruk, sosiale mediers påvirkningsevne og ungdommers identitet i sosiale medier. I prosessen med å danne et bilde over forskningslitteraturen foregikk søkeprosessen langt mer åpent enn i innsamlingsfasen av relevant litteratur. I starten ble det gjort omfattende søk i en rekke ulike databaser for å både danne et overblikk over litteraturen, og for å kartlegge nøkkelbegreper som brukes i litteraturen. I denne fasen ble det også gjort gjennomganger av litteraturlistene i den litteraturen som framkom for å gå dypere i forståelsen bak litteraturens ulike vinklinger og funn (Cresswell & Guetterman, 2021, s. 107).

De kriteriene som litteraturutvalget bestemmes av, som ble presentert i forrige kapittel, fungerer ikke bare som en form for avgrensning, men den gir også retning for å kartlegge anvendelig litteratur for videre utarbeiding av masteroppgaven. På bakgrunn av avhandlingens tema, problemstilling og kriterier, utformet jeg videre søkeord ut ifra nøkkelbegrepene som framkom i litteraturen for å avdekke relevant forskningslitteratur (Cresswell & Guetterman, 2021, s. 107-108).

Nøkkelordenes oppgave er å fange opp anvendelig litteratur tilknyttet studiens tema. I sammenheng med avsnittet ovenfor ble følgende søkeord brukt; «Sosiale medier», «identitet», «identitetsutvikling», «ungdom», «påvirkning», «sosiale mediebruk» «Mediebruk». Utvalget av nøkkelord ble også oversatt til engelsk; «Social media», «identity», «identity development», «youth»/«adolescents», «effect», «social media use», «media use».

I søkene etter litteratur ble flere ulike kombinasjoner av nøkkelordene brukt, både med og uten bindeord. Litteratursøket ble gjennomført på flere ulike databaser; Idunn, Oria, Google Scholar og Google. Der det var mulig er søkene filtrert etter år 2014-2024, samt filtrert til å bare vise fagfelleverdert litteratur. Gjennom den litteraturen som forekommer er det også gjort kjedesøk for å utvide litteratursøket.

2.2.3.2 Kildekritikk

I en litteraturgjennomgang vil kildekritikk være et nærliggende tema. Som beskrevet tidligere er en litteraturgjennomgang en gjennomgang, studie og tolkning av allerede foreliggende litteratur tilknyttet et spesifikt tema (Aveyard, 2010; Jesson et al., 2011).

Gjennomføringen av en litteraturstudie krever et dypdykk i litteraturen. Spesielt ved søkeprosessen etter litteratur på internett stilles man overfor et hav av ulik litteratur som er publisert på ulike plattformer og nettsider (Cresswell & Guetterman, 2021).

Kildekritikk handler om å reflektere over litteraturen og informasjonen man møter på. *«Det er viktig å utvikle evnen til kritisk tenking og for eksempel kunne vurdere kvaliteten på det som uttrykkes i skrift eller tale. Kildekritikk blir viktigere og viktigere på grunn av informasjonsmengden som er tilgjengelig over internett»* (Garsjø, 2005, s. 55).

Garsjø (2005) viser til viktigheten av å stille seg kritisk til informasjonen man finner, og spesielt den som kommer fram på internett. En måte å bli tryggere i bruken av digitale medier tilknyttet studier og forskning er å lære seg å evaluere litteraturen selv. Det vises her til å både ta i bruk sunn fornuft, og å studere evalueringskriterier for å undersøke om litteraturen er anvendelig i en akademisk tekst. Det vises også til å lære seg å se hva som kjennetegner god og dårlig litteratur. I lys av dette, vil bare fagfelleverdert litteratur, og rapporter som er utgitt av offentlige organisasjoner brukes i denne litteraturstudien. Annen litteratur som for

eksempel avisartikler, som vist i masteroppgavens innledning brukes for å perspektivere og belyse fenomener, men ikke for å gi definisjoner eller konklusjoner.

2.2.4 Sortering og Syntetisering av litteraturen

Etter innsamling av litteratur var neste steg å sortere og syntetisere utvalget for litteraturgjennomgangen. Sorteringen gikk ut på å gå gjennom, og lese utvalgt litteratur både for å se om de fylte kriteriene for litteraturutvalget, og for å kartlegge hvilke sider av ungdommers medievaner, og sosiale mediers påvirkningsevne den ulike litteraturen omhandlet. Nøye gjennomgang av litteraturen er både omfattende og tidskrevende. Med dette viser Persson (2021) til ulike framgangsmåter som har blitt brukt for å effektivisere sorteringsprosessen.

Innledende må retningslinjene og kriteriene for hvilken litteratur som er anvendelig foreligge, dette har vi sett i kapittel 2.2.3. Når innsamlingen av litteratur er gjort, vil det neste steget være å lese tittel, bakside og sammendrag av utvalget. Med dette får man raskt en indikasjon på den litteraturen som skal tas med til neste steg. Som er å lese innholdsfortegnelse og forord i litteraturen som er utvalgt. Innholdsfortegnelsen i en tekst kan gi gode indikasjoner på hvilke temaer teksten belyser. I forordet får man en innføring i hvilke teoretiske perspektiver som anvendes gjennom teksten. Deretter leser man introduksjonskapittelet og skumleser gjennom litteraturens innhold og referanselisten. Det siste steget er å lese de kapitlene som anses som mest relevant for avhandlingens tema.

På denne måten kan man stegvis sortere, forkaste og hente inn ny litteratur som vises relevant for å belyse avhandlingens problemstilling. Det er også en tidseffektiv måte å sortere litteraturen på i forhold til å studere hvert enkelt litteraturutvalg før man gjør seg opp en mening om det er relevant og anvendelig for studien (Persson, 2021).

Det påpekes også at innsamling, og sortering av litteratur er en omfattende prosess hvor man ofte må gå vekselvis fram og tilbake mellom de to stegene i forskningsprosessen (Jesson et al., 2011). Noe som har blitt erfart gjennom utarbeidelsen av denne litteraturgjennomgangen.

Sortering av litteraturen omhandler i stor grad å studere, å kartlegge dens anvendelighet for masteroppgaven, samtidig som det omhandler å sortere hvilke bidrag som skal forkastes, og hvilke som skal tas med videre i prosessen (Persson, 2021).

Det neste steget i forskningsprosessen var å syntetisere litteraturen. Dette innebærer å vurdere de litterære bidragene opp mot hverandre, og å sette dem inn i en sammenheng. Syntetisering kan anses som en form for drøfting av litteraturen, hvor man både sammenkobler litteraturens perspektiver, og setter deres ulikheter opp mot hverandre (Persson, 2021).

Da litteraturen i utvalget preges av ulike posisjoneringer og perspektiver til sosiale mediers påvirkningsevne og ungdommers sosiale mediebruk var syntetiseringen av litteraturen spesielt utfordrende. Det vises både at litteraturen tar ulike utgangspunkt og dermed finner ulike sammenhenger og konklusjoner tilknyttet ungdom på sosiale medier. Så vel som at det vises flere momenter i ungdommers sosiale mediebruk som ses å ha sammenheng i hverandre.

På bakgrunn av dette var det nødvendig å finne kategorier som på best mulig måte kan belyse hva litteraturen sier om sosiale mediers innvirkning på ungdommers identitet. For masteroppgaven ble det derfor gjort en tematisk kategorisering av de ulike momentene som kom frem gjennom litteraturen.

Syntetiseringen ble gjort på bakgrunn av følgende hovedkategorier;

- Ungdommers sosiale medievaner
- Sosiale mediers påvirkningsevne
- Identitet i sosiale medier

I tillegg til disse kategoriene presenteres også generelle funn i forskningslitteraturen for både å belyse omfanget av forskningen, og for å belyse ulike perspektiver og konklusjoner som gjøres i forskningen tilknyttet ungdom og sosiale medier.

Med utgangspunkt i kategoriene kunne jeg videre undersøke hva som framkom gjennom litteraturen på de ulike områdene, og hvordan det teoretiske rammeverket for avhandlingen kunne kaste lys over de ulike funnene (Persson, 2021).

2.2.5 Skrive og systematisere

De to siste fasene i 6S-modellen er skrive og systematisere (Persson, 2021).

Steget i forskningsprosessen som omhandler å skrive ses i lys av at forskningsprosessen skal resultere i en skrevet tekst. Når det kommer til selve utarbeidelsen av avhandlingen skilles det mellom to typer tekster; *forskningstekst* og *rapporteringstekst*. En forskningstekst omtales

som en tekst som en skriver for seg selv med et mål om å gi en bedre forståelse for hva det er man skriver. Det kan også være en tekst som beskriver fremgangsmåter overfor deg selv. En forskningstekst er ikke ment for andre lesere, men ses heller som en studieteknikk for å holde kontroll over eget arbeid. Dette har vært en grunnleggende del i utformingen av denne litteraturstudien, hvor forskningstekst har blitt skrevet inn i dokumentet hvor det sener har blitt omgjort til rapporteringstekst. En rapporteringstekst er på den andre siden en tekst som er ment for en ekstern leser, altså den teksten som framkommer for deg som leser denne avhandlingen (Aveyard, 2010; Persson, 2021).

Det siste steget i 6S-modellen er å systematisere litteraturgjennomgangen. Fasen omhandler utførelsen av alle de forrige stegene modellen. Denne fasen i forskningsprosjektet handler om planlegging og utførelse gjennom hele forskningsprosessen, og hvordan planleggingen som er utført i de forrige stegene faller sammen, og til slutt danner en fullverdig tekst som svarer på avhandlingens problemstilling (Aveyard, 2010; Persson, 2021).

2.3 Svakheter ved litteraturstudie

Gjennom Jesson et al. (2011) kommer det fram at litteraturstudie har relativt nylig fått status som sin egen forskningsmetode, og at det derfor foreligger lite litteratur på hvordan man utfører en litteraturgjennomgang i et forskningsprosjekt. Dette knyttes spesielt opp mot tradisjonelle litteraturgjennomganger. Kvaliteten på en tradisjonell litteraturgjennomgang avhenger også i stor grad av kvaliteten på litteraturen som anvendes. Kritikkk tilknyttet tradisjonelle litteraturgjennomganger tilsier at de ikke produserer pålitelig og nyskapende forskning, men at de heller anses som et uttrykk for meninger i litteraturen, i motsetning til en systematisk litteraturgjennomgang. Denne kritikken forankres i at tradisjonelle litteraturgjennomganger ikke inneholder krav tilknyttet innsamling av litteratur, noe som fører til at den uinformerte leser ikke kan bedømme kompetansen som foreligger i argumentene som brukes. Videre kritikkk av tradisjonell litteraturgjennomgang som metode tilsier at forskningsmetoden ikke inneholder noen formell metode, og at litteraturen som anvendes nødvendigvis ikke har noen argumenter for inkludering og ekskludering, samt at det ikke foreligger noe kontrollorgan for å kvalitetssikre litteraturen som framvises (Aveyard, 2010; Jesson et al., 2011).

Til tross for den kritikken som uttrykkes kan en likevel se at kvaliteten på en tradisjonell litteraturstudie vil avhenge av problemstillingen, og dens anvendelighet for metoden (Jesson et al., 2011). Videre kan det argumenteres for at litteraturgjennomganger, slik som andre vitenskapelige forskningsmetoder er avhengig av å presentere litteratur som er relevant for å belyse avhandlingens problemstilling. En videre forståelse er at kvaliteten på alle vitenskapelige arbeid påvirkes og avhenger av en rekke ulike faktorer, både litteraturen som anvendes og avhandlingens problemstilling, uavhengig av hvilken forskningsmetode som anvendes (Jesson et al., 2011).

I denne avhandlingen tar problemstillingen sikte på å danne et informerende overblikk over hva litteraturen vet, og sier om ungdommers identitet på sosiale medier. Det brukes fagfellevurdert litteratur, publikasjoner fra offentlige organisasjoner og anerkjente teoretiske perspektiver både for å belyse de funnene som framkommer i litteraturen, og for å løfte masteroppgavens faglige nivå.

2.4 Anvendelsen av eksisterende teori

Som tidligere nevnt vil masteroppgaven anvende teoretiske perspektiver for å belyse og perspektivere de funnene som framkommer om sosiale medier og ungdommers identitet. Å anvende eksisterende teori i et forskningsprosjekt ses å ha både fordeler og ulemper.

Gjennom Maxwell (2013) brukes det metaforer for å beskrive anvendelsen av eksisterende teori i et forskningsprosjekt. Her omtales teoretiske perspektiver som et garderobeskap. Man kan henge hva som helst i et garderobeskap. Et brukbart teoretisk perspektiv gir et rammeverk for å belyse og tydeliggjøre det man ser. Konseptene som framkommer i eksisterende teori ses som knagger i garderobeskapet, til å «henge opp» de ulike funnene som framkommer gjennom datamaterialet eller fenomenene vi undersøker i forskningsprosessen. Likevel ses det at ingen teoretiske perspektiver kan fange opp all data like godt. En teori som kan beskrive ett fenomen, vil ikke fange opp et annet. Teoretiske perspektiver vil organisere enkelte fenomener i garderobeskapet, mens de levner andre fenomener på gulvet (Maxwell, 2013, s. 49).

I utarbeidelsen av en forskningsprosess kan vi se teoretiske perspektiver som en lyskaster som belyser det man ser. Teori anvendes for å flytte oppmerksomheten mot momenter eller

fenomener som man kanskje ellers ikke ville fanget opp (Maxwell, 2013, s. 49-50).

I denne forskningsprosessen brukes Goffmans dramaturgiske perspektiv (1974) og Eriksons psykososiale utviklingsteori (1992), her tilknyttet ungdomsårene for å belyse og perspektivere de ulike momentene som kommer fram når vi skal se hva litteraturen sier om ungdommers identitet på sosiale medier. De teoretiske perspektivene vil videre gjøres rede for i kapittel 3.

2.5 Min masteroppgave

Med problemstillingen:

Norske ungdommers identitet på sosiale medier; hva vet vi?

En litteraturstudie om hvordan sosiale medier påvirker norske ungdommers identitetsprosesser.

Siktes det til å belyse hva litteraturen sier om sosiale mediers påvirkningsevne overfor ungdommers identitet, og hvordan ungdommer utspiller sin identitet gjennom sosiale medier. For å besvare avhandlingens problemstilling anvendes litteraturgjennomgang med en tradisjonell tilnærming som forskningsmetode. Herunder vil jeg bruke litteratur tilknyttet avhandlingens tema sammen med teoretiske perspektiver for å belyse og perspektivere ungdommers sosiale medievaner, og sosiale mediers påvirkningsevne for ungdomsgenerasjonen.

Funnene som framkommer gjennom litteraturstudien vil altså knyttes opp mot teoretiske perspektiver på identitet for å svare på avhandlingens problemstilling.

Litteraturstudien har en hermeneutisk-fenomenologisk forankring, og er knyttet opp mot 6S-modellen, som er brukt som en veiledning gjennom utarbeidelsen av denne masteroppgaven. (Persson 2021).

En tradisjonell litteraturgjennomgang skiller seg fra systematiske litteraturgjennomgang ved at den tar sikte på å belyse et bredere spekter av litteraturen. Den åpner også i større grad opp for tolkning og diskusjon i motsetning til en systematisk litteraturgjennomgang (Jesson et al., 2011). Da det viser seg at ungdommers sosiale medievaner er omfattende, og at det framkommer ulike perspektiver gjennom litteraturen, vil tolkning, drøfting og perspektivering være en nødvendig del for å kaste lys over hvordan ungdommers sosiale medievaner kan påvirke deres identitet, og hvordan identitetsutvikling skjer på sosiale medier.

3 Teori

Som vi har sett i kapittel 2.4 er de teoretiske perspektivene inkludert for å belyse og perspektivere de momentene tilknyttet ungdommers identitet på sosiale medier som kommer fram gjennom litteraturen.

I dette kapittelet skal jeg presentere avhandlingens teoretiske perspektiver. Innledende vil jeg i kapittel 3.1 gi en innføring i hva sosiale medier er. Fra kapittel 3.2 vil jeg presentere de teoretiske perspektivene som vil anvendes for å belyse de ulike momentene som kommer fram gjennom litteraturen i kapittel 4, slik at vi kan forstå hvordan ungdommers sosiale mediebruk henger sammen med deres identitet og identitetsprosesser.

Her vil jeg også presisere at kapittel 3.2 og 3.3 vil inneholde både primær, og sekundærlitteratur tilknyttet Eriksons psykososiale utviklingsteori, hvor Jerlang (2012) benyttes som en tolkning av Erikson på bakgrunn av tekstens anvendelighet.

3.1 Sosiale medier

Siden masteroppgaven tar sikte på å belyse hva vi vet om norske ungdommers identitet på sosiale medier, må vi også danne oss en forståelse for hva sosiale medier er.

På 1960-tallet kom Arpanet, som kan regnes å være forløperen til internett slik vi kjenner det i dag. Det ble utviklet for å koble sammen flere datamaskiner slik at de kunne dra nytte av hverandres kraft. Det ble fort oppdaget at disse sammenkoblede datamaskinene kunne kommunisere med hverandre, selv over større distanser. En grunnleggende tolkning er at det var slik E-post ble til. Mellom 1970-1990-tallet ble det utviklet en rekke digitale-sosiale tjenester, men det var ikke før på 80-tallet at direkte-chat tjenester ble introdusert. Internet Relay Chat (IRC) åpnet muligheten for å chatte sammen en til en, eller i grupper. Likevel var ikke den kommunikasjonsteknologien som var mest framtrødende utover 90-tallet spesielt godt egnet for å ha samtaler i større grupper. På 2000-tallet kom det flere Internettjenester som falt mellom kategoriene massemedier, som blant annet aviser, radio og tv, og kommunikasjonsmedier som e-post, telefon og tekstmeldinger. Disse tjenestene er medier hvor en kunne ha et større publikum, samtidig som man kunne innlede samtaler. Da disse tjenestene som ikke kunne kategoriseres som verken massemedier eller

kommunikasjonsmedier fortsatte å vokse i popularitet, så man plutselig et behov for et samlebegrep: Sosiale medier (Aalen & Iversen 2021, s. 23).

Begrepet sosiale medier ses å ikke ha noen anerkjent definisjon. Likevel har det to særtrekk som er framtrepende; i sosiale medier finnes det ikke et tydelig skille mellom hvem som er avsender, og hvem som er publikum. Med dette kan vi forstå at brukere av sosiale medier har en vekslende rolle som både produsent og konsument av innholdet i mediene. Eksempelvis kan brukere av bildedelingstjenesten Instagram ta på seg rollen som produsent ved å dele innlegg i form av bilder, eller de kan spille rollen som konsument av innholdet ved å passivt titte på andres innlegg. Det andre særtrekket for sosiale medier som begrep, er at sosiale medier tilrettelegger for kommunikasjon mellom større grupper. Her forstås det at de sosiale mediene legger til rette for mange-til-mange-kommunikasjon, i motsetning til en-til-en, en-til-mange eller mange-til-en (Aalen & Iversen 2021, s. 23).

Aalen og Iversen (2021) viser til at sosiale mediers framvekst i samfunnet knyttes til at de dekker en rekke behov som vi mennesker har. Det vises her til hvordan sosiale medier er mer enn bare tidsfordriv, og underholdning. Sosiale medier er også en kilde til informasjon og et sted for felleskap og sosial interaksjon. I tråd med masteroppgavens innledende kapitler ses også sosiale medier her som en arena hvor man kan skape og utspille sin personlige identitet (Aalen & Iversen 2021, s. 43-44).

3.2 Identitet

Da masteroppgavens tema omhandler ungdom identitet og sosiale medier vil det være grunnleggende å gjøre rede for identitetsbegrepet, og hva identitet er. Derfor vil dette kapitlet presentere og redegjøre for hva begrepet identitet er.

I en hverdagslig sammenheng snakker vi om identitet som opplevelsen av hvem man er som person, og hvor man hører til, ens personlighet, karakteristikk og andre særegne kjennetegn ved en person. Det finnes flere ulike perspektiver og teorier på identitet som begrep, og identitetsteori. Hvor de ulike perspektivene vektlegger ulike sider ved identitetsbegrepet og identitetsprosesser. Med dette kan identitetsbegrepet oppleves som både komplekst, og kanskje til og med abstrakt (Bruke & Stets, 2009).

Begrepet *identitet* stammer fra det latinske ordet *idem*, som betyr *det samme*. Det ses her at ordet kan forstås i to betydninger; den ene betydningen er at to, eller flere personer eller ting er identiske. Den andre betydningen tilknyttes en opplevelse av jeget, at det å ha en identitet forstås som å inneha en følelse av at «jeg er en og den samme». Identitet ses her å være selve kjernen i jeget, og at denne kjernen er det som definerer individet (Krange & Øia, 2005, s. 53-54).

For individer innebærer det å ha identitet en følelse av at jeg er en og den samme, det er en kjerne i mitt vesen, og den kjernen er meg. Etymologisk handler begrepet altså om at noe er det samme, og overført til en jeg-følelse må identitet da innebære at jeg er en og den samme. Det kan ikke være meningsfylt uten at vi trekker inn et visst tidsspenn. Identitetsbegrepet er knyttet til stabilitet eller kontinuitet i den samme personen over tid. (Krange & Øia, 2005, s. 53).

Identitet anses å være et sentralt begrep i overgangen fra barn til voksen. Erik H. Erikson (1902-1994) bygger forståelsen av identitetsbegrepet på å være tilknyttet individers individuelle opplevelse av seg selv i en sosial sammenheng og i en historisk fortsettelse. At den individuelle opplevelsen av seg selv er noe som har en livslang sammenheng. Her menes det at identitetsutvikling er en tilegningsprosess eller utviklingsprosess som strekker seg gjennom hele livet. Disse prosessene ses å sette i gang ved fødselen og i samspillet mellom mor og barn. Det presiseres også her at barn og unge krever tilnærmet konstant dialog og sosialt samspill mellom voksne og andre barn for å kunne utvikle sin identitet (Jerlang, 2012, s. 79-80).

Identitet kan gjennom Eriksons perspektiver tolkes til å omhandle individers egne opplevelse av seg selv, det å inngå i en større sosial sammenheng, og i en historisk fortsettelse. Det forstås også å innbefatte en følelse av å være fullstendig, å inngå i seg selv, å være tilfreds med seg selv (Erikson, 1992).

Til tross for at Erikson argumenterer for at utvikling skjer gjennom hele livet, anses ungdomstiden spesielt viktig for utviklingen av identitet. Dette forankres i at ungdomsårene omhandler et indre spørsmål om hvordan ungdom skal etablere en sammenheng mellom de rollene og ferdighetene som har preget livet i tidligere faser, et søk etter en følelse av kontinuitet, og en følelse av å inngå i seg selv. En forståelse er at det er først når disse

sammenhengene etableres at ungdommene kan slå seg til ro med en endelig identitet (Erikson, 1992, s. 121-122).

Erikson argumenterer gjennom sin psykososiale utviklingsteori for at menneskelig utvikling skjer gjennom ulike eksistenskriser gjennom menneskers liv. Han kategoriserer her livet i ulike faser, hvor mennesker i hver livsfase konfronteres med ulike problemer eller kriser. Det er gjennom konfrontasjon av de ulike krisene at utvikling skjer. Krisene oppstår av ulike grunner, en forståelse er at krisene oppstår på grunn av forandring og utvikling i menneskers sosiale miljø og relasjoner, kroppslig vekst, og fordi *egoet* (jeget) får muligheten til å utnytte nye ressurser for videre utvikling (Erikson, 1992; Jerlang, 2012, s.76-80).

Eriksons psykososiale utviklingsteori er en videreutvikling av Freuds teoretiske perspektiver. Hvor Freud beskriver *ego* som en indre psykisk regulator som har til oppgave å regulere de motsetningene mellom *idets* behov, *lystprinsippet* og *super-egoets* hemmende funksjon i tilpasningen til den ytre verdens krav eller muligheter. Ser vi på den andre siden gjennom Erikson at egoet er mer selvstendig i forhold til Freuds tolkning av begrepet. Det menes her at egoet alene ikke kan tjene som en regulator mellom id og superego, men er en egen kraft og innehar en selvstendig funksjon for individet. I lys av Eriksons teori forstås det at egoets rolle er å løse de ulike eksistenskrisene man står overfor, slik at man kan utvikle sin identitet (Erikson, 1992; Jerlang, 2012, s. 76-80).

3.3 Ungdomsårene

Etter å ha gjort rede for identitetsbegrepet vil jeg i dette kapittelet presentere ungdomstiden i lys av Eriksons psykososiale utviklingsteori.

Ungdomstiden anses som en turbulent fase i livet, og denne tiden er preget av store fysiske, så vel som psykiske endringer. Det er den tiden som betegnes som overgangen fra barn til voksen. Gjennom Erikson (1992) ser vi at dette er en tid som har blitt mer tydelig gjennom samfunnets utvikling, med oppfatningen om at unges tilgang på spesialisert arbeid etter endt utdanning finner sted senere og senere.

Det er en fase som skiller seg fra barndommen og voksenalder ved at ungdomstiden preges av stor fysiologisk utvikling, samt uvissheten rundt ungdommenes fremtidige rolle som voksen. Med dette erkjennes det at ungdomstiden preges av forsøk på å etablere en subkultur. Dette kan tolkes som forbigående forsøk på- eller begynnende identitetsdannelse (Erikson, 1992, s. 121).

Erikson anser ungdomsårene å være grunnleggende for utviklingen av identitet. Dette tilknyttes forståelsen av den store fysiske og psykiske endringen som preger ungdomstiden (Jerlang, 2012).

Der sker en kraftig fysisk utvikling, dvs. en vækst og forandring av kroppen; der sker en kønsudvikling med store psykiske ændringer, de unge kan tænke abstrakt, dvs. løsrevet fra det konkrete; de bliver interessert i sig selv på en ny og mere selvkritisk måde; de bliver interessert i det modsatte køn, i nye opgaver, i nye interesser, i, hvad man kan blive som voksen osv. (Jerlang, 2012, s. 108).

En tolkning er at ungdommene selv, og omgivelsene stiller nye krav til individet gjennom ungdomstiden. I lys av de store endringene som skjer gjennom ungdomsårene, forbundet med omgivelsenes krav ses det at ungdomstiden preges av at det stilles nye og høyere krav til ungdommenes selvoppfattelse. Dette kan forstås som at ungdomstiden medfører en rekke krav for ungdommenes identitet (Jerlang, 2012, s. 108-110).

Som nevnt i kapittelet ovenfor kategoriserer Eriksons psykososiale teori livet i ulike faser gjennom eksistenskriser. Den psykososiale krisen tilknyttet ungdomsalderen omhandler identitet kontra *rolleforvirring (identitetsforvirring)* eller *negativ identitet* (Jerlang, 2012, s. 88).

Denne eksistenskrise knyttes til hvordan ungdomsårene fører med seg nye og høyere krav til ungdommenes selvoppfattelse og identitet. Ungdomstiden preges også av nye indre og ytre impulser og press som ungdommene må forsvare seg mot (eller finne ut av og forholde seg til) for å kunne utvikle sin identitet. Gjennom de indre impulsene og samfunnets forventninger og press skal de unge lære seg å finne sin samfunnsmessige plass (Jerlang, 2012, s. 108).

«Den unge vil nemlig hellere optræde skamløst i ældre mennesker øjne end tvinges til at foretage sig noget, der tager sig skamfuldt ud i egne eller jævnaldrendes øjne» (Erikson, 1992, s. 122).

Her ses det at ungdomstiden omhandler å finne sin selvstendige form. Relasjoner i skolen og ens familie anses i Eriksons perspektiver som viktige i ungdommers identitetsdannelse, men det er først og fremst ungdommenes jevnaldrende som har en betydning for deres søk etter å

finne sin identitet. Det pekes på at ungdommer ser til hverandre i ulike miljøer og grupper for å finne tilhørighet og betydningsfulle relasjoner. Her nevnes det også at ungdommene også søker etter noen å identifisere seg med, det forstås at ungdomstiden også preges av å finne forbilder i samfunnet. Altså noen å sammenligne seg opp mot som deler ungdommenes grunnleggende idealer og tanker om hvordan de ønsker å være (Jerlang, 2012, s. 109).

Erikson argumenterer med dette for at ungdomstiden er en fase i live hvor ungdommer søker etter en form for tilhørighet i ulike grupper. Dette kan anses som et ønske om å passe inn blant sine jevnaldrende og som et søk etter å finne sitt miljø for fremtiden. Søket etter tilhørighet kan her forstås som en måte å finne seg selv (Erikson, 1992, s. 122-123).

Hva som tilrettelegger for en sunn identitetsutvikling gjennom denne perioden er blant annet at ungdommene får tid til å prosessere de identitetselementene som de har med seg fra tidligere livsfaser, og inn i ungdomstiden. Det presiseres her at en sunn identitetsutvikling ikke bare kan tilknyttes positiv identitetsutvikling fra barndommen, men at identitetsutviklingen også må tilknyttes følelsen av å være tilfreds med hvem man er. Her kan identitetsbegrepet tolkes til å innbefatte troskap til seg selv. Identiteten avhenger av en form for samspill mellom individets indre prosesser. Følelsen av personlig identitet kan forstås som ungdommenes helhetlige opplevelse av seg selv i ulike situasjoner og miljøer; som en venn, som et familiemedlem, som søsken, som opptatt av idrett, som skoleelev, osv. Det er denne integrerte opplevelsen av ungdommenes ulike holdninger, verdier og kunnskap som skaper mulighet for en følelse av sammenheng mellom fortid, nåtid og framtid, som igjen kan forstås å skape selve kjernen i individet. Det påpekes at denne kjernen kan ses som selve fundamentet i individers identitet. Det er også denne kjernen som danner grunnlaget for identitetsutvikling videre i livet (Jerlang, 2012, s. 109).

Erikson argumenterer som tidligere nevnt for at ungdomstiden er grunnleggende for identitetsutviklingen, men at identitet fortsatt er noe som stadig er i utvikling gjennom hele livet. Vi kan i lys av dette konkludere med at det er i ungdomsårene at man danner selve fundamentet, eller kjernen for ens identitet, som man videre bygger på og utvikler gjennom senere livsfaser (Erikson, 1992).

Ungdomsårene ses som en tid for å eksperimentere med, og prøve ut ulike roller. Dette er noe som skjer gjennom samhandling med ungdommenes jevnaldrende i søket etter bekreftelse og noe meningsfullt i ulike miljøer og relasjoner. Erikson argumenterer for at ungdomstiden er

den fasen i livet hvor store deler av identitetsutviklingen skjer, og at det skjer gjennom sosial samhandling i et søk etter å finne en følelse av å inngå i seg selv. Dersom ungdommene ikke lykkes i å gjennomgå denne eksistenskrisen vil det resultere i at ungdommene kan utvikle negative problemer tilknyttet deres mentale helse, noe som igjen kan føre til identitetsforvirring eller negativ identitet (Jerlang, 2012, s. 110).

Identitetsforvirring forstås i lys av Eriksons perspektiver som følelsen av å ikke vite hvem man er, eller hva man vil. Dette ses som et resultat av å ikke finne tilhørighet eller meningsfulle relasjoner gjennom perioden som ungdom. Ungdom som gjennomgår identitetsforvirring vil ha varierende og skiftende opplevelser av seg selv og sine sosiale relasjoner. Det pekes også på at identitetsforvirring vil medføre en oppgitt sinnsstemning hos individet som resultat av å ikke finne sitt ståsted i samfunnet. Dette er noe som igjen kan føre til at individet blir «stående fast» i ungdomstiden. Identitetsforvirringen kan her føre til at individet skifter mellom ulike miljøer og interesser som et panisk forsøk på å finne seg selv, uten at eksistenskrisen blir gjennomlevd på en sunn måte. På den andre siden kan vi se at identitetsforvirring kan føre til at ungdom påtvinger seg andres normer og verdier som et forsøk på å adoptere en identitet som ikke er deres egen. Ved en slik påføring av identitet kan individet framstå som modent og oppriktig, men deres identitet vil være skjør og sårbar. Ved identitetsforvirring mener Erikson at egoet kan kollapse og medføre angstlidelser, og det er ikke før angsten er overvunnet at en sunn utvikling kan forekomme (Jerlang, 2012, s. 110).

I Eriksons teoretiske perspektiv kan vi forstå eksistenskriser å være utfordringer som gir mulighet for vekst og utvikling. Likevel foreligger det en risiko for forstyrrelser i utviklingen. Det vises også til at det i ungdomstiden ikke er uvanlig å se identitetsforvirring blant ungdommer, da det presiseres at ungdomsårene også handler om å prøve ut nye roller i søket etter å finne sin egen. Krisene i Eriksons teori kan heller anses som en mulighet for vekst istedenfor en risiko for ulike hemninger (Jerlang, 2012, s. 110-111).

Det er dersom angsten og identitetsforvirringen ikke overvinnes at ungdommene kan utvikle negativ identitet. Dette er noe som kan skje når ungdommens verdier og holdninger ikke samsvarer med de rollene som samfunnet har å tilby. For eksempel kan dette forstås som roller tilknyttet framtidig arbeid og sosiale roller. Negativ identitet ses her som at individet distanserer seg fra de rollene som samfunnet tilbyr, dette ved å påta seg andre roller som

anses som negative for samfunnet. Dette kan eksempelvis være kriminelle roller, eller roller tilknyttet rusmisbruk. En slik identitetskrise er noe som kan påvirke individet for resten av livet. Det kan føre til mer alvorlig psykisk sykdom, eller være en påvirkende faktor for kriminell livsstil (Jerlang, 2012, s. 111-112).

3.4 Erving Goffmans dramaturgiske perspektiv

I dette kapitlet presenteres Goffmans dramaturgiske perspektiv, som beskriver menneskers sosiale samspill. Perspektivet omfatter hvordan mennesker utspiller sin identitet, og vil være en grunnleggende brikke for å kaste lys over ungdommers sosiale mediebruk, som vi vil se i slutten av kapittel 4.

En teaterscene viser forestillinger som er innøvde og oppdiktet, mens i det virkelige liv framføres virkelige scenarier som ofte aldri har blitt utprøvd før. En skuespiller på en scene står som rolleinneholder sammen med flere skuespillere som også har hver sin rolle. Publikum utgjør en vesentlig del av et rollespill. Men dersom teaterforestillingen var virkelighet så ville det med stor sannsynlighet ikke vært noe publikum tilstede. I det virkelige liv blir teaterets tre deler; scenen, skuespillerne og publikum til to. Den rollen som en person spiller er tilpasset rollene til menneskene rundt, samtidig som de tilstedeværende også anses som et publikum. Hverdagens skuespill innbefatter mennesker som spiller ulike roller med hverandre som publikum, med dette kan vi se hverdagens sosiale interaksjoner som en scene hvor vi utspiller vår identitet (Goffman, 1974, s. 9).

Erving Goffman (1922-1982) beskriver i sin bok *Vårt rollespill til daglig* (1974) (*The representation of self in everyday life*), menneskelig samhandling gjennom metaforer fra teater og rollespill. Det dramaturgiske perspektivet tar for seg hvordan mennesker utspiller sin identitet i sosiale relasjoner.

Innledende beskrives det hvordan vi mennesker søker etter å skaffe oss opplysninger om de vi samhandler med. Å innhente opplysninger om andre menneskers pålitelighet, syn på seg selv eller andre verdier kan vi anse som verktøy for både å tydeliggjøre de sosiale situasjonene vi står i, og for å kunne oppnå det vi selv ønsker av ulike sosiale relasjoner.

Slike opplysninger brukes for å tydeliggjøre våre sosiale relasjoner og gir oss en indikasjon på hva vi kan gjøre for å oppnå de reaksjonene vi ønsker. Det poengteres her at dersom man ikke

kan skaffe de opplysningene vi ønsker, som for eksempel i samspill med en fremmed person, så vil vi benytte oss av ulike holdepunkter i menneskers natur. Eksempler på dette er personens utseende, oppførsel eller stereotyper vi kan se for å kunne trekke inn tidligere erfaringer og for å klargjøre situasjonen. Det menes altså at mennesker danner et syn på de personene vi interagerer med på grunnlag av hvordan de framstår for oss. Dette gjøres for å danne et klart bilde av den situasjonen man står i. Det bildet vi lager oss av andre forstås som grunnlaget for sosial samhandling. På bakgrunn av dette bildet kan vi improvisere ulike roller i møte med ulike mennesker (Goffman, 1974, s. 9-12).

Videre bygger dramaturgien på at det finnes to former for kommunikasjon. Det er de uttrykkene man *gir*, og de uttrykkene man *avgir*. De uttrykkene man gir beskrives som kommunikasjon på en tradisjonell måte. Det er de verbale symbolene som brukes for å formidle informasjon og opplysninger til andre. De uttrykkene man avgir beskrives derimot som mer kompliserte. Uttrykkene man avgir «*omfatter en lang rekke handlinger som andre kan oppfatte som karakteristiske for den handlede, idet man går ut fra at handlingen ble utført uten at det direkte var meningen å formidle denne opplysningen*» (Goffman, 1974, s. 12).

En forståelse er at de uttrykkene man avgir er den underliggende kommunikasjonen som vi ikke direkte uttrykker, men som heller kommer fram i form av væremåte, kroppsspråk, eller andre virkemidler. Eksempelvis gjennom måten vi er på, hvordan vi ordlegger oss, eller hvordan vi framstår overfor andre på ulike måter. Det er spesielt de uttrykkene og den informasjonen vi avgir som ses å være spesielt tilknyttet det dramaturgiske perspektivet (Goffman, 1974, s. 13).

I det dramaturgiske perspektiv betegner Goffman (1974) alt sosialt samspill som en *opptreden*. Den delen av en persons opptreden som stadig fremkommer på en bestemt og spesifikk måte blir definert som en *fasade*. En fasade er de fastlagte uttrykksmidlene eller omgivelsene som en rolleinnhaver kan bruke (både passivt og aktivt) under opptreden. Her skilles det også mellom to typer fasader; *kulisser* og *personlig fasade*. Kulisser forstås som de faste delene av fasaden, som for eksempel innredning, møbler eller annen bakgrunn som utformer «scenearrangementet» for en opptreden. Med denne forståelsen av kulisser så kan vi

videre se den personlige fasaden å innbefatte alle de andre uttrykksmidlene som preger en opptreden. Herunder ser vi at den personlige fasaden består av personlige betegnelser som utseende, talemåte, klesstil, kjønn og andre kjennetegn som preger ens karakteristikk.

Under dette kan man igjen inndele personlig fasade i to; *manerer* og *ytre*. Ytre ses her som de betegnelse som kan tilknyttes en persons sosiale status, altså de rent fysiske uttrykksmidlene, som for eksempel ens antrekk. Manerer kobles opp mot holdninger, talemåte eller andre kjennetegn som en rolleinnehaver kan bruke for å styrke sin opptreden (Goffman, 1974, s. 26-29).

Når hun serverer middag for venner, må hun utføre det skitne arbeidet på kjøkkenet på en slik måte at hun kan skifte frem og tilbake mellom rollene som hushjelp og vertinne, og hun må forandre aktivitet, manerer og temperament idet hun går inn og ut av spisestuen. (Goffman, 1974, s. 104).

Med dette eksempelet belyser Goffman hvordan man i sosiale situasjoner trer inn og ut av rollene man tar på seg. Denne forståelsen knyttes til at personen i eksempelet spiller rollen som både kokk og vertinne. Når hun innehar rollen som kokk kan det tolkes som at hun er «bak kulissene», alene på kjøkkenet og kanskje stresset over å holde styr på maten. I det hun trer ut av kjøkkenet for å servere gjestene bytter rollen fra kokk til vertinne, og vi kan her se at hun trer ut på «scenen». Her må hun legge om humøret fra stresset til glad, imøtekommende og ta i bruk de virkemidlene som hun anser som passende for en god vertinne.

Begrepene *front stage* og *back stage*, anses som svært framtrædende i det dramaturgiske perspektivet. Dette er begreper som brukes for å belyse hvordan mennesker utspiller eller iscenesetter seg selv og sin identitet i samspill med andre mennesker.

I dramaturgien kommer det fram at mennesker, som i et teaterstykke utspiller ulike roller i møte med andre mennesker. Begrepet *front stage* peker på hvordan vi iscenesetter oss ved hjelp av ulike virkemidler i sosiale samhandlinger, slik som når kvinnen i eksempelet ovenfor trer ut av kjøkkenet og inn i rollen som vertinne. Det kan her tolkes som at mennesker utspiller sin identitet på ulike måter avhengig av hvem de står overfor. Begrepet *back stage* tolkes som at vi står utenfor det sosiale samspillet. Det menes at man er bak scenen når man er alene og ikke lenger tar på seg roller i møte med andre. Her kan vi se til kvinnen i

eksempelet når hun er alene inne på kjøkkenet, og har tredd ut av rollen som vertinne (Goffman, 1974).

Med dette som grunnlag forstår vi at det er selve utspillingen av ens identitet som anses som en opptreden i det dramaturgiske perspektivet, og at vi kan gi en selektiv framstilling av oss selv for å gi de beste mulige inntrykkene til de menneskene vi står overfor. Med dette kan vi også se at det er ens back stage som er det egentlige selvet, og at front stage er en iscenesettelse av seg selv for å oppnå ulike reaksjoner og mål. Ved at back stage kan anses som ens «egentlige» identitet, vises det likevel at dramaturgien argumenterer for at det ikke finnes noen «ekte» og «falsk» versjon av ens identitet. Iscenesettelsen vi gjør i samspill med andre kan heller ses som justeringer av vår egen identitet for at vi skal framstå på en ønskelig måte. Dette beskrives i litteraturen som *inntrykkshåndtering (impression management)* (Aalen & Iversen, 2021, s. 72; Goffman, 1974).

En tolkning av Goffmans dramaturgi er at vi skaper oss selv og gjør oss opp meninger om andre i sosiale relasjoner. Goffman omtaler her livet som et eneste stort skuespill hvor vi tar på oss roller og bruker ulike virkemidler i forøket på å kontrollere andres inntrykk av en selv, og det ses at dette gjøres for å framstå på en overbevisende måte overfor vårt publikum. Med inntrykkshåndtering, front stage og back stage som grunnlag vil vår iscenesatte identitet kunne anses å være et selektivt utvalg av vår helhetlige identitet, på grunnlag av at vi selv styrer de inntrykkene vi ønsker at andre skal få av oss (Goffman, 1974).

3.5 Anvendelse av teoretiske perspektiver

Vi har nå sett en introduksjon og definisjon på hva sosiale medier er, Eriksons tolkning av identitetsbegrepet, og hvordan ungdom søker etter tilhørighet og aksept i sosiale relasjoner for å finne og utvikle sin identitet (Erikson, 1992). Vi har også sett Goffmans (1974) dramaturgiske perspektiv som beskriver hvordan mennesker utspiller sin identitet i sosiale relasjoner. Med de teoretiske perspektivene som er gjort rede for i dette kapittelet vil de ulike posisjonene og perspektivene til ungdommers sosiale medievaner og sosiale mediers påvirkning som belyses i neste kapittel komme tydeligere fram. Som vi har sett i kapittel 2.4 skal det teoretiske grunnlaget for avhandlingen kaste lys over de fenomenene som vi undersøker, dette kommer videre fram i kapittel 4.4.

4 Funn- Norske ungdommers identitet på sosiale medier; hva vet vi?

I dette kapittelet vil det presenteres litteratur tilknyttet ungdommers sosiale mediebruk, og sosiale mediers påvirkningsevne for ungdomsgenerasjonen, for et forståelsesgrunnlag for ungdommers bruk av sosiale medier og ungdommers identitet i sosiale medier, samt for å bidra til å besvare problemstillingen om hva litteraturen egentlig sier om dette temaet.

Sosiale medier har i over et tiår vært en stor del av ungdommers hverdag. Gjennom denne perioden kan vi også se at det har vært en økning i symptomer på dårlig mental helse og nedsatt livskvalitet blant ungdom slik som vi har sett i de innledende kapitlene for oppgaven. På bakgrunn av dette kan vi se at det har vært nærliggende for forskningslitteraturen å dra paralleller mot at det er de sosiale mediene som må holdes ansvarlige for ungdommers dårlige livskvalitet og nedsatte mentale helse (Steinsbekk, et al., 2023).

Gjennom litteraturen framkommer flere ulike posisjoneringer, perspektiver og funn tilknyttet ungdommers medievaner, og hvordan sosiale medier kan påvirke ungdom. Noen fenomener det ses å fokuseres spesielt på i litteraturen er; ungdommers tidsbruk, frekvensen av bruk, medievaner, personvern og sammenligningsgrunnlag. Det ses også at store deler av forskningslitteraturen baseres seg på hvordan sosiale medier kan ha en innvirkning på ungdommers trivsel og mentale helse. Her ses det også at forskjellige faktorer tilknyttet ungdommers mediebruk også blir vektlagt på ulike områder, og om hverandre. Det vises til at det er flere momenter tilknyttet ungdommers medievaner som kan ha ulike innvirkninger på ulike områder.

Mest framtrødende for litteraturen tilknyttet ungdommers sosiale medievaner og sosiale mediers påvirkningsevne er at sosiale medier er en kompleks og viktig arena for ungdommers digitale-sosiale samspill. Vi kan også se at ulike momenter som omhandler ungdommers sosiale mediebruk overlapper hverandre. Det foreligger her en forståelse om at flere av aspektene rundt ungdommers mediebruk kan ha en innvirkning på hverandre.

Som vist i kapittel 2.2.4 er utvalget av litteraturen kategorisert ut fra temaer som kommer fram gjennom litteratursøk og gransking av litteraturen. Ut ifra den kompleksiteten som preger ungdommers sosiale mediebruk er funnene som framkommer tematisk kategorisert under følgende overskrifter:

- Hovedfunn i forskningslitteraturen
- Ungdommers sosiale medievaner
- Sosiale mediers påvirkningsevne
- Sosiale medier og identitet

Med disse overskriftene vil det innledende presenteres generelle funn som preger forskningslitteraturen. Videre vil det vises til ungdommers sosiale medievaner for å perspektivere omfanget av litteraturen og ungdommers sosiale mediebruk.

Gjennom overskrift nummer tre vil forklarende faktorer tilknyttet sosiale mediers påvirkningsevne belyses. Hvor den siste overskriften omhandler hvordan sosiale medier kan påvirke ungdommers identitet, og hvordan ungdommer utspiller sin identitet på sosiale medier. Her vil også de momentene som kommer fram i litteraturen perspektiveres i lys av Erikson (1992) og Goffmans (1974) teoretiske perspektiver som vi har sett i kapittel 3.

4.1 Ungdom og sosiale medier; hovedfunn i forskningslitteraturen

Forskningslitteraturen tilknyttet sosiale medier og ungdom viser som nevnt stor variasjon i ungdommers mediebruk og opplevelser av sosiale medier. Med dette kan vi også se at det er like stor variasjon i faktorer som belyses og funn i litteraturen. Dermed er det også stor variasjon i hvordan sosiale medier ses å påvirke ungdomsgenerasjonen. De ulike momentene som kommer fram gjennom litteraturen vil presenteres i dette kapitlet.

Bakken et al. (2018) kobler tidsbruk på sosiale medier til å være forbundet med press og stress i ulike områder av livet. Resultatene fra undersøkelsen viser at det er en sterkere forbindelse mellom opplevd stress, og opplevd prestasjonspress blant ungdom som bruker sosiale medier i mer enn 3 timer om dagen sammenlignet med de som brukte mindre tid. Det framkommer også en sterkere sammenheng mellom kroppspress og problemer med å takle press blant jenter som har høy tidsbruk på sosiale medier. Blant gutter vises de samme funnene men i mindre grad. Det vises også at både kroppspress og press fra sosiale medier sammenhenger i opplevelsen av å ikke mestre stress blant ungdom med høy daglig bruk av sosiale medier.

Hjetland et al. (2021) finner gjennom en kvalitativ undersøkelse tilknyttet ungdommers opplevelser av sosiale medier og deres mentale helse, at sosiale medier er en viktig sosial arena for ungdomsgenerasjonen. Her vises det til at sosiale medier er en arena som kan ha både positive og negative innvirkninger på ungdommers mentale helse og generelle livskvalitet. Med dette fremkommer ungdommers positive opplevelser som blant annet følelsen av å være sosialt tilkoblet, følelsen av tilhørighet, og tilgang på sosial støtte. De sidene ved sosiale medier som vises å ha negative innvirkninger på ungdommer uttrykkes å være opplevelsen av at andre oppfører seg ofte dårligere i sosiale medier enn i virkeligheten, og vanskeligheter med å regulere tidsbruk. Press og kroppspress ses også som negative sider ved ungdommers sosiale mediebruk slik som det også kommer fram gjennom Bakken et al. (2018).

At sosiale medier belyses som en både positiv og negativ arena er et moment som er gjengående i litteraturen. Folkehelseinstituttet (FHI, 2022) presenterer statistikk tilknyttet ungdommers medievaner og opplevelser av sosiale medier som både positive og negative. Resultatene fra undersøkelsen viser i likhet med Hjetland et al. (2021) sosiale medier som en viktig sosial arena. Gjennom FHI (2022) kommer sosiale medier fram som en kilde til positiv oppmerksomhet for ungdom, og at sosiale mediers viktighet for ungdomsgenerasjonen medbringer både forventinger og press rundt deltakelse i de sosiale mediene. Funn som utgjør negative momenter for ungdommene er blant annet frykten for å gå glipp av noe (*FOMO*) (*fear of missing out*), frykten for å falle utenfor i sosiale miljøer, og forventninger til respons på innleggene som de deler. Rapporten viser også sammenhenger mellom bruk av sosiale medier og søvnmangel, hvor omtrent en tredjedel av utvalget uttrykker avhengighet til sosiale medier, og at de legger seg senere på grunn av sosiale mediebruk. I rapporten understrekes det til tross for funnene som er løftet fram at det er stor variasjon i ungdommers opplevelse og bruk av sosiale medier. Og det må derfor tas høyde for at andre påvirkningsfaktorer som miljø, sosial bakgrunn og deres personlighet kan ha en innvirkning på svarene som er avgitt.

Brattøy et al. (2019) trekker konklusjoner mot at hyppig bruk av sosiale medier kan ha en negativ innvirkning på ungdommers psykiske helse. Dette støttes opp av Brunborg og Andreas (2019), som finner en svak sammenheng mellom høy tidsbruk i sosiale medier og symptomer på depresjon.

Litteraturstudien fra Brattøy et al. (2019) tar for seg sosiale mediers påvirkningsevne for unges psykiske helse, og viser hvordan hyppig bruk av sosiale medier kan være en faktor for økt stress og press i hverdagen slik som det også vises gjennom Bakken et al. (2018).

Brattøy et al. (2019) viser her til søvnproblemer tilknyttet ungdommers sosiale mediebruk som et tidlig symptom på nedsatt psykisk helse, og det vises også at sosiale medier har en negativ innvirkning på ungdommers sosiale kompetanse. Dette knyttes til at kommunikasjon gjennom sosiale medier ikke fanger opp fysiske uttryksmåter, som toneleie og ansiktsuttrykk, og at de dermed mister sosiale ferdigheter gjennom hyppig bruk av sosiale medier. Videre framkommer det at jenter og gutter ser ut til å påvirkes ulikt. Jenter rapporterer oftere om psykiske helseplager som dårlig selvbilde, depresjon og angst, mens guttene ses å preges av aggressiv og utagerende atferd. Studien peker i likhet med Folkehelseinstituttets (FHI, 2022) undersøkelse på at ungdommer motiveres til å bruke sosiale medier ut ifra en frykt for å gå glipp av noe, og knytter denne frykten opp mot hvordan sosiale medier er med på å påvirke ungdommers søvnmønster og søvnkvalitet. Til tross for perspektivet om at sosiale medier har en negativ påvirkningskraft for ungdomsgenerasjonen, viser Brattøy et al. (2019) også til noen positive sider ved ungdommens sosiale mediebruk. Studien viser at sosiale medier er en sosial arena hvor ungdom kan pleie vennskap og utvide deres sosiale miljø.

I motsetning til funnene som kommer fram gjennom Brattøy et al. (2019), presenterer Steinsbekk et al. (2023) en intervjustudie hvor ungdommers sosiale medievaner ikke viser noen korrelasjon med symptomer på angst og, eller depresjon. Det vises heller ikke at hyppig bruk av sosiale medier har noen innvirkning på ungdommers mentale helse, verken på kort eller lang sikt slik som det kommer fram gjennom Brattøy et al. (2019). Andre funn i studien peker på at symptomer på angst og depresjon ikke påvirker framtidig bruk av sosiale medier. Studien konkluderer med at sosiale mediers påvirkningsevne på ungdommers mentale helse er et komplekst område som kan påvirkes av en rekke ulike faktorer, og at sosiale medier har en individuell påvirkningskraft, og dermed at utvalget for studien kan ha påvirket resultatene.

Skogen et al. (2021) finner at ungdommers selvrepresentasjon i sosiale medier har sammenheng med nedsatt mental helse. Med selvrepresentasjon forstås det at ungdommer utspiller seg selv, eller framstiller seg på spesifikke og, eller ulike måter i sosiale medier. I studien vises det at ungdommer som er opptatte av selvrepresentasjon (hvordan de framstår) på sosiale medier, har en sammenheng med at de bruker mye tid på innleggene de deler i sosiale medier, og at de opplever tilbakemeldinger (likes og kommentarer) og antall følgere som viktige. Det kan også tolkes som at responsen som mottas på innleggene de deler i sosiale medier kan påvirker deres humør. Gjennom studien fremkommer selvrepresentasjon som et viktig element i ungdommers sosiale mediehverdag, hvor det vises at jenter bruker mer

tid, og bryr seg mer om hvordan de fremstår i sosiale medier enn gutter. Studien viser en korrelasjon mellom høyt fokus på selvrepresentasjon i sosiale medier, og symptomer på angst og depresjon både for gutter og jenter. Selv om studien presenterer sterke sammenhenger mellom selvrepresentasjon, angst, depresjon og nedsatt livskvalitet, tar studien høyde for at funnene som vises kan stamme fra allerede underliggende symptomer på nedsatt mental helse blant utvalget i undersøkelsen. Likevel viser studien selvrepresentasjon og tilbakemeldinger i sosiale medier anses som en grunnleggende del av ungdommers sosiale mediehverdag, som også kan ha en innvirkning på deres generelle velvære.

I likhet med Skogen et al. (2021), trekker Hilmarsen og Arnseth (2017) slutninger om at selvrepresentasjon er et viktig element i ungdommers sosiale mediebruk. Her anses ungdommenes selvrepresentasjon i sosiale medier som en måte å utspille sin identitet. Det vises også at det foreligger et ønske om å oppnå sosial anerkjennelse gjennom ungdommers deltakelse på sosiale medier, hvor ungdommer både utelukker og inkluderer personlige kvaliteter for å oppnå dette ønsket. Ungdommers bildedelingspraksiser i sosiale medier vises her å være positivt rettet. Det forstås som et ønske blant ungdommene å fremstå som sosiale, morsomme, aktive og vellykket i sosiale medier, og at de aktivt utelukker å dele bilder som kan framstille dem som det motsatte. Nøyaktig hvilke kvaliteter som anses som positive avhenger av sosial kontekst og hvem det tiltenkte publikummet er. Det vises gjennom undersøkelsen at positive tilbakemeldinger i form av kommentarer og likes oppleves som identitetsbekreftende, mens mangel på tilbakemeldinger kan ses som en avvisning av ungdommers identitet. Artikkelen viser ungdommers bildedelingspraksiser i sosiale medier som komplekse samhandlinger hvor tolkning av uttrykk og digital kompetanse er framtreddende. Det presiseres også her at ungdommers identitetskonstruksjon i sosiale medier nødvendigvis ikke formes av bevisste handlinger, men at de skaper en digital forlengelse av seg selv gjennom bruk av sosiale medier.

På samme måte som det gis uttrykk for gjennom Hilmarsen og Arnseth (2017), fremkommer det også gjennom Fjølseth og Sjølie (2021) at ungdommers sosiale mediebruk knyttes til et ønske om å oppnå sosial anerkjennelse. Det vises her at ungdommers opplevelser tilsier at de må fremstå annerledes i sosiale medier enn de gjør i virkeligheten for å oppnå sosial anerkjennelse og for å bli sosialt akseptert. Ungdommenes svar i undersøkelsen peker mot at deres sosiale identitet blir påvirket i de sosiale medier på grunnlag av *sosial sammenligning* og et foreliggende ideal som preger de sosiale mediene. Idealet for sosiale medier tolkes her som at ungdommene må fremstå som perfekte for å oppleve å bli akseptert, det er også et

ideal som skaper et økt press for ungdommenes selvrepresentasjon. Artikkelen viser også en sammenheng mellom sosiale medier, identitet og negativ psykisk helse, som forklares gjennom at manglende respons på innleggene som ungdommene deler i sosiale medier kan føre til sosial avvisning, utenforskap, ensomhet og derav symptomer på nedsatt psykisk helse.

Gjennom Aalen og Iversen (2021) fremlegges litteratur og forskning som tilsier at det ikke er ungdommers sosiale mediebruk i seg selv som kan anses å ha en innvirkning på ungdommers mentale helse. De argumenterer for at dersom man skal undersøke om sosiale medier har en innvirkningskraft på individer, så er man nødt til å følge de samme menneskene over lengre tid. De framtrede funnene i de *longitudinelle studiene* som presenteres gjennom Aalen og Iversen (2021) viser at tidsbruk i sosiale medier har liten innvirkning på mental helse, men at det likevel foreligger en svak sammenheng mellom generell bruk av sosiale medier og problemer tilknyttet psykisk helse. Aalen & Iversen (2021) peker med dette på at det er *motivasjonen* for, og *hvordan* man bruker sosiale medier, istedenfor tidsbruken på mediene som ses å ha en innvirkende faktor på mental helse og identitet. Det vises at *passiv bruk* og sosial sammenligning i sosiale medier er knyttet til symptomer på nedsatt mental helse.

I dette kapittelet har vi sett hvordan forskningslitteraturen som omhandler ungdom og sosiale medier utforsker ulike momenter i ungdommers digitale hverdag. Med de ulike posisjoneringene ser vi at det framkommer ulike funn gjennom litteraturen. Ungdommers sosiale mediebruk synes å være et komplekst område å undersøke. I det neste kapittelet vil ungdommers sosiale medievaner belyses nærmere.

4.2 Ungdommers sosiale medievaner

I masteroppgavens innledning ser vi at det uttrykkes bekymring til ungdommers økende sosiale mediebruk. For å gi en indikasjon på omfanget av ungdommers bruk av sosiale medier vil jeg her presentere funn tilknyttet deres tidsbruk, medievaner, samt deres motivasjon for å bruke sosiale medier.

4.2.1 Sosiale mediers framvekst; hvorfor har sosiale medier blitt en så stor del av ungdommers liv?

Litteraturen tilknyttet ungdommers sosiale mediebruk tilsier at det er liten tvil om at sosiale medier har blitt en stor del av ungdommers hverdag. For å kunne forstå de problemene som

kan oppstå ved bruk av sosiale medier må vi også forstå hvorfor sosiale medier har blitt en så stor del av ungdommers hverdag (Aalen & Iversen, 2021, s.41).

I likhet med at sosiale medier dekker ulike sosiale behov for oss mennesker, som vi har sett i kapittel 3.1 viser Aalen og Iversen (2021) også til *diffusjonsteorien* for å forklare sosiale mediers framvekst i samfunnet. Enkelt forklart ses det at teknologi og sosiale medier har spredt seg gjennom samfunnet ved at de som anvender de sosiale mediene først har stor påvirkningskraft, og dermed vil resten av samfunnet følge etter. Her kan vi se til Steinnes og Teigen (2021) som viser at ungdom sammenligner seg med *influensere* og andre offentlige personer i sosiale medier, og at offentlige personligheter ses å ha en stor innvirkningskraft på ungdomsgenerasjonen. Vi kan med dette trekke sammenhenger mellom ungdommers sosiale mediebruk og mennesker med stor påvirkningskraft, ved at de ser andre jevnaldrende eller offentlige personer bruke mediene, og at de dermed ønsker å delta selv.

4.2.2 Ungdommers økende bruk av sosiale medier

Aalen og Iversen (2021) argumenterer for at temaer rundt sosiale medier har blitt for stort og viktig til å kunne overlates til synsing og spekulasjoner. I lys av litteraturen kan vi forstå denne påstanden ved å se hvor omfattende sosiale medier har blitt i ungdommers hverdag.

I 2012 rapporterte Medietilsynet at 54 prosent av landets barn og unge brukte internett på mobilen, dette var en økning på 40 prosent siden 2010 (UngOrg, 2014).

I Medietilsynets rapport fra 2016 kommer det fram at nærmest alle landets 16-åringer har tilgang til smarttelefon, og seks av ti brukte sosiale medier daglig. Her vises det at fra 12-13 årsalderen øker bruken av sosiale medier betraktelig. Kun 12 prosent av barn og unge mellom 9 og 11 år bruker sosiale medier daglig, mens hele 86 prosent av 15-16 åringer bruker sosiale medier en eller flere ganger om dagen (Medietilsynet, 2016. s, 10-23).

I 2020 kunne vi se at to av tre ungdommer bruker minst tre timer hver dag foran en skjerm, hvor 15 prosent bruker seks timer eller mer (Bakken, 2020, s. 5). Det kan gjennom forskningslitteraturen forstås at sosiale medier har blitt en økende del av ungdommers liv, og vi kan her se hvor omfattende bruken av sosiale medier har blitt, slik Aalen og Iversen (2021) argumenterer for.

Ved å se på ungdommers økende skjermbruk og tidsbruk i sosiale medier kan vi begripe hvor betydelig temaet rundt ungdom og sosiale medier er.

4.2.3 Hva gjør ungdom i sosiale medier?

I rapporten fra UngOrg (2014) vises det som nevnt i masteroppgavens avgrensning at det har skjedd en endring i ungdommers sosiale medievaner. Før dreide sosiale medier seg om å dele statusoppdateringer og andre formidlinger i tekstform, hvor vi nå ser at formidling i sosiale medier i stor grad baserer seg på bilde- og videodeling. Dette knyttes opp mot at det er blitt utviklet flere apper som er skapt for å kunne ta, og dele bilder mens man er på farten, i motsetning til eldre sosiale medier som ikke er app-baserte. Det kommer også fram i rapporten at ungdommers generelle oppfatning tilsier at sosiale medier i form av billedelingstjenester, som for eksempel Instagram er positivt. Det begrunnes med at på Instagram kan ungdommene velge helt selv hvor aktiv de ønsker å være. De kan følge hvem de vil, alt fra venner og familie, til andre mer offentlige sider, som blant annet influensere eller brukere dedikert til mote eller sport. Ungdommene kommenterer at oppdateringer i billedform gjør det både mer underholdende og enklere å følge med på hva som skjer i deres sosiale nettverk (UngOrg, 2014, s. 10-11).

Statistikk fra Medietilsynet (2022) viser at Snapchat, TikTok og Instagram er de sosiale mediene som brukes mest av landets ungdommer. Det vises også at sosiale medier først og fremst brukes til å chatte med venner. Deling av egne bilder, og å interagere med andres bilder vises også å være en stor del av ungdommers mediehverdag. Her framkommer det at 47 prosent av landets 9-18 åringer deler bilder ukentlig. Det vises også at ungdommer lager og deler videoer i sosiale medier, men her i mindre grad enn billedeling.

Ungdommers sosiale medievaner knyttes gjennom rapporten fra FHI (2022) opp mot å omhandle og holde kontakt med venner og familie, samtidig som de sosiale mediene ses som en arena for å utvide deres sosiale nettverk. Også rapporten fra UngOrg (2014) viser at ungdommers sosiale medievaner omhandler publisering av bilder og videoer, men at de sosiale mediene hovedsakelig brukes for å følge med på hva andre publiserer, her anses sosiale medier å handle om å bli underholdt.

Hilmarsen & Arnseth (2017) viser hvordan ungdom i stor grad publiserer bilder tilknyttet sine interesser og hobbyer, og ser ungdommers sosiale mediepraksiser som et uttrykk for deres livsstil. Likevel ses det at ungdom vektlegger positivt ansette verdier i mediene, samtidig som de utelukker de negative. Videre vises det at de sosiale mediene ikke bare blir brukt for å dele bilder men at ungdom også følger med på hva som skjer både i, og utenfor deres sosiale miljø.

Det framkommer at sosiale medier fungerer som en slags nyhetskanal for ungdomsgenerasjonen, som de bruker for å holde seg oppdaterte i deres sosiale relasjoner, og i omverdenen. Det belyses også at ungdom følger kjendiser, influensere, idrettsutøvere, humorsider og andre offentlige profiler tilknyttet deres mange ulike interesser.

4.2.4 Ungdommers motivasjon for å bruke av sosiale medier

I kapittel 4.2.2 har vi sett ungdommers økende bruk av sosiale medier, og kapittel 4.2.3 belyser hva ungdommer bruker sosiale medier til, men hva er det som motiverer ungdomsgenerasjonen til å bruke de sosiale mediene?

Som det kommer fram i kapittel 3.1 ser vi at sosiale medier dekker en rekke grunnleggende sosiale behov i menneskers liv. Som vist i kapittel 4.2.3 ser vi sosiale medier som en kilde til informasjon, det er også en form for underholdning og tidsfordriv.

Sosiale medier legger også et grunnlag for fellesskap og sosial interaksjon for ungdom, det er også et sted hvor man kan utspille og forme sin personlige identitet (Aalen & Iversen, 2021, s. 43).

Både Hilmarsen og Arnseth (2017) og Aalen og Iversen (2021) presenterer funn for ungdommers motivasjon til å bruke sosiale medier som argumenterer for at sosiale medier dekker flere ulike sosiale behov i ungdommens sosiale hverdag.

Ungdom motiveres til å bruke sosiale medier ut ifra flere grunnlag som kan knyttes opp mot deres ulike sosiale krav. Litteraturen viser at ungdom bruker sosiale medier spesielt for å følge med på hva deres venner og familie gjør, og hva som foregår i deres omgangskrets.

Ungdommers bruk av sosiale medier knyttes også opp mot å følge med på trender, offentlige personer og andre brukere eller offentlige profiler tilknyttet deres personlige interesser (Aalen & Iversen, 2021; FHI, 2022; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017; Steinnes & Teigen, 2021; UngOrg, 2014).

Til tross for dette viser undersøkelsen fra Folkehelseinstituttet (FHI, 2022) også at det er stor variasjon i hvordan ungdommer bruker sosiale medier, hvordan de forholder seg til sin egen bruk, og deres opplevelser av de sosiale mediene. Det menes her at man ikke kan se ungdommers bruk av sosiale medier som verken utelukkende positive eller negative.

Likevel presenteres funn i rapporten fra FHI (2022) som peker på at ungdommer ser fordeler ved å bruke sosiale medier, ved at det igjen er et sted for å holde kontakt med venner og familie som de ellers ikke har kontakt med i hverdagen. Det vises også her at sosiale medier er et sted hvor de kan komme i kontakt med andre som inneholder samme interesser som dem selv (FHI, 2022; UngOrg, 2014).

En annen faktor som ses å spille inn på ungdommers motivasjon til å bruke sosiale medier er at det er et sted hvor de kan få oppmerksomhet og vise seg fram. Hilmarsen og Arnseth (2017) omtaler dette som et søk etter oppmerksomhet og bekreftelse fra deres jevnaldrende, og som en form for identitetsutspilling. Det menes her at ungdommer motiveres til å bruke sosiale medier ut ifra et ønske om å oppnå sosial anerkjennelse og å framstå på bestemte måter overfor deres publikum (Hilmarsen & Arnseth, 2017).

Tolkningen av sosiale medier som en arena hvor ungdommer utspiller sin identitet kan også ses i lys av Fjelnseth og Sjølie (2021) som anser ungdommers profiler i sosiale medier som en viktig del av deres identitetskonstruksjon. Ungdommers motivasjon til å bruke sosiale medier knyttes her til at det er en arena hvor de kan uttrykke, og skape seg selv, hvor de videre kan få bekreftelse på den identiteten de utspiller i form av likes og kommentarer.

Ungdommer ser ulike fordeler ved å delta i sosiale medier, men vi kan også se et negativt moment for deres sosiale mediebruk. Framtredende i litteraturen vises det at frykten for å gå glipp av noe er en motiverende faktor for ungdommers deltakelse i sosiale medier (Brattøy et al., 2019). Dette er noe som gjenspeiles i undersøkelsen fra FHI (2022), det poengteres også her at deltakelse i sosiale medier gir en følelse av kontroll og oversikt over hva som skjer i ungdommenes miljø, og i omverdenen generelt (FHI, 2022, s. 46).

Gjennom litteraturen kan vi se at ungdommenes ønske om å holde seg pålogget i sosiale medier kan forankres i en underliggende frykt for å gå glipp av hva som skjer i deres omgangskrets, og i det miljøet som de er en del av. Denne frykten for å gå glipp av noe, eller engstelsen for å se at andre har det gøy mens en selv sitter hjemme kan tenkes å påvirke ungdommer til å alltid være pålogget og oppdaterte i sosiale medier (Aalen & Iversen, 2021, s. 99). Dette viser også at deltakelse i sosiale medier fører med seg en form for kontroll over hva som foregår i ungdommenes ulike miljøer og omgangskrets. Det pekes også på at ungdommer føler at de faller utenfor sosialt dersom de ikke deltar i sosiale medier (FHI, 2022, s. 46; Medietilsynet, 2022).

Aalen og Iversen (2021) beskriver begrepet FOMO (The fear of missing out), eller frykten for å gå glipp av noe til å omhandle bekymring som kommer av å se at andre har det gøy. I litteraturen vises dette å være en sentral faktor av negativ karakter for ungdommers motivasjon til å bruke sosiale medier.

4.3 Sosiale mediers påvirkningsevne

Etter å ha sett sosiale mediers framvekst, ungdommers tidsbruk, medievaner, og deres motivasjon for å bruke sosiale medier vil jeg i dette kapitlet presentere hva litteraturen anser som påvirkende faktorer for ungdommers identitet i sosiale medier.

4.3.1 Sosiale medier er både positivt og negativt

I dette kapitlet vil det gis en innføring i hvordan forskningslitteraturen belyser både positive og negative sider ved ungdommers sosiale mediebruk. Som det kommer fram i kapittel 4.1 vises det at forskningen i større grad tar et negativt utgangspunkt i sosiale mediers evne til å påvirke ungdomsgenerasjonen. Til tross for dette vises det at sosiale medier både har positive og negative innvirkninger i ungdommers hverdag. I deler av litteraturen ser vi at det er de samme faktorene ved ungdommer sosiale mediebruk som vises å medføre både positive og negative effekter.

Eksempelvis ser vi hvordan Brattøy et al. (2019) forbinder sosiale medier med å ha en negativ innvirkning på ungdommers mentale helse. Selv om hovedfunnene i studien viser sosiale medier som en negativ påvirkningsfaktor i ungdommers liv, vises også sosiale medier som en positiv arena. Artikkelen viser at sosiale medier ses å ha en negativ innvirkning på spesielt jenters selvtillit og selvbilde. På den andre siden framkommer det hvordan sosiale medier kan styrke ungdommers selvbilde og selvtillit gjennom positive tilbakemeldinger på innleggene de deler.

Som vi har sett i kapitlet over, kan vi blant annet se det samme mønsteret i rapportene fra FHI (2022) og Hilmarsen og Arnseth (2017), hvor både negative og positive sider ved ungdommers motivasjon for å bruke sosiale mediebruk framkommer.

Sosiale medier omtales som en viktig sosial arena. Ungdom bruker sosiale medier for å pleie,

utvikle og styrke deres sosiale relasjoner. De sosiale mediene ses også å skape et sosialt press i ungdommenes hverdag som omhandler å få tilbakemeldinger på innleggene de deler. Her kommer det fram at positive tilbakemeldinger kan være en styrkende faktor for deres identitet og mentale helse. Videre kommer det fram hvordan ungdommer uttrykker at de finner det lettere å snakke om vanskelige temaer i sosiale medier.

Også Fjelnseth og Sjølie (2021) ser sosiale medier som en sosial arena, hvor ungdommer kan utspille seg selv. Sosiale medier omtales her som en arena hvor ungdom kan gi og motta støtte, og pleie sine sosiale relasjoner. Sosiale medier vises også som et sted hvor ungdommer utspiller sin identitet på godt og vondt.

På lik linje som vi kan anse sosiale medier å ha en negativ påvirkningsevne med utgangspunkt i forståelsen om at ungdommers identitet kan avvises gjennom selvportrettering og at ønsket respons ikke møtes, kan vi også se sosiale medier som en bekreftende faktor overfor ungdommer identitetsutspilling. Fjelnseth & Sjølie (2021) viser til at ungdommers identitet, mentale helse og generelle selvfølelse kan styrkes gjennom sosiale medier ved at de mottar bekreftelse i form av likes og kommentarer på innleggene de deler. Dette perspektivet støttes av Hilmarsen og Arnseth (2017). Tall fra FHI (2022, s. 30) viser at en tredjedel av ungdommer opplever sosiale medier som en arena hvor de får positiv oppmerksomhet.

FHI (2022) viser at sosiale medier blant annet anses som en stressfaktor for 43 prosent av ungdom, og over 50 prosent rapporterer å motta uønsket oppmerksomhet. Det framkommer med dette hvordan ungdom opplever at anonyme brukere av sosiale medier oppfører seg dårlige på nett.

Sosiale medier omtales også som en distraherende faktor i ungdommers liv, som kan gå på bekostning av andre viktige gjøremål i hverdagen. I litteraturen kan vi se at dette er noe som går på bekostning av ungdommers søvnkvalitet og dermed deres mentale helse (FHI, 2022; Medietilsynet, 2022).

Brattøy et al. (2019) omtaler sosiale medier som en negativ faktor på ungdommers generelle velvære, og vi kan se videre at det trekkes en sammenheng mellom tidsbruk på sosiale medier, søvnkvalitet og nedsatt psykisk helse.

At sosiale mediers påvirkningsevne oppfattes å være både positiv og negativ kan også ses i lys av Aalen og Iversens (2021) tolkning om at sosiale mediers påvirkningsevne omhandler både motivasjonen til hvorfor man bruker sosiale medier, og hvem det er som bruker de.

Denne forståelsen forankres i at sosiale medier har en individuell påvirkningskraft for ungdommers mentale helse og identitet, og er tilknyttet flere faktorer. Ut ifra dette kan vi ikke anse sosiale medier som verken utelukkende positiv eller negativ for ungdommers identitet eller generelle velvære.

4.3.2 Influensere

Som vist i kapittel 4.2.1 kan ungdommers sosiale mediebruk knyttes til influensere og offentlige personer ved at dette er mennesker med stor påvirkningsevne overfor ungdomsgenerasjonen.

«Gjennom sosiale medier har overgangen mellom det å være en kjendis, en opinionsleder, en samfunnsdebattant og å ha et stort publikum og det å bare være populær blitt mer flytende.» (Aalen & Iversen, 2021, s. 150).

Begrepet *influenser* betegnes som offentlige-digitale personligheter med tilstedeværelse på sosiale medier. Influensere karakteriseres også ved at de tjener penger gjennom sosiale medier gjennom annonsetekster (Aalen & Iversen, 2021).

Ungdommer blir eksponert for store mengder markedsføring på sosiale medier, Steinnes og Teigen (2021) belyser hvordan influensere selger «en hel livsstil» gjennom å markedsføre sitt eget forbruk, merket til å signalisere velstand og status. Influenseres mest framtrædende markedsføringsstrategi vises her å være hvordan de etablerer personlige og vennskapelige relasjoner med følgerne sine for å påvirke ungdomsgenerasjonen til å kjøpe ulike materielle goder. Dette knyttes opp mot at ungdom uttrykker at de finner det tryggere å kjøpe produkter som er anbefalt av offentlige personer, istedenfor ansiktsløse bedrifter. Det vises også til hvordan influensere er tilstede på sosiale medier, og ofte deler både oppturer og nedturer fra livene deres, noe som igjen kan påvirke ungdom til å føle at det er en relasjon mellom dem.

Videre framkommer det hvordan ungdom ikke bare sammenligner seg med hverandre, men de sammenligner seg også opp mot offentlige profiler som kjendiser og influensere. Steinnes og Teigen (2021) viser hvordan influenseres påvirkningsevne legger til rette for sammenligning om å ha materielle goder som influensere reklamerer for, hvor det også presiseres at mange av inntrykkene som ungdommer blir eksponert for ses å være uopnåelige idealer, slik som Dørum (2024) også viser til i kapittel 1.2. Influensere vises å ha makt i de

sosiale mediene, ved at det er de som ses å «godkjenne» hvilke trender og forbruksvarer som er ansett som kule (Steinnes & Teigen, 2021).

4.3.3 Digital mobbing

Mobbing gjennom sosiale medier er også et fenomen som kommer fram gjennom litteraturen tilknyttet sosiale medier og ungdom, som også kan kobles til sosiale mediers påvirkningsevne.

26 prosent av barn og unge mellom 9 og 18 år har opplevd å bli mobbet over internett. Det rapporteres at ungdom opplever utestengelse, trusler, og stygge kommentarer i sosiale medier (Medietilsynet 2020). Litteraturen viser også at sosiale medier som tillater brukerne å forholde seg anonyme preges i større grad av mobbing enn andre sosiale medier (UngOrg, 2014).

4.3.4 Kjønnforskjeller

Det framkommer også at sosiale medier kan ses å ha ulik påvirkningsevne for gutter og jenter. Hvor det vises at jenter er mer utsatt for negative påvirkninger. Her vises det til at det rapporteres om ulike helseplager på tvers av kjønn ved ungdommers bruk av sosiale medier. Det vises at jenter opplever symptomer tilknyttet angst, depresjon, dårligere selvbilde og kroppspress i større grad enn gutter. Vi kan på den andre siden se at gutters rapporterte helseplager tilknyttet bruk av sosiale medier ofte oppdages i tidligere stadier på grunn av at utagerende og aggressiv atferd er mer typisk for gutter (Brattøy et al., 2019, s. 7-9; FHI, 2022; Skogen et al., 2021).

4.3.5 Digitalt press og sosial sammenligning

I litteraturen foreligger det en forståelse om at ungdom påvirkes av hva de blir eksponert for gjennom sosiale medier (FHI, 2022, s. 34).

Gjennom Fjelnseth og Sjølie (2021) kan vi se en oppfatning om at sosiale medier åpner opp for et økt press i ungdommenes hverdag, slik som vi har sett at mediene gir uttrykk for i avhandlingens innledende kapitler. Det vises her at selv om ungdommene selv begrenser det de publiserer, liker og deler, så vil de fortsatt bli eksponert for hva andre deler i sosiale medier. Det vises også at ungdom opplever et press om å kommentere og like venners innlegg. Her rapporteres det også at det kan ha negative konsekvenser for vennskapene deres dersom de ikke gir tilbakemeldinger på venners innlegg (FHI 2022, s. 24-25). I tillegg til

dette ses det at det foreligger en enighet blant ungdom om at sosiale medier også stiller en rekke ulike krav til den enkelte som person. Disse kravene framkommer gjennom litteraturen på samme måte som det belyses av Dørum (2024) i kapittel 1.2. Sosiale medier ses å skape krav om å framstå på bestemte måter som skaper nærmest uoppnåelige idealer for ungdomsgenerasjonen (Hilmarsen & Arnseth, 2017).

Det gis uttrykk for at det økte presset er noe som kan føre til at ungdommene sammenligner sin sosiale identitet. Forståelsen knyttes til at dersom ungdommer konstant blir eksponert for alle andres bragder, suksess og tilsynelatende perfekte hverdag er dette noe som kan ha en negativ innvirkning på ungdommers selvbilde, selvfølelse og identitet (Fjelnseth & Sjølie, 2021).

Aalen & Iversen (2021) viser til begrepet sosial sammenligning, som kan brukes for å kaste lys over sosiale mediers påvirkningsevne. Begrepet deles inn i to kategorier; *Oppadrettet* og *nedadrettet* sosial sammenligning, hvor oppadrettet sosial sammenligning forbindes med psykiske helseproblemer som for eksempel symptomer på angst og depresjon. Det argumenteres, på samme måte som Madsen (2019) i kapittel 1.2, for at sosiale medier tilrettelegger for et økt press i ungdommers hverdag ved at sammenligningsgrunnlaget i de sosiale mediene blir større, og at dette grunnlaget for sammenligning er et moment som kan føre til oppadrettet sosial sammenligning.

Ved oppadrettet sosial sammenligning foreligger en forståelse om at sosiale medier er fulle av bilder og inntrykk fra, og av andre mennesker. Vi kan med dette se at det er et moment som kan føre til at det gjør det enklere for ungdomsgenerasjonen å sammenligne seg med andre. I lys av dette kan vi forstå hvordan brukerne i sosiale medier kan danne seg inntrykk av at alle andre rundt dem lever spennende og innholdsrike liv. Aalen og Iversen (2021) viser til hvordan ungdom i sosiale medier kan oppleve et økt press og et grunnlag for sammenligning dersom de konstant blir eksponert for andres tilsynelatende perfekte liv, og dersom andre får større respons på bildene de deler i sosiale medier enn dem selv. Denne typen oppadrettet sosial sammenligning knyttes opp til å ha en sammenheng med utenforskap, avvising og negativ psykisk helse (Aalen & Iversen, 2021, s. 100; Fjelnseth & Sjølie, 2021).

Nedadrettet sosial sammenligning vises å være det motsatte av oppadrettet sosial sammenligning. Hvor, istedenfor å gjøre sammenligninger til at alle andre tilsynelatende har det bedre enn en selv, så sammenligner man seg på grunnlag av at man selv skal føle seg

bedre. Aalen & Iversen (2021, s. 100) knytter dette til å innebefatte å sammenligne seg med andre for å styrke sitt eget selvbilde. En annen form for nedadrettet sosial sammenligning er å rakke ned på meninger og vurderinger vi allerede har dannet oss. Eksempelvis dersom man ser venner som får langt flere tilbakemeldinger i sosiale medier enn en selv, kan man i utgangspunktet anse dette som et grunnlag for sjalusi. Derimot kan man snu om på dette til å tenke at personen får mange likes på bildene de deler, men de har ikke noe liv utenfor sosiale medier. Det vises også hvordan ungdom som ikke sammenligner seg opp mot andre snarere kan oppleve å bli i bedre humør, eller inspirerte istedenfor at de blir negativt påvirket av sosiale medier.

Gjennom litteraturen kan vi se at det er ulike oppfatninger om hvordan sosiale medier påvirker på ungdomsgenerasjonen. Eksempelvis finner Skogen et al. (2021) sammenhenger mellom selvrepresentasjon og negativ mental helse blant ungdom, mens Steinsbekk et al. (2023) ikke finner noen sammenheng mellom tidsbruk på sosiale medier og ungdommers mentale helse. Aalen og Iversen (2021) presenterer forskning som viser at sosiale medier har liten innvirkning på ungdommers mentale helse. Her pekes det istedenfor på at det er allerede foreliggende symptomer på nedsatt mental helse som spiller inn på hvordan sosiale medier påvirker ungdommene. Det argumenteres for at dersom ungdommene allerede har dårlig selvbilde, så har de lettere for å gjøre oppadrettede sosiale sammenligninger, og at dette er noe som kan svekke deres identitet, selvfølelse og selvbilde ytterligere over tid, noe som igjen kan føre til mer alvorlige symptomer på nedsatt psykisk helse.

Vi kan med denne oppfatningen om sosial sammenligning dra slutninger til at eksponering for andres lykke og suksess i sosiale medier kan påvirke ungdommers humør og selvbilde, samtidig som vi ser at dette kan ha en sammenheng med hvordan de har det i utgangspunktet. Aalen og Iversen (2021) omtaler dette som *emosjonell smitte*, et begrep som stammer fra sosialpsykologien, som innebærer at andres humør kan påvirke vårt eget. Her kan vi også se at andres humør, også gjennom sosiale medier kan ha en innvirkning på vårt eget humør (Aalen & Iversen, 2021, s. 100).

4.3.5.1 Aktiv og passiv bruk av sosiale medier

Et nærliggende moment til sosial sammenligning, som også kommer fram gjennom studiene som Aalen & Iversen (2021) viser til, er at de som bruker sosiale medier utelukkende for å

opprettholde kontakt med familie og venner, samt for å holde seg oppdaterte på omverdenen ikke har vist å gi noen negativ effekt av å bruke sosiale medier. Derimot vises det at de som bruker sosiale medier som en måte å takle kjedsomhet, at bruken kunne problematiseres. Det vises her til at «meningsløs» og «ikke målrettet» bruk av sosiale medier er en faktor som kan gi dårligere selvbilde og mental helse. Det kan likevel tolkes at de som bruker sosiale medier for å takle kjedsomhet allerede har underliggende problemer tilknyttet deres mentale helse. Passiv bruk av sosiale medier kan være en negativ påvirkningsfaktor for ungdommers identitet og mentale helse, dersom man allerede har dårlig selvfølelse. Passiv bruk av sosiale medier kan knyttes opp mot både FOMO, og vanskeligheter med å regulere tidsbruk, noe som igjen vises å påvirke innsovning og søvnkvalitet blant ungdom (Brattøy et al., 2019; FHI, 2022).

Aalen og Iversen (2021) konkluderer med at sosiale medier i seg selv ikke gjør barn og unge mer deprimerte, men heller at de som allerede har et dårlig selvbilde, og opplever problemer tilknyttet deres mentale helse bruker mer tid på sosiale medier. Denne konklusjonen forankres gjennom en metastudie som omfatter 124 ulike studier tilknyttet tidsbruk på sosiale medier, og barn og unges psykiske helse. Denne metastudien fant at det er *hvordan*, og ikke *hvor mye* man bruker sosiale medier, som har en sammenheng med hvordan man har det. Her vises det til at dersom en bruker sosiale medier for kommunikasjon eller underholdning kan en føle seg bedre av sosiale mediebruk. De som bruker sosiale medier for å følge med på andre, spesielt uten å interagere med innholdet de blir eksponert for kan derimot oppleve å føle seg dårligere av sosiale medier. Det kommer også fram at brukernes foreliggende tendenser til sosial sammenligning hadde mer å si for sosiale mediers innvirkning på deres generelle velvære og mentale helse enn mengden av tid man bruker i sosiale medier (Aalen & Iversen 2021, s.101).

4.4 Sosiale medier og ungdommers identitet

Etter å ha sett hovedfunn i litteraturen, ungdommers sosiale medievaner og sosiale mediers påvirkningsevne, vil vi i dette kapittelet se nærmere på funn som omhandler hvordan sosiale medier kan påvirke ungdommers identitet, og hvordan ungdommer utspiller sin identitet gjennom sosiale medier. Kapittelet vil både presentere nye momenter, og være en sammenfatning av litteraturen som har blitt presentert gjennom hele kapittel 4. Videre vil kapittelet ha en drøftende tilnærming til de ulike momentene som knyttes til ungdommers

identitet i sosiale medier. Momentene som framkommer i litteraturen vil i dette kapittelet også gjennomgående belyses av Eriksons psykososiale utviklingsteori (1992), og Goffmans dramaturgi (1974) for å prespektivere hva litteraturen sier om ungdommers identitet på sosiale medier.

4.4.1 Hvordan har identitet, psykisk helse og sosiale medier sammenheng?

Som vi har sett vises det i litteraturen at sosiale medier er en viktig sosial arena for ungdomsgenerasjonen. Det er en arena hvor ungdommer bruker mye tid, det er også et sted hvor de, i likhet med hverdagens andre sosiale arenaer kan delta i sosialt samspill, pleie og utvide sine sosiale relasjoner og nettverk (Aalen & Iversen, 2021; FHI, 2022; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017; Hjetland et al., 2021; Medietilsynet, 2020; UngOrg, 2014).

Gjennom Erikson (1992) kan vi se hvordan vennerelasjoner, og jevnaldrende blir spesielt viktig gjennom ungdomsårene. Dette kan vi knytte opp mot ungdommers motivasjon til å bruke sosiale medier, som igjen gjenspeiles av deres tidsbruk.

Som vi har sett i kapittel 3 viser Erikson (1992) hvordan ungdomsårene handler om å finne tilhørighet og å skape meningsfulle sammenhenger mellom de ulike rollene som har blitt dyrket i tidligere faser av livet og framtidige idealer. Her vises det også at ungdommer «dyrker» hverandre i ulike sosiale miljøer i deres søk etter «noe holdbart». I lys av Erikson (1992) kan vi trekke konklusjoner mot at deltakelse i sosiale medier og identitetsutvikling henger tett sammen.

Som vi har sett handler store deler av litteraturen tilknyttet sosiale mediers påvirkningsevne for dagens ungdom, om hvordan sosiale medier kan ha en negativ innvirkning på ungdommers psykiske helse.

Fjelnseth & Sjølie (2021) knytter symptomer på nedsatt psykisk helse til å ha en betydning for ungdommers identitet. Dette perspektivet knytter først og fremst ensomhet som betydningsfullt for ungdommers psykiske helse. Det siktes her til psykisk ensomhet, begrepet forbindes med ekskludering og utfrysning, eller mangel på aksept og forståelse. Ensomhetsbegrepet knyttes også til at man ikke føler tilhørighet.

For det andre argumenteres det for at sosiale medier er en arena hvor ungdommer utspiller, og får bekreftet sin identitet gjennom positive og negative tilbakemeldinger. Dersom den

ønskede responsen uteblir, vil dette bli ansett som en avvisning av ungdommenes identitet, noe som igjen vil føre til forverret psykisk helse, i form av utenforskap og ensomhet.

Eriksons (1992) teoretiske perspektiver viser en videre forklaring på hvordan identitet og psykisk helse henger sammen. Identitetsbegrepet forklares som en opplevelse av seg selv som et sammenhengende individ, og det å være tilfreds med seg selv på tvers av samfunnets ulike arenaer. Identitet oppleves å være selve kjernen i jeget. Erikson belyser også hvordan mangel på tilhørighet og støtte gjennom ungdomsalderen kan føre til negative konsekvenser for ungdommers identitetsutvikling, hvor ulike symptomer på negativ psykisk helse, og påtvungne identiteter ses å være konsekvensen på manglende tilhørighet.

Med denne tolkningen kan vi se hvordan sosiale medier kan virke inn på identitetsdannelsen via psykisk helse. Dersom identiteten trues, kan dette medbringe negativ psykisk helse. Eksempelvis ved at sosial avvisning fører til ensomhet, og dermed truer ungdommers identitet ved opplevelsen av å bli avvist i deres sosiale miljø.

Sammenhengen mellom identitet, sosiale medier og psykisk helse ses i lys av at ungdommers deltakelse og motivasjon for å delta i sosiale medier er en måte å utspille deres identitet. Sosiale medier kommer fram som en betydningsfull sosial arena som kan påvirke ungdommers psykiske helse gjennom at deres identitet blir sosialt akseptert eller avvist gjennom sosiale medier (Erikson, 1992; FHI, 2022; Fjelnseth & Sjølie 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017).

4.4.2 Ungdom, identitet og sosiale medier

Sosiale medier knyttes til identitetsbegrepet hvor litteraturen omtaler sosiale medier som et sted hvor ungdommer utspiller sin identitet. Dette er momenter som fremkommer flere steder i litteraturen (Aalen & Iversen, 2021; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017).

Som det kommer fram i kapittel 4.2.3 omhandler ungdommers sosiale medievaner i stor grad å både publisere egne innlegg, og det å se på hva andre legger ut.

Vi ser at ungdomsårene er en turbulent fase i livet, som også ses å omhandle et søk om tilhørighet og aksept fra sine jevnaldrende. Det kan også trekkes inn at ungdomstiden handler om å finne «sin plass» i samfunnet, slik som det framkommer i den psykososiale utviklingsteori (Erikson, 1992).

Dette søket etter tilhørighet er også et moment som framkommer gjennom ungdommers sosiale medievaner. Litteraturen viser sosiale medier som et sted hvor ungdommer både oppsøker og mottar støtte. Sosiale medier kan med denne forståelsen fungere som et inkluderende miljø for ungdommene (FHI, 2022; Hjetland et al., 2021; UngOrg, 2014).

Ungdomsårene er en fase i livet hvor ens vennekrets blir enda viktigere enn de var i barndommen, i tenårene kan også venner oppleves som enda viktigere enn familien. Dette knyttes til at ens jevnaldrende er de man sammenligner seg med, de man får råd fra, og de man betror seg til. Det kan heller ikke utelukkes at ungdomsårene er den fasen i livet hvor man er spesielt opptatt av hva andre synes om en. En forståelse som uttrykkes er at ungdomsårene også er preget av et slags hierarki som baserer seg på popularitet (Aalen & Iversen, 2021, s.56; Erikson, 1992; Hjetland et al., 2021).

På bakgrunn av dette foreligger det en forståelse om at sosiale medier i seg selv kan ha en innvirkning på ungdommers identitet.

I kraft av sosiale medier, og i form av offentlige innlegg, likes og kommentarer, blir ungdommens sosiale hierarki synlig for alle som bruker sosiale medier. Denne forståelsen forankres i at ungdommers popularitet kan «måles» gjennom sosiale medier, eksempelvis ved å se hvor mange likes de får på innleggene sine, og å se hva som står skrevet i kommentarfeltet. Gjennom granskingen av litteraturen vises det at dette er noe som preger dagens ungdomsgenerasjon, hvor det vises at ungdommer anstrenger seg hardt i deres identitetsutspilling på sosiale medier om å framstå som både populære og vellykket (Aalen & Iversen, 2021, s. 56-57; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hjetland et al., 2021; Skogen et al., 2021).

4.4.3 Ungdommers digitale rollespill

I sosiale medier kan vi se at ungdommer publiserer bilder og videoer fra deres hverdag. Sosiale begivenheter, ferier og andre milepæler ses å være en motiverende faktor for ungdommers bildedelingspraksiser i sosiale medier. I litteraturen vises det til at ungdom deler bilder i sosiale medier som de selv mener er verd å publisere. Dette kan tolkes som at ungdom ikke publiserer bilder uten noen form for foreliggende motivasjon (FHI, 2022; Hilmarsen & Arnseth, 2017; UngOrg, 2014).

Hva som er verd å publisere, eller hva ungdomsgenerasjonen anser som relevante faktorer å vektlegge eller utspille, kan gjennom litteraturen ses å variere. Det kan her tolkes at faktorene som ungdommer vektlegger varierer på det grunnlaget at ungdommer også er forskjellige. Det tas i betraktning at disse faktorene avhenger av ungdommers individuelle tanker og verdier tilknyttet hvordan de selv ønsker å framstå, og vi kan i lys av dette dra paralleller mot at de ulike momentene som ungdommer vektlegger gjennom deres video- og bildedelingspraksiser i sosiale medier kan forstås som uttrykk for å utspille deres identitet (Fjelnseth & Sjølie, 2021; Goffman, 1974; Hilmarsen & Arnseth, 2017).

Likevel vises det å være et mønster i hvilke kvaliteter som utspilles i ungdommers bilde og videodeling i sosiale medier. Blant annet gjennom Hilmarsen og Arnseth (2017) kan vi se at det innholdet som ungdommer deler i sosiale medier i stor grad er av positiv karakter.

Ungdommer publiserer bilder og videoer som kan framstille dem som morsommere, smartere, penere, mer vellykket osv.. Altså innhold som kan sette dem i «bedre lys». Med dette vises det også at ungdommer aktivt utelater å publisere bilder som fremmer kvaliteter av negativ karakter. Her vises det til pessimistisk, trist eller overfølsomt innhold.

Inntrykket som kommer fram gjennom litteraturen er at ungdommer publiserer bilder og videoer i sosiale medier som kan tolkes til å være av misunnelsesverdige karakter (Aalen & Iversen, 2021; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017; Hjetland et al., 2021). Nøyaktig hvilke momenter som anses å være misunnelsesverdige ses som tidligere nevnt å variere på bakgrunn av ungdommenes egne verdier.

Gjennom Goffmans dramaturgiske perspektiv kan vi forstå ungdommenes selektive utvalg av verdier og holdninger som de ønsker å utspille på sosiale medier, som en form for inntrykkshåndtering. Denne tolkningen ses i lys av at ungdom gjør seg opp meninger om hvordan de selv ønsker å bli oppfattet, og framspiller dermed verdier som kan assosieres med idealene som er positivt ansett i sosiale medier (Goffman, 1974).

4.4.4 Sosiale medier stiller krav til ungdommers identitet

Som vi har sett i avhandlingens innledning uttrykkes det bekymring til ungdommers sosiale mediehverdag. Også deler av litteraturen finner negative sammenhenger mellom ungdommers sosiale mediebruk og nedsatt mental helse (Brattøy et al., 2019; Brunborg & Andreas, 2019; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Skogen et al., 2021).

Dette er et moment som kan ses i lys av både ungdommers egne krav, og sosiale mediers krav til deres identitet. Det kan her tolkes at det foreligger en sammenheng mellom ungdommers egne krav til deres identitet, og de kravene tilknyttet deltakelse og respons som ses å komme fram gjennom ungdommers sosiale mediebruk.

Fjelnseth og Sjølie (2021) viser til at det foreligger en rekke ulike krav til ungdommers sosiale mediebruk. Disse kravene ses å være sosialt forankret, og tilsier at det foreligger normer og regler for ungdommene om å opptre på bestemte måter i deres deltakelse i sosiale medier. Det vises her å foreligge bestemte retningslinjer i de sosiale mediene som ungdommer må følge for å oppleve tilhørighet og å bli akseptert i deres digitale-sosiale samspill. Fjelnseth og Sjølie (2021) refererer til dette som *sosial kontroll*.

I «#Utenfilter» (Fjelnseth & Sjølie, 2021) vises det at ungdommer føler på et behov for å være en annen person enn sitt egentlige selv for å oppleve sosial aksept og tilhørighet. Det kommer også fram at deres sosiale identitet i stor grad blir påvirket gjennom oppadrettet sosial sammenligning. Det som er framtreddende gjennom denne artikkelen er at ungdommene føler på et underliggende press om å framstå på bestemte måter i de ulike sosiale mediene.

På samme måte som Dørum (2024) beskriver at det har skjedd en endring i sosiale medier, hvor alt må være oppstilt og perfekt i kapittel 1.2. Kommer det også fram gjennom Fjelnseth og Sjølie (2021) at ungdommer beskriver et press om å framstå som mest mulig perfekte, og at sosiale medier handler om å ha de fineste bildene, få flest likes og å ha mest følgere. Dette tolkes til at ungdom må framstå på «riktig» måte i sosiale medier for å kunne oppleve å bli akseptert (Hilmarsen & Arnseth, 2017; Hjetland et al., 2021; Skogen et al., 2021).

Ungdommene beskriver at idealet er å oppfylle de kriteriene som fremkommer i sosiale medier, og at jaget etter å overholde dette fører til at de stiller høye krav til sin egen sosiale identitet. Her forklares det at ungdommene velger å framstå annerledes på sosiale medier for å kunne oppnå dette idealet. Det uttrykkes her et skille mellom hvordan ungdommene presenterer seg selv på sosiale medier sammenlignet med hvordan de framstår i virkeligheten.

«Alle har en annen identitet på Instagram enn de har i virkeligheten. Tror folk vil at folk skal tro at de har et mye bedre liv enn det de egentlig har» (Fjelnseth & Sjølie, 2021).

Idealet om å fremstå som perfekt vises å skape et økt press blant dagens ungdom på sosiale medier. Vi kan forstå dette presset i lys av at ungdom bare kan publisere innhold som er sosialt akseptert. Det gis videre uttrykk for at ungdommene må fremstille seg på en måte som avviker fra deres egentlige identitet for å kunne bli akseptert og føle tilhørighet i mediene.

«Selv om det ikke nødvendigvis er sant, så skal man framstå som at man har det bra, har gode venner og at man ser bra ut 24/7» (Fjelnseth & Sjølie, 2021).

Sitatene peker mot at verken en selv som person eller det livet en lever anses som bra nok ifølge de sosiale retningslinjene som dominerer de sosiale mediene. Med dette kan vi forstå at ungdommene som bruker sosiale medier velger å filtrere hva de selv publiserer for å kunne oppleve tilhørighet og å bli akseptert. Samtidig fører dette til at de begrenser sin identitet.

Igjen kan vi vise til Erikson (1992), gjennom den forståelsen at ungdommene uttrykker at de må tilpasse sin identitet for å passe inn. Selv om Erikson (1992) omtaler ungdomsårene som en tid hvor ungdom prøver ut ulike identiteter i søket etter deres egen, kan vi også se hvordan identitetsforvirring knyttes opp mot å tvinge på seg andres identitet i et desperat forsøk på å finne sin egen. I lys av dette kan vi igjen knytte sosiale medier og identitet opp mot psykisk helse, da en grunnleggende forståelse gjennom den psykososiale utviklingsteorien er at identitetsforvirring og negativ identitet kan føre til symptomer på psykiske helseproblemer (Erikson, 1992). Til tross for dette kan det tolkes at ungdommers filtrering og begrensninger av sin identitet ses som en måte å søke etter aksept i det digitale-sosiale samspillet (Erikson, 1992).

Med forståelsen om at de sosiale retningslinjene i sosiale medier er strenge, og at ungdom begrenser sin identitet gjennom hva de publiserer i mediene kan vi også se at ungdommene skiller mellom private og offentlige brukere på sosiale medier.

Det siktes her til at ungdommene har en offentlig bruker, som alle i det sosiale mediet kan se innholdet i, men også en privat bruker som bare er tilgjengelig for ungdommenes nærmeste. Den begrensede offentligheten som en privat bruker har, medfører at dette kan bli en arena hvor de fritt kan publisere innhold som vises å ligge utenfor de sosiale retningslinjene i sosiale medier. Ungdommene omtaler her privatbrukere som et fristed hvor kravene til hva som blir publisert er senket. De private brukerne er kun for folk som kjenner hverandre, de nærmeste vennene, mens offentlige kontoer anses som en plattform for å vise seg fram. Det presiseres at man kan i større grad være seg selv, og ytre tanker, meninger og følelser som ikke anses som passende på deres offentlige profiler (Fjelnseth & Sjølie, 2021).

Med dette ser vi at ungdommene i sosiale medier blir påvirket gjennom foreliggende normer og regler om å opptre på en bestemt måte i deres deltakelse på sosiale medier.

Vi har sett at det forklares å foreligge bestemte retningslinjer i mediene som de må følge for å kunne oppleve tilhørighet og å bli akseptert i deres digitale-sosiale miljø.

I lys av dette kan det tolkes som at ungdommenes identitet begrenses i de sosiale mediene.

Denne forståelsen kobles til at ungdommene stilles overfor et dilemma tilknyttet deres selvrepresentasjon, da deres presentasjon av seg selv i sosiale medier ses å bli påvirket av hva andre anser som akseptabelt å publisere i de sosiale mediene.

I rapporten fra UngOrg (2014) uttrykkes det enighet om at ungdommene portretterer seg annerledes i sosiale medier enn i virkeligheten. På bakgrunn av dette stilles det spørsmål om hvilke elementer ungdommene ønsker å utspille, og hvilke momenter som blir ansett som positive og negative. Tilbakemeldingene på dette er delte. Noen av ungdommene påstår at de forsøker å framstå best mulig, mens andre vil framstå som mest mulig ærlig. Det kommer videre fram at ungdommene anser det å få bekreftelse på innleggene sine i form av likes og kommentarer som en viktig del av deres sosiale mediebruk (UngOrg, 2014, s. 15-17).

«Når man tar et bilde på Instagram så forsøker man jo å ta et bilde som gir mye likes, det er det bare å være ærlig på.» (UngOrg, 2014, s. 17).

Gjennom ungdommers medievaner kan vi se at ungdommer skaper en «digital identitet» som avviker fra deres egentlige (offline) identitet (Aalen & Iversen, 2021; FHI, 2022; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017). En tolkning er at ungdommene i sosiale medier har en påtatt identitet, som er konstruert for å samsvare med den sosiale kontrollen, eller de sosiale retningslinjene som vi ser preger de sosiale mediene. I lys av dette uttrykkes det at det oppstår et skille i ungdommers identitet gjennom deres deltakelse på sosiale medier. At ungdommers «digitale identitet» avviker fra hvordan de framstår i virkeligheten. Fjelnseth og Sjølie (2021) omtaler ungdommenes påtatte identitet som en form for *stedsidentitet*.

Videre kommer det fram at ungdommers identitet i sosiale medier formes gjennom sosialt samspill, og gjennom det verdigrunnlaget som hver enkelt person inneholder. Disse verdiene ses å bli ulikt prioritert i forbindelse med hvilke forventninger, normer og krav som

ungdommene står overfor, og med dette kan identitetsskillet, og stedsidentitet forklares som ulik verdiprioritering. Når stedsidentiteten etableres, blir ungdommenes verdigrunnlag utfordret. Det tolkes at det oppstår en konflikt mellom deres underliggende verdier og deres selvbilde, ved at de vektlegger mer sosialt aksepterte verdier gjennom deres deltakelse i sosiale medier i søket etter akseptert og tilhørighet (Fjelnseth & Sjølie, 2021).

På den andre siden kan vi gjennom Goffmans dramaturgi (1974) se hvordan ulike sosiale sammenhenger krever ulike roller. Og vi kan tolke sosiale medier til å være en sosial arena som krever at ungdommene styrer de inntrykkene de avgir ved at de framstiller seg på positivt ansette måter.

4.4.5 Sosiale medier som en identitetsbekreftende arena

Sosiale medier er et sted hvor ungdommer utspiller sin identitet. I lys av Hilmarsen og Arnseth (2017) kan vi se hvordan ungdomsgenerasjonen motiveres til å bruke sosiale medier ut ifra et ønske om å oppnå sosial anerkjennelse. Sosiale medier omtales her som en arena hvor ungdommer kan bekrefte sin identitet gjennom deres selvrepresentasjon.

«Tenåringer bruker mye tid og krefter på å pleie sosiale relasjoner gjennom sosiale medier. De legger ut bilder av at de er sammen, og sørger for å like og gi positiv respons på de tingene som gode venner legger ut» (Aalen & Iversen, 2021, s. 56).

Aalen og Iversen (2021, s. 54-56) viser til hvordan ungdommers sosiale mediebruk handler om å gi tilbakemeldinger på hverandres innlegg. Dette fenomenet refereres til som *social stelling* (*Social grooming*). Tilbakemeldinger i sosiale medier ses å styrke ungdommenes relasjoner, og dermed deres identitet (Erikson, 1992).

Forskningslitteraturen peker på at det er hvordan ungdommers selvrepresentasjon og identitet i sosiale medier blir mottatt, som har en betydning for hvorvidt sosiale medier har en positiv eller negativ innvirkning på ungdommers identitet (Aalen & Iversen, 2021; FHI, 2022; Hilmarsen & Arnseth, 2021; Steinsbekk et al., 2021).

Vi kan også se dette fenomenet gjennom Fjelnseth og Sjølie (2021), hvor tilbakemeldinger i sosiale medier ses å være avgjørende for hvorvidt ungdommer opplever sin identitet som akseptert eller ikke. Her kan vi også koble på Erikson (1992) ved å se sosiale medier som en arena hvor ungdommer søker aksept og tilhørighet med sine jevnaldrende i deres identitetsutvikling.

4.4.6 Sosiale medier handler om å vise seg fram

En forståelse som kan ses i lys av både forskningslitteraturen og Goffmans (1974) dramaturgiske perspektiv, er at innleggene som preger de sosiale mediene forstås som selektive utvalg av ungdommers liv. Innholdet som deles i de ulike sosiale mediene vises i stor grad å være av positiv karakter.

Aalen og Iversen (2021, s. 63) viser til at innholdet som deles i sosiale medier i enkelte tilfeller kan anses som skrytete og mistenkelig positivt. Dette omtales som at det er *solskinnsiden* av folks liv som kommer fram i sosiale medier. Selv om bildene som preger sosiale medier er av positiv karakter er det ikke slik at ungdom i sosiale medier er falske og overfladiske mennesker som forsøker å framstå som bedre enn alle andre, eller at det foreligger noen annen narsissistisk årsak til de mistenkelig positive innleggene som deles. Det tolkes at de positivt anliggende bildene og videoene deles med en hensikt om å framstille, og iscenesette seg selv på en positiv måte med et ønske om å bli akseptert og inkludert (Aalen & Iversen, 2021; Erikson, 1992; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Goffman, 1974; Hilmarsen & Arnseth, 2017).

Det argumenteres for at ønsket om å bli likt av andre er en iboende del av menneskers væremåte, og det faller derfor naturlig for oss å ville framstille oss fra vår «beste side». Vi kan tolke innholdet som preger sosiale medier som at det foreligger et ønske om å bli likt, framfor at det er skryt (Aalen & Iversen, 2021, s. 63).

Fra dette kan vi se at sosiale medier i stor grad preges av å vise seg fra sin beste side. Det at man potensielt har et stort publikum i sosiale medier, og at dette publikummet gjerne er mennesker man forholder seg til over lengere tid, vil gjøre oss mer motiverte til å både skape, og opprettholde et godt inntrykk (Aalen & Iversen, 2021; Goffman, 1974).

Aalen og Iversen (2021) presiserer momentet om at mennesker i sosiale medier ønsker å vise seg fra sin beste side ikke er noe nytt fenomen og at dette kan ha en sammenheng med den offentligheten som sosiale medier preges av. Det er heller ikke et fenomen som er særegent for sosiale medier, da det ikke er slik at vi vanligvis bretter ut om alle livets nedturer og motgang foran klassen, på pauserommet eller til naboen. Dette er temaer som deles med våre nærmeste. Dersom man ser gjennom familiens gamle fotoalbum, vil man sannsynligvis oppdage at det der også er «solskinnsiden» som er framtreddende (Aalen & Iversen, 2021, s. 65).

Dette knyttes opp mot det dramaturgiske perspektivet ved å se hvordan vi styrer de inntrykkene som vi avgir i sosiale medier for å bli ansett på de måtene vi ønsker. I dette tilfelle knyttes forståelsen til hvordan det foreligger et ønske om å framstille seg selv fra sin beste side i sosiale medier for å framstå på en måte som gjør at andre får et godt inntrykk av en selv (Goffman, 1974).

4.4.7 Identitetsutspilling eller splittet identitet?

Gjennom litteraturen kan vi se at identitetsutspilling er en motivasjon for bruk av sosiale medier blant ungdom (Fjelneseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017).

Her kan vi også se at det foreligger et spørsmål om hvorvidt ungdommer som bruker sosiale medier endrer seg i den digitale verdenen.

Det vises at det er flere faktorer som spiller inn på ungdommers motivasjon til å bruke sosiale medier, blant disse ser vi et ønske om å oppnå sosial anerkjennelse, og å framstå på bestemte måter (Aalen & Iversen, 2021; FHI, 2022; Fjelneseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017; Hjetland et al., 2021).

Som vi var inne på i kapittel 4.4.3, og 4.4.4 ser vi at det gis uttrykk for at ungdommene står overfor et valg om hvordan de skal framstå i sosiale medier; skal de framstå som sitt ekte selv, eller skal de framstå på måter som er forenlig med det sosiale samspillet som foregår i sosiale medier?

Ved å se sosiale medier som et sted hvor ungdom blir eksponert for mange ulike inntrykk, og at det er i sosiale medier hvor man får se den beste siden av andre menneskers liv. Ligger det til grunne en forståelse om at dette er faktorer som kan ha en innvirkning på hvordan ungdommene selv føler seg, og at de dermed ønsker å framstille seg selv på en positiv måte. En videre tolkning er at ungdommers identitet i sosiale medier påvirkes av inntrykkene de møter, til å styre de inntrykkene som de selv avgir som bedre, penere, morsommere osv. (Aalen & Iversen, 2021, s. 63; Goffman, 1974).

Spørsmålet om hvorvidt ungdommene framstiller seg annerledes på sosiale medier enn i virkeligheten, kan med dette knyttes til deres motivasjon for å bruke sosiale medier, og igjen til ungdommers identitet.

I rapporten fra UngOrg (2014) stilles det direkte spørsmål til hvorvidt ungdommene i undersøkelsen føler at de er den samme på sosiale medier som de er i virkeligheten, og om det

er slik at de prøver ut ulike identiteter i sosiale medier. Til tross for at dette spørsmålet forstås å være vanskelig å besvare, uttrykkes det enighet blant ungdommene om at det foreligger et ønske om å framstille seg bedre på sosiale medier enn i virkeligheten, uten at dette nødvendigvis betyr at de har to separate identiteter.

Svarene fra ungdommene viser heller at sosiale medier gir større rom for å besitte en mer flytende, eller bredere identitet, som kan påvirkes av ulike arenaer, publikum, og hvilke plattformer de utspiller sin identitet på. De uttrykkene som framkommer kan tolkes til at sosiale medier skaper større rom for ungdom til å prøve ut ulike identiteter, slik som det vises at ungdommers identitetsprosesser preges av (Erikson, 1992). Det vises også at flere av ungdommene i undersøkelsen kjenner til andre som de mener er ugjenkjennelige i sosiale medier i motsetning til hvordan de framstår i virkeligheten (UngOrg, 2014).

Ungdommene gir uttrykk for at de opplever det mer uanstrengt å utspille sin identitet foran en skjerm, kontra i virkeligheten. Det menes at identitetsutspilling gjennom sosiale medier gjøre det lettere å være seg selv. I stedet for å se på online og offline identitet som to separate identiteter, kan vi forstå at sosiale medier skaper rom for å utforske nye roller uten at ungdommene trenger å avvike fra sin egentlige identitet. Det oppleves derfor ikke at ungdommene har sin egen digitale identitet, eller at deres digitale identitet ikke samsvarer med hvem de er. Det oppleves heller som at livet på sosiale medier forstås som en fundamental del av deres helhetlige identitet, hvor det er rom for å prøve seg fram på godt og vondt. Akkurat slik som i andre deler av livet (UngOrg, 2014, s. 13-14).

«Man prøver å være litt penere på nett enn det man kanskje føler man er- men det gjør man jo egentlig nesten alltid. Man ordner seg jo litt før man går på skolen, fordi man vil se bra ut» (UngOrg, 2014, s. 15).

At ungdommer framstiller seg bedre i sosiale medier er momenter som fremkommer flere steder gjennom litteraturen. Blant annet har vi sett hvordan Aalen og Iversen (2021) viser til at det er solskinnssiden som kommer fram på sosiale medier og hvordan dette kan ses å være en form for inntrykkshåndtering (Goffman, 1974). De samme funnene vises også i rapporten til Hilmarsen og Arnseth (2017). Ungdommers inntrykkshåndtering, og hvordan de prøver ut ulike roller i sosiale medier kan også ses i lys av Eriksons (1992) teori, som beskriver ungdomsalderen som en tid for å utforske ulike roller i ungdommenes søk etter sin egen identitet.

Gjennom Fjelnseth & Sjølie (2021) kommer det derimot fram at ungdommene i utvalget føler på et behov for å være en annen person i sosiale medier for å oppleve tilhørighet og aksept blant jevnaldrende.

Jeg føler at det er om å gjøre og være mest perfekt. Det er egentlig det hele sosiale medier går ut på. Ha de fineste bildene[...] Ha mest likes. Ha mest følgere. Du må ta fine bilder. Du må passe på at ting ser bra ut. Du må passe på at du skriver det som er riktig. Fremstå riktig. (Fjelnseth & Sjølie, 2021).

Her vises det at ungdommenes ideal i sosiale medier er å være perfekte, slik som vi har sett både i kapittel 1.2 og 4.4.4. Det er på bakgrunn av dette idealet at de uttrykker et skille mellom hvordan de framstår på sosiale medier i motsetning til hvordan de framstår i virkeligheten (Fjelnseth & Sjølie, 2021).

Rapporten fra spørreundersøkelsen «Hele verden er et tastetrykk unna» (FHI, 2022) tolkes å vise lignende funn. Flere av ungdommene fra denne undersøkelsen svarer at de har gjort ting i sosiale medier som de ikke ville gjort i virkeligheten. Det vises også at ungdommene fra undersøkelsen opplever at folk oppfører seg dårligere i sosiale medier enn i virkeligheten. En tolkning kan her ses i lys av at ungdommenes identitet i sosiale medier avviker fra hvordan de er i virkeligheten (FHI, 2022, s. 29; Hjetland et al., 2021).

At ungdommer gjør ting i sosiale medier som de ikke ville gjort på ekte kan også ses i lys av begrepene «front stage» og «back stage» i Goffmans dramaturgi. Her kan vi se sosiale medier som scenen hvor ungdommene spiller en rolle og gjør ting de ellers ikke ville gjort, mens når de er ute av den digitale verdenen trer de bak scenen og ut av rollen (Goffman, 1974).

Det som skiller Aalen & Iversen (2021) fra resten av litteraturen tilknyttet dette temaet, er at deres tolkning av splittet identitet heller kan tolkes som en form for selvrepresentasjon. Dette forankres i argumentet om at det i sosiale medier foreligger et ønske om å presentere seg fra sin beste side og dermed ikke direkte kan knyttes opp mot at ungdommer innehar to separate identiteter. Ungdommene i sosiale medier utøver en form for selvrepresentasjon, eller inntrykkshåndtering som innebærer å ekskludere elementer som kan tolkes som negative

fra deres personlighet. I stedet framheves andre, mer positivt ansette faktorer slik som det også kommer fram gjennom Goffmans dramaturgi (1974) (Aalen & Iversen, 2022, s. 63).

Hilmarsen og Arnseth (2017) Beskriver ungdommers profiler i sosiale medier som en betydningsfull del av deres identitetskonstruksjon, og at ungdommene gjennom deres profiler tar hensyn til hvem deres tiltenkte publikum er. Det gis uttrykk for at ungdom tilpasser sin framstilling av seg selv og det de deler i sosiale medier ut ifra hvem som kommer til å se innholdet.

I lys av at ungdommer gjerne har to- eller flere profiler på sosiale medier, som vi har sett i kapittel 4.4.4, hvor de distribuerer innholdet ulikt avhengig av hvem publikummet er, kan vi også reise spørsmålet om de utøver ulike identiteter på deres ulike profiler (Hilmarsen & Arnseth, 2017).

Fjelnseth & Sjølie (2021) forklarer ungdommers selvrepresentasjon på sosiale medier med at det oppfattes å være ulike retningslinjer for hva som er sosialt akseptert å dele på deres offentlige sosiale medier, slik som vi også har sett i kapittel 4.4.4. Dette knyttes igjen til ungdommenes idealer om å framstå som perfekte gjennom deres digitale identitetsutspilling. En tolkning her er at ungdommene utspiller sin ideale identitet gjennom deres offentlige profiler, og deler mer personlig innhold som avviker fra de sosiale retningslinjene i private profiler hvor kun deres nærmeste venner har tilgang til innholdet (Fjelnseth & Sjølie, 2021).

Det kommer tydelig fram at ungdommer kan ta på seg «en annen identitet» i sosiale medier for å iscenesette seg selv og for å utspille sin identitet. Spørsmålet om hvorvidt ungdommene er de samme i sosiale medier som de er i virkeligheten kan belyses gjennom dramaturgien. I lys av Goffman ser vi at den identiteten som ungdommer utspiller både i sosiale medier og i virkeligheten er to deler av deres komplette identitet. Iscenesettelsen som foregår på sosiale medier ses å være en opptreden, og en måte å styre de inntrykkene de avgir for å oppnå tilhørighet og anerkjennelse på sosiale medier, og i deres sosiale miljø. Med dette forstås det at ungdommene ikke innehar to separate identiteter, men at deres identitet utspiller seg over to ulike områder og tilpasses den sosiale konteksten som ungdommene deltar i (Goffman, 1974).

4.4.8 Sosiale mediebruk som et søk om bekreftelse

Som det vises i kapittel 4.4.1 knytter Fjelnseth og Sjølie (2021) psykisk helse i form av ensomhet opp mot å være en negativ side ved sosiale medier, hvor mangel på bekreftelse på innleggene som ungdommer deler i sosiale medier kan føre til en opplevelse av at deres identitet er sosialt avvist.

Publiseringen og deltakelsen i sosiale medier kan gjennom ungdommers medievaner ses å være et søk etter bekreftelse slik som det blir beskrevet gjennom Erikson (1992). Dette søket etter bekreftelse ses å være både på en selv som person og på at det livet de lever er godt nok. Denne bekreftelsen kan gjennom ungdommers sosiale medievaner, måles gjennom antallet likes de får på innleggene de deler, og gjennom tilbakemeldinger i form av kommentarer på publikasjonen.

Ifølge Hilmarsen & Arnseth (2017) blir antall likes som ungdom mottar på innleggene de deler ansett som et symbol på popularitet, dette støttes også opp gjennom Hjetland et al. (2021). Tall fra rapporten til Folkehelseinstituttet (FHI, 2022, s. 34) viser at 50 prosent av ungdommene fra undersøkelsen anser likes og tilbakemeldinger på innleggene de deler i sosiale medier som betydningsfullt.

Deltakelse i sosiale medier ses gjennom litteraturen som en måte å utspille sin identitet. Ved denne fremstillingen av identitet forstås det også at ungdommene setter seg i en sårbar posisjon som kan true deres identitet gjennom manglende, og eller negative tilbakemeldinger som for eksempel digital mobbing som vi var inne på i kapittel 4.3.3 (Steinsbekk et al., 2023). Det forklares med at det å ikke oppnå den ønskede responsen på innleggene de deler, anses som en avvisning av deres identitet. Det framkommer med dette at en slik avvisning kan føre til en følelse av utenforskap og ensomhet for ungdommene (Fjelnseth & Sjølie, 2021).

Med dette kan vi dra paralleller til Erikson (1992) som også viser hvordan mangel på aksept og tilhørighet i ungdomsårene kan føre til utenforskap, negativ identitet eller nedsatt psykisk helse. Dette er et perspektiv som går igjen i litteraturen, blant annet hos Hilmarsen og Arnseth (2017). De trekker slutninger om hvordan andres respons og tilbakemeldinger på innleggene som ungdommer deler i sosiale medier kan påvirke deres identitet. Det kommer også fram at dette søket etter bekreftelse på ens identitet ikke må framkomme som for tydelig og åpenbart i de sosiale mediene, da dette vil bli ansett som om man er desperat, eller som om en er usikker på seg selv. Dette er noe som igjen kan føre til at ungdom opplever at deres identitet blir

avvist (Aalen & Iversen, 2021; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017; Steinsbekk et al., 2023).

4.4.9 Likes og tilbakemeldinger er identitetsbekreftende

Ungdom gir uttrykk for at det å få mange likes på innleggene sine i sosiale medier er ansett som viktig, og at det å få lite likes anses som et nederlag.

Gjennom store deler av litteraturen vises det at betydningen av antall likes som ungdommene får på innleggene sine er en grunnleggende del av deres identitetsutspilling i sosiale medier. Tilbakemeldinger i form av kommentarer og likes ses å spille en avgjørende rolle for hvorvidt ungdommens identitet blir bekreftet eller avvist (FHI, 2022; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017; Hjetland et al., 2021; Skogen et al., 2021; UngOrg, 2014).

Viktigheten med likes kommer blant annet fram i lys av det digitale presset som omtales i kapittel 4.4.4, hvor ungdommer opplever at de må fremstille seg selv på spesifikke (og perfekte) måter for å oppleve tilhørighet (Aalen & Iversen, 2021; FHI, 2022; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017).

Dette momentet bekreftes gjennom Hjetland et al. (2021) og UngOrg (2014) hvor ungdommer gir uttrykk for at de publiserer bilder med et underliggende ønske om å motta flest mulig likes.

Ungdommers håndtering av hvilke inntrykk de avgir i sosiale medier kommer fram gjennom forskningslitteraturen: de konstruerer sine profiler i sosiale medier med et mål om å oppnå positiv respons på bildene og videoene som de deler. Dette gjenspeiles i hvordan ungdom disponerer både private og offentlige profiler for å innordne seg under de ulike sosiale retningslinjene som kommer fram gjennom deres deltakelse i sosiale medier: private profiler brukes for å gi en mer «ekte» presentasjon av seg selv, mens ungdommers offentlige profiler innordnes den sosiale kontrollen og de ulike normene og reglene som preger sosiale medier om å framstå som «perfekte», som er det idealet som gir positiv respons (Aalen & Iversen, 2021; FHI, 2022; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017; Hjetland et al., 2021).

Ungdommers søk etter bekreftelse i form av likes og kommentarer kan videre ses i lys av hvordan ungdommer publiserer bilder til bestemte tider. De kartlegger når på døgnet det er størst sjans for å få mange likes på bildene de publiserer, og unngår å legge ut bilder når det er sjans for at deres publikum er utilgjengelige. Det vises også at deres søk etter likes og

samhandling i sosiale medier ikke må komme tydelig fram. Dersom det blir for tydelig i mediene at ungdommene er ute etter tilbakemeldinger på bildene sine vil dette bli ansett som et åpenbart behov for bekreftelse, og tolkes til å være synonymt med å være usikker på seg selv. Selv om bekreftelse i sosiale medier er ansett som et viktig element i ungdommenes digitale framstilling av seg selv kan vi skjønne at dette ønsket etter tilbakemeldinger er noe som må forekomme på en subtil måte (Hilmarsen & Arnseth, 2017; Hjetland et al., 2021).

I lys av Goffmans dramaturgi (1974) kan vi ved begrepet inntrykkshåndtering se hvordan ungdommer styrer inntrykkene de ønsker å avgi (bilder) for å oppnå deres ønskede respons (likes og samhandling), som kan styrke deres identitet. Denne atferden må fremkomme på en subtil måte slik at de ikke skal «tape» sosial identitet, og at den rollen de utspiller framkommer på en overbevisende måte.

4.4.10 Ungdommers identitet i sosiale medier- en tolkning gjennom litteraturen

Gjennom litteraturen kommer det fram at sosiale medier spiller en sentral rolle i ungdommers liv, og at det anses som en viktig og omfattende del av deres sosiale hverdag. Sosiale medier i form av bildedelingstjenester blir brukt mer enn noen gang. Livene vi lever er, og hvem vi er har blitt mye mer synlig for andre gjennom sosiale medier. Vi har med dette også fått et langt større innsyn i andres liv, deres prestasjoner og deres milepæler. I sosiale medier kan man gi uttrykk for hvem man er, eller hvem man vil være. Det å utspille sin identitet kan anses som en naturlig del av ungdommers deltakelse i sosiale medier (Aalen & Iversen, 2021; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017; Hjetland et al., 2021).

Med den eksponeringen som ungdom utsettes for i sosiale medier kan det ses at dagens ungdomsgenerasjon står overfor et langt større sosialt press enn i tidligere generasjoner, slik som det kommer fram gjennom Madsen (2019) i avhandlingens innledning.

Forskningslitteraturen kan tyde på at ungdommenes identitet og mentale helse i langt større grad enn tidligere blir utfordret og at dette kan ha en sammenheng med sosiale mediers synliggjøring av ungdommers liv og idealer. På samme måte kan vi med den nye eksponeringen av andres «perfekte» liv forstå at ungdommers egen jakt på det perfekte liv starter tidligere enn før. Med dette ses det at kravene til ungdommenes sosiale identitet også

blir høyere (FHI, 2022; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017; Hjetland et al., 2021).

Sammenhengen mellom konstruksjoner av profiler på sosiale medier og hvordan de blir tatt imot er et tema som kommer fram i forskningslitteraturen.

Det vises her at profilene som ungdommene lager i sosiale medier anses å være en grunnleggende brikke i deres identitetskonstruksjon. Vi kan se at ungdommer, gjennom deres profiler i sosiale medier både tar høyde for hvem deres tiltenkte publikum er, og hvordan de selv ønsker å bli oppfattet (Hilmarsen & Arnseth 2017). Gjennom Goffman (1974) kan vi tolke dette som inntrykkshåndtering, hvor ungdommer utspiller sin identitet med et ønske om å bli oppfattet på spesifikke måter.

Spesielt for sosiale medier i form av bilde og videodelingstjenester argumenteres det for at brukerne står overfor et valg om hvordan de skal framstå. Her pekes på at brukerne kan benytte ulike virkemidler for å utspille sin identitet. Det menes at man selv kan velge hvordan man ønsker å framstå for publikummet, eller følgerne sine. Dersom man eksempelvis utelukkende deler bilder fra treningssenter er det stor sannsynlighet for at de som ser innleggene vil anse deg som sporty. Eller om man eksklusivt deler bilder av luksuriøse klær og dyre ferier vil man bli sett på som rik og velstående. Politiske holdninger, humor, sport og kultur er andre virkemidler ungdommene benytter for å utspille sin identitet i sosiale medier (Aalen & Iversen, 2021; Brattøy et al., 2019; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017; Hjetland et al., 2021).

Vi kan igjen forklare dette gjennom Goffmans dramaturgi (1974), om at ungdommer iscenesetter seg selv ved å bruke ulike virkemidler i sosiale medier for å iscenesette og utspille sin identitet, med et ønske om å styre de inntrykkene som andre får av dem.

Å være en aktiv deltaker i sosiale medier kan tolkes som et utløp for et ønske om å eksponere seg selv og sin egen identitet i henhold til de ulike retningslinjene som framkommer på sosiale medier. Deltakelse i sosiale medier kan også ses som et søk etter aksept og tilhørighet for å finne og bekrefte sin identitet (Erikson 1992).

I lys av litteraturen ser vi at ungdommer kan bruke sosiale medier for å vise andre hvem de er, eller hvordan de ønsker å bli oppfattet. Ifølge ungdommers svar og refleksjoner bak publisering og deltakelse i sosiale medier kan vi gjennom litteraturen se at hensikten med publiseringene bunner i et søk om bekreftelse på seg selv som person, og om det livet en lever er bra nok (Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017).

Hilmarsen og Arnseth (2017) argumenterer likevel for at ungdommers profiler i sosiale medier ikke kan anses som en direkte representasjon av deres identitet, men heller som en digital forlengelse av deres allerede eksisterende identitet. Og at denne digitale identiteten tilrettelegger for kontinuerlig samspill mellom ungdommene i sosiale medier. Vi kan se at dette perspektivet motiveres ut ifra et underliggende ønske blant ungdom om å oppnå sosial anerkjennelse og bekreftelse på deres identitet, samt et ønske om å framstå på en bestemt og ønskelig måte overfor sitt publikum. For å oppnå disse ønskene kan vi se at ungdommer framspiller kvaliteter ved seg selv som kan hjelpe dem å oppnå denne bekreftelsen. Det vises også at ungdommene utelukker andre kvaliteter som ikke støtter deres perspektiver på hvordan de ønsker å framstå (Hilmarsen & Arnseth, 2017).

Til tross for at Hilmarsen og Arnseth (2017) ser ungdommers sosiale mediepraksiser som en digital forlengelse av deres identitet, kan vi gjennom Goffman (1974) argumentere for at den identiteten vi utspiller både front stage, og back stage er iscenesettelser av vår fullstendige og komplette identitet.

Med dette kan vi tolke ungdommers selvframstilling på sosiale medier som en opptreden, og at den rollen de utspiller på sosiale medier faktisk er en fullverdig del av deres identitet, og en form for inntrykkshåndtering. Gjennom dramaturgien kan vi se hvordan sosiale medier blir til scenen, og den identiteten (rollen) som ungdommer utspiller i sosiale medier (på scenen) er både knyttet til inntrykkshåndtering og deres identitet. Gjennom Goffman framkommer det at mennesker utspiller sin identitet over to områder; back stage, hvor det ekte selvet kommer fram, og front stage hvor man iscenesetter seg selv og sin identitet i ulike roller i sosiale sammensetninger for å framstå på bestemte måter. Her kan vi se tilbake til eksempelet som ble presentert i kapittel 3.4, med kvinnen som serverer middag for sine venner, hvor hun skifter mellom rollene som kokk og vertinne. På samme måte kan vi se ungdommers selvpresentasjon på sosiale medier som at de skifter mellom rollen de utspiller på sosiale medier, og rollene de har i «virkeligheten» (Goffman, 1974, s. 104).

Hvorvidt ungdommenes identitet anses som aksepterte eller ikke, bekreftes gjennom tilbakemeldinger de får i form av likes og kommentarer på de innleggene de publiserer i sosiale medier. Dersom ungdommene ikke oppnår ønsket respons på innleggene de deler, vil dette også være en faktor som kan resultere i at en ikke føler seg akseptert blant sine jevnaldrende, og kan videre være medvirkende til i nedsatt mental helse (Erikson 1992; Fjelnseth, & Sjølie 2021).

Mangel på aksept og tilhørighet kan også i lys av Erikson (1992) resultere i identitetsforvirring, som også ses å medføre symptomer på nedsatt psykisk helse. Mangel på aksept og tilhørighet oppleves som en avvisning av ungdommenes identitet og kan videre føre til negativ identitet.

Dette søket etter bekreftelse gjennom likes og tilbakemeldinger kan oppfattes som en negativ side ved sosiale medier. Dette forankres i begrunnelsen om at den graden av respons som ungdommene oppnår på innleggene sine, endres parallelt med hvorvidt de innordner seg med de sosiale retningslinjene som foreligger i sosiale medier, og ikke hvordan ungdommene selv er som individer. Ungdommenes meninger viser at man i sosiale medier ikke får se andre menneskers sanne liv. Man får bare se det som andre vil at du skal se (Aalen & Iversen, 2021; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017).

Tilbakemeldinger, i form av likes og kommentarer i sosiale medier anses i forskningslitteraturen som en elementær del av ungdommers identitetskonstruksjon. Disse tilbakemeldingene anses å være forsterkninger av ungdommenes sosiale relasjoner og deres identitet. Mangel på tilbakemeldinger vil føre til usikkerhet på hvordan ungdommene blir oppfattet av sine jevnaldrende (Aalen & Iversen, 2021; Brattøy et al., 2019; Erikson, 1992; FHI, 2022; Fjelnseth & Sjølie 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017; Skogen et al., 2021; UngOrg 2014).

5 Oppsummering, konklusjon og avslutning

Vi har nå kommet til masteroppgavens siste kapittel.

I dette kapittelet vil jeg gi en oppsummering og sammenfatning av hva litteraturen sier om ungdommers identitet på sosiale medier, og besvare avhandlingens problemstilling.

Til slutt vil det gis en avsluttende kommentar med masteroppgavens bidrag til forskningslitteraturen, og refleksjon for videre forskning.

5.1 Oppsummering

I kapittel en har vi blitt kjent med samfunnets digitale utvikling og sosiale mediers framvekst. Her har vi også sett ulike bekymringer som uttrykkes i samfunnet tilknyttet ungdommers omfattende mediebruk. Videre i kapittel 1 ser vi hvordan avhandlingens tema er pedagogisk forankret gjennom forståelsen om at identitet og sosiale medier spesielt kobles opp mot begrepet sosialisering. Til sist i kapittelet ble avhandlingens problemstilling og dens avgrensning presentert.

Kapittel to har vist den vitenskapelige forskningsmetoden som benyttes for å komme til bunns i avhandlingens problemstilling. Her blir vi kjent med litteraturgjennomgang som metode og 6S-modellen som beskriver stegene i en litteraturgjennomgang.

Videre har det tredje kapittelet omhandlet masteroppgavens teoretiske rammeverk. Identitet ses å være selve nøkkelbegrepet for denne avhandlingen. Det har også vært avgjørende å belyse identitetsbegrepet, ungdommers identitetsutvikling og det dramaturgiske perspektivet for å belyse og perspektivere de ulike momentene som kommer fram gjennom litteraturgjennomgangen for å besvare avhandlingens problemstilling.

Fra det fjerde kapittelet granskes litteraturen med et mål om å fange opp hva som kommer fram i lys av ungdommers sosiale medievaner og ungdommers identitet på sosiale medier.

Som vist i kapittel 4.1 viser forskningslitteraturen rundt sosiale mediers påvirkningsevne og ungdommers identitet en rekke ulike perspektiver. Det vises at forskningslitteraturen fokuserer på ulike områder, og vektlegger forskjellige momenter i ungdommers sosiale mediebruk. Med dette kommer det også fram blandede resultater fra de ulike studiene i litteraturgjennomgangen.

Gjennom granskingen av litteraturen foreligger det en forståelse om at sosiale medier er en grunnleggende del av dagens ungdomsgenerasjons sosiale hverdag som medfører seg både positive og negative sider. Det framkommer også at ungdom bruker sosiale medier av ulike grunner, slik som vi har sett i kapittel 4.2.

Til tross for at litteraturen inneholder både positive og negative syn på ungdommers sosiale mediebruk, ses det at sosiale medier dekker en rekke ulike behov i ungdommers hverdag. Sosiale medier kan her tolkes å være en kilde til sosial informasjon og sosialt samspill, så vel som en arena for å utspille sin identitet.

I kapittel 4.3 vises det at sosiale medier fører med seg flere ulike faktorer som kan påvirke ungdommer gjennom deres sosiale mediebruk. Selv om sosiale mediers påvirkningsevne ses i lys av flere ulike momenter, kan vi her konkludere med at det er hvordan ungdommene bruker sosiale medier, som avgjør mediens påvirkningskraft for deres identitet og generelle velvære (Aalen & Iversen, 2021).

Kapittel 4.4 omhandler momenter tilknyttet sosiale medier og ungdommers sosiale mediebruk som i litteraturen vises å ha en innvirkning på ungdommers identitet. Sosiale medier framkommer her som en arena hvor ungdommer både utspiller, og får bekreftet deres identitet gjennom deltakelse. I dette dypdykket i litteraturen finner vi sosiale medier som en viktig sosial arena for ungdomsgenerasjonen. Det er et sted hvor ungdom dyrker, pleier og styrker sine sosiale relasjoner. Det er også et sted hvor de kan skape og uttrykke seg selv, et sted hvor ungdommer utspiller sin identitet.

Litteraturen viser at ungdommers identitet på sosiale medier kommer fram gjennom av at de deler bilder og videoer hvor de posisjonerer seg gjennom livsstil, hobbyer og ulike interesser. Vi ser også hvordan andres respons på innleggene de deler i sosiale medier kan påvirke deres identitet.

Det ses at tilbakemeldinger i form av likes og kommentarer er den styrkende, eller svekkende faktoren for ungdommers identitet i sosiale medier. Positive tilbakemeldinger spiller en bekreftende rolle overfor ungdommers identitetsutspilling, mens mangel på tilbakemeldinger forstås å være en avvisning av deres identitet, og kan videre føre til oppadrettet sosial sammenligning, identitetsforvirring og, eller negativ identitet (Erikson, 1992).

Gjennom litteraturen kommer det fram at sosiale medier fører med seg flere ulike påvirkningsfaktorer. Blant annet at det foreligger bestemte normer og regler som omhandler å

framstå på bestemte måter. Hvordan ungdommene iscenesetter seg i sosiale medier synes det å være blandede oppfatninger om. Noen peker mot at idealet er å framstå som perfekt, mens andre peker på at man må framstille seg som bedre, morsommere, penere osv. Vi ser at ungdommer vektlegger positive sider, og aktivt utelukker negativt ansette sider av seg selv i deres identitetsutspilling for å oppnå den ønskede responsen på deres identitetsutspilling.

5.1.1 Ungdommers identitet og digitale rollespill- et teoretisk perspektiv og oppsummering

Gjennom Eriksons psykososiale utviklingsteori ser vi at ungdomstiden er en fase i livet som er grunnleggende for identitetsutviklingen. Vi kan også her se hvordan ens venner og jevnaldrende blir spesielt viktig i ungdomsalderen. Erikson (1992) viser også hvordan ungdommer søker tilhørighet og aksept blant sine jevnaldrende for å finne betydningsfulle relasjoner i søket etter sin egen identitet. Dette er et moment som også framkommer i sosiale medier, og vi kan her tolke at ungdommers deltakelse i sosiale medier er forankret i et søk etter tilhørighet og aksept.

Videre kan vi se hvordan ungdommer uttrykker at sosiale medier medfører ulike krav som krever at ungdommene framstiller seg på spesifikke måter for å oppnå bekreftelse og aksept i form av likes og kommentarer. Dette kan belyses av Goffmans dramaturgi (1974) hvor det vises hvordan mennesker tilpasser og iscenesetter seg i sosiale lag for å avgi de inntrykkene vi selv ønsker. Her kan vi også koble inn Erikson (1992) ved å se at ungdommers iscenesettelse på sosiale medier er forankret i et ønske om å oppnå aksept blant sine jevnaldrende.

Ungdommers identitetsutspilling i sosiale medier ses videre gjennom Goffman (1974) ved å anse sosiale medier som selve scenen i teaterstykket. Ungdommene tar på seg ulike roller for å utspille solskinnssiden av livene sine. Det kan videre tolkes som at ungdommene bruker og endrer kulissene, deres personlig fasade med ytre og manerer for å styre de inntrykkene de avgir, og for å styrke deres digitale opptreden i søket etter aksept og tilhørighet.

Gjennom Goffman (1974) og Erikson (1992) kan vi, gjennom det som fremkommer i litteraturen, se hvordan ungdommers sosiale mediehverdag styres etter et ønske om å oppnå sosial aksept og tilhørighet, og hvordan de iscenesetter seg selv og sin identitet for å oppnå identitetsbekreftende tilbakemeldinger.

5.2 Konklusjon, hva vet vi om ungdommers identitet på sosiale medier?

Norske ungdommers identitet på sosiale medier; hva vet vi?

En litteraturstudie om hvordan sosiale medier påvirker norske ungdommers identitetsprosesser.

For å besvare masteroppgavens problemstilling har det vært avgjørende å danne både en forståelse av hva identitet er, hvordan identitetsutvikling skjer, ungdommers sosiale medievaner, og sosiale mediers påvirkningsevne for ungdomsgenerasjonen.

I lys av masteroppgavens problemstilling kan det dras følgende konklusjoner:

Sosiale medier er en viktig del av ungdommers sosiale hverdag. De sosiale mediene legger til rette for sosialt samspill, og er en arena hvor ungdommer utspiller sin identitet.

Gjennom ungdommers iscenesettelser og selvrepresentasjon i de sosiale mediene ses det at deres identitet kan bekreftes og, eller avvises gjennom tilbakemeldingene de mottar på innleggene de deler.

Gjennom litteraturen vises det, til tross for den bekymringen som det refereres til i masteroppgavens innledning, at sosiale medier ikke kan anses som en utelukkende negativ påvirkningsfaktor for ungdomsgenerasjonen.

Sosiale medier kommer fram i litteraturen som en viktig sosial arena i ungdommers hverdag som legger til rette for sosialt samspill. Sosiale medier vises også som en arena hvor ungdommer utspiller sin identitet slik som det også nevnes i innledningskapitlene.

Ungdommer kan iscenesette seg selv og framstille seg på de måtene som de selv ønsker gjennom sine bilde og videodelingspraksiser. Likevel ser vi at det foreligger ulike normer og regler som påvirker hvordan ungdom framstiller seg i de sosiale mediene.

Sosiale medier vises å ha en innvirkning på ungdommers identitet. Dette ses i lys av forståelsen om at ungdommer utspiller sin identitet gjennom sosiale medier. Det kommer fram gjennom ungdommers bilde og videodelingspraksiser at de deler innhold i sosiale medier hvor de viser deres livsstil, hobbyer og generelle interesser for å avgi og styre de inntrykkene som de vil at andre skal ha av dem. Med dette kan vi også se hvordan den

responsen som ungdommene mottar på innleggene de deler i sosiale medier påvirker deres identitet.

Denne forståelsen knyttes til at respons og tilbakemeldinger i form av likes og kommentarer ses å utgjøre en form for validering og aksept for ungdommenes identitet, som også knyttes til en følelse av sosial tilhørighet.

En tolkning av hva vi vet om norske ungdommers identitet på sosiale medier er at tilbakemeldinger i sosiale medier ses å være den faktoren i ungdommers sosiale mediebruk som har størst innvirkning for deres identitet.

Gjennom Erikson (1992) ser vi ungdommers deltakelse i sosiale medier som et søk etter bekreftelse og tilhørighet. Vi ser hvordan likes og kommentarer er en form for bekreftelse ovenfor ungdommers identitet, tilbakemeldingene som ungdommene får på innleggene de deler bestemmer hvorvidt deres identitet er akseptert eller ikke. Dersom ungdommer får positive tilbakemeldinger og mange likes på innleggene de deler, ser vi hvordan dette oppfattes som å bli sosialt akseptert, som igjen ses å styrke deres sosiale relasjoner og deres identitet. Får ungdommene på den andre siden negative eller få tilbakemeldinger tolkes dette som en avvisning av deres identitet, og kan videre, i lys av Erikson (1992) føre til identitetsforvirring og negativ identitet.

I lys av Goffman (1974) ser vi også hvordan ungdommer utspiller sin identitet på sosiale medier. Forståelsen knyttes til hvordan ungdommer utspiller roller, og iscenesetter seg selv gjennom deres bilde og videodelingspraksiser for å styre de inntrykkene de avgir, slik at andre skal oppfatte dem på bestemte måter.

Med dette vises det også at sosiale medier preges av ulike normer og regler som bestemmer hvordan ungdommer skal fremstå. Hvorvidt deres identitet anses som akseptert eller ikke avhenger av hvordan ungdommene innordner seg i de sosiale normene som preger mediene. Likevel forstås det at sosiale medier har en individuell påvirkningsevne over ungdommers identitet, og det er ikke dermed gitt at alle ungdommer påvirkes på samme måte eller i like stor grad.

5.3 Masteroppgavens bidrag og avslutning

Masteroppgavens anliggende er å belyse hva forskningslitteraturen sier om ungdommers identitet på sosiale medier.

Avhandlingen viser et bredt spekter av forskningslitteratur tilknyttet ungdommers sosiale medievaner og sosiale mediers påvirkningsevne.

Som vi har sett er litteraturen tilknyttet ungdommer bruk av sosiale medier omfattende. Gjennom ungdommers sosiale medievaner kan vi se Aalen og Iversens (2021) argument, om at sosiale medier er for viktige til å overlates til synsing, som sant.

Gjennom dette dypdykket og granskningen av litteraturen kan vi se flere ulike synsvinkler, utgangspunkt, svar og sammenhenger på ungdommers sosiale mediebruk og hvordan de sosiale mediene kan påvirke dem. Vi kan også se hvordan ulike momenter i ungdommers sosiale mediebruk henger sammen. Som hvordan identitetsutspilling motiveres ut ifra et ønske om å bli sosialt akseptert, og hvordan tilbakemeldinger som likes og kommentarer er bekræftende eller avvisende overfor ungdommers identitet. Og hvordan mangel på tilbakemeldinger i sosiale medier kan føre til mangel på tilhørighet og nedsatt psykisk helse.

Ungdommers kommentarer og utsagn som kommer fram gjennom dette dypdykket litteraturen gir et inntrykk av at ungdomsgenerasjonen i stor grad er positive til sosiale medier, og at de er godt kjent med de potensielle innvirkningene som sosiale medier kan ha på dem. Det framkommer også et inntrykk av at ungdom er reflekterte rundt sin egen, og andres mediebruk, og ses å være klar over både de positive og negative sidene ved sosiale medier.

Samlet sett kan vi ikke se sosiale medier som en utelukkende positiv eller negativ arena for ungdomsgenerasjonen til tross for den bekymringen som uttrykkes i masteroppgavens innledning. Litteraturen belyser både positive og negative sider ved ungdommers bruk av sosiale medier selv om mediene og den samfunnsforankrede bekymringen ses å ta en negativ vinkling.

Vi kan heller forstå sosiale medier som en kompleks arena, som medbringer muligheten for sosialt samspill, å holde kontakt med venner og familie, samtidig som det ses som et sted hvor ungdom kan utvide sitt sosiale nettverk. Sosiale medier ses også å være en arena hvor ungdommer kan utspille sin identitet ved konstruksjonen av profiler i de ulike mediene. I lys av avhandlingens pedagogiske forankring framkommer sosiale medier som en arena for sosialisering.

Vedrørende sosiale mediers negative påvirkningsevne ses det å være uklarthet i nøyaktig hvilke faktorer som har en direkte negativ innvirkning på ungdommers mentale helse. Det kan likevel tolkes at sosial sammenligning, passiv- og overdreven bruk av sosiale medier som går ut over andre hverdagslige gjøremål ikke har noen positiv effekt.

Gjennom Goffmans (1974) dramaturgiske perspektiv ser vi ungdommers konstruksjon og håndtering av private og offentlige profiler som hvordan de utspiller sin identitet både back stage og en front stage. Dette kan også knyttes til ungdommers «online og offline identitet». Og vi kan i lys av Eriksons (1992) psykososiale teori forstå ungdommers deltakelse og identitetsutspilling i sosiale medier som et søk etter tilhørighet og aksept blant sine jevnaldrende. Som en form for inntrykkshåndtering kan vi også se hvordan ungdommer iscenesetter seg selv, og utspiller seg på en mer positiv ansett måte i de sosiale mediene, hvor de bruker ulike virkemidler for å bli oppfattet på måter som de selv anser som verdifulle (Goffman 1974). Gjennom ungdommers iscenesettelse av sin identitet kan også se Eriksons (1992) forståelse om hvordan ungdomstiden preges av et søk etter tilhørighet, men også hvordan ungdommer prøver ut ulike identiteter før de finner sin egen.

Masteroppgaven finner sosiale medier som en arena hvor ungdom kan finne tilhørighet, og prøve ut identiteter, så vel som at de kan finne sin egen.

5.3.1 Refleksjon til videre forskning

I forskningen som utføres rundt temaet ungdom og sosiale medier ser vi at det er stor variasjon i hvilke fenomener som undersøkes. Eksempelvis ser vi at Bakken et al. (2018) trekker konklusjoner mot høy tidsbruk i sosiale medier og opplevelsen av stress og press i hverdagen, mens Brattøy et al. (2019) finner sammenhenger mellom hyppig bruk av sosiale medier og svekket psykisk helse blant ungdom. Skogen et al. (2021) presenterer funn som viser sammenhenger mellom selvrepresentasjon på sosiale medier og symptomer på angst og depresjon. I likhet med funnene fra Skogen et al. (2021) viser også Fjelnseth & Sjølie (2021) hvordan mangel på tilbakemeldinger i sosiale medier resulterer i en følelse av utenforskap og ensomhet. Fra de studiene som presenterer sammenhenger mellom ungdommers sosiale mediebruk og nedsatt psykisk helse vises det også at det finnes sammenhenger, men ikke noen tydelig årsakssammenheng (Brattøy et al., 2019; Brunborg & Andreas, 2019; Skogen et al., 2021).

Ungdommers sosiale medievaner framkommer som et komplekst digitalt sosialt samspill som preges av mange ulike faktorer (Aalen & Iversen, 2021; Brattøy et al., 2019; FHI, 2022; Fjelnseth & Sjølie, 2021; Hilmarsen & Arnseth, 2017; Hjetland et al., 2021; Medietilsynet, 2022, Skogen et al., 2021; UngOrg, 2014).

Med kompleksiteten som preger ungdommers sosiale mediebruk kan det tenkes at den generelle forskningslitteraturen bruker for enkle, eller feil mål, som for eksempel tidsbruk, og hyppighet av bruk, for å fange opp ungdommers komplekse atferd. Denne forståelsen kan knyttes til at den tiden som ungdommer bruker på sosiale medier kan innbefatte en rekke ulike inntrykk og opplevelser som avhenger av flere ulike faktorer. Eksempelvis kan vi se for oss en ungdom som bruker tre timer på sosiale medier hver dag, som kun har gode opplevelser i mediene, mens en annen ungdom bruker sosiale medier kun en time om dagen og har utelukkende negative opplevelser. Poenget her er at enkle mål og begreper som for eksempel tidsbruk ikke nødvendigvis har noen innvirkning på ungdommenes individuelle opplevelser i sosiale medier. Videre forskning bør ta sikte på å kartlegge hvem som blir påvirket av sosiale medier, og hvorfor de blir det (Aalen & Iversen, 2021; FHI, 2022; Skogen et al., 2021; Steinsbekk et al., 2023).

Videre ses det at forskning direkte tilknyttet sosiale medier og ungdommers identitet er lite utforsket. Gjennom søkeprosessen for denne avhandlingen kommer det fram at forskning til dette temaet er begrenset. Det framkommer avhandlinger på lavere nivå med interessante problemstillinger, vinklinger og perspektiver som ikke har blitt inkludert i denne avhandlingen. Å forstå ungdommers sosiale samspill på sosiale medier, og hvordan de i sosiale medier utspiller sin identitet vises å være grunnleggende elementer for å forstå ungdommers sosiale mediebruk, og sosiale mediers ulike påvirkningsevner. Med dette bør videre forskning også ta sikte på å undersøke hvordan, og hvorfor ungdommer iscenesetter seg og utspiller sin identitet gjennom sosiale medier.

Referanseliste

- Aabakken, E. & Egge, J. H. (2022, 13 juni). Depresjon og angst blandt unge i Norge har doblet seg de siste ti årene: Forskere peker på tre årsaker til at utviklingen går feil veg. *NRK*
https://www.nrk.no/trondelag/hunt_-44-prosent-av-tenaringsjenter-i-norge-plages-av-stress_-angst-og-tunge-tanker-1.15993034
- Aalen, I. & Iversen, M. H. (2021). *Sosiale medier* (2.utg). Fagbokforlaget
- Aveyard, H. (2010) *Doing a literature review in health and social care: a practical guide* (2.utg.). Open university press.
- Bakken, A., Sletten, A. M. & Eriksen, I. M. (2018). Generasjon prestasjon? Ungdoms opplevelse av press og stress. *Tidsskrift for ungdomsforskning 2018* (2), 46-76.
- Bakken, A. (2020). *Ungdata 2020* (Nasjonale resultater). Velferdsinstituttet Nova.
<https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/6415/Ungdata-NOVA-Rapport%2016-20.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Brattøy, S. C. S., Rossvoll, Å. & Eines, T. F. (2019). Hyppig bruk av sosiale medier kan gi ungdom psykiske utfordringer. *Sykepleien, 2019* (107)
<https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2019.79774>
- Brunborg, G. S & Andreas, J. B. (2019). Increase in time spent on social media is associated with modest increase in depression, conduct problems and episodic heavy drinking. *Journal of adolescence, 2019*(74),201-209. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2019.06.013>
- Burke, J. P. & Stets, E. J. (2009). *Identity theory*. Oxford university press. <https://doi-org.mime.uit.no/10.1093/acprof:oso/9780195388275.001.0001>
- Cresswell, J. W. & Guetterman, T. C. (2021). *Educational research: Planning, conducting and evaluating quantitative, and qualitative research*. (6. Utg.). Pearson education limited.
- Dørum, S. (2024) Drukner i selfies og spons: Er sosiale medier som vi kjenner dem, på vei ut? *VG, Unge meninger*. <https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/Q7L5AR/drukner-i-selfies-og-spons>
- Erikson, E. H. (1968). *Barndommen og samfunnet*. Gyldendal norsk forlag.

- Erikson, E. H. (1992). *Identitet i ungdom og kriser* (2.utg.). Hans Reitzels forlag.
- Eget arbeid (2022). *Det er viktig med likes* [Bacheloroppgave i pedagogikk]. Universitetet i Tromsø
- FHI. (2022). *Hele verden er et tastetrykk unna: Ungdommers bruk og opplevelser med sosiale medier og online gaming*. Folkehelseinstituttet.
https://www.fhi.no/contentassets/66d4ecd513694bc781147de95c1bfe03/hele-verden-er-et-tastetrykk-unna_rapport.pdf
- Fjelnseth, M. & Sjølie, H. (2021). #Utenfilter-ensomhet og identitet på sosiale medier. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid* 2021(18), 162-174.
- Furuhaug, R., Hansen, H. K., Sandblad, M. & Steinbakk, A. F. (2020, 21. november). Slår alarm om sosiale medier: Skremmende utvikling. VG <https://www.vg.no/nyheter/i/mBKarg/slaar-alarm-om-sosiale-medier-skremmende-utvikling>
- Garsjø, O. (2005). *Studiemetodikk og oppgaveskriving: om mappeevaluering og veier til god eksamen*. Cappelen akademisk forlag.
- Goffman, E. (1974). *Vårt rollespill til daglig*. Pax forlag A/S.
- Gulbrandsen, L. M. (2006). *Oppvekst og psykologisk utvikling: Innføring i psykologiske perspektiver*. Universitetsforlaget.
- Gustavsen, A. A. (2023, 9.mars). Hva er det egentlig sosiale medier gjør med oss unge?: Vi er i ferd med å ødelegge for oss selv. *Aftenposten*.
<https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/VPdPbd/hva-er-det-egentlig-sosiale-medier-gjoer-med-oss-unge>
- Haugen, V. D. & Stølen, G. (2017). *Pedagogisk mangfold- i et samfunnsperspektiv*. Universitetsforlaget.
- Hilmarsen, H. V. & Arnseth, H. C. (2017). Livet på Instagram-Ungdoms digitale forlengelser av sosiale relasjoner og vennskap. *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning* 2017(17)
<https://utdanningsforskning.no/artikler/2017/livet-pa-instagram---ungdoms-digitale-forlengelser-av-sosiale-relasjoner-og-vennskap/>

- Hjetland, G. J., Schønning, V., Skogen, J. C., Hella, R. T. & Veseth, M. (2021). How do Norwegian adolescents experience the role of social media in relation to mental health and well-being. *BMC psychology* 2021(9) 78.
- Hutt, M. O. L. (2022, 6. februar). Har sosiale medier tatt overhånd? VG.
<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/k6xJ8L/har-sosiale-medier-tatt-overhaand>
- Imsen, G. (2011). *Hva er: pedagogikk*. Universitetsforlaget.
- Jerlang, E.(2012). Erik Homburger Eriksons psykoanalytiske ego-teori. I E. Jerlang, S.Egebjerg, J. Halse, A. J. Jonassen, S. Ringsted, & B. Wedel-Brandt, *Udviglingspsykologiske teorier* (ss. 76-125). Hans Reitzels Forlag.
- Jesson, J., Matheson, L. & Lacey, F. M. (2011) *Doing your literature review: Traditional and systematic techniques*. SAGE publications Ltd.
- Johannessen, T. (2019, 24. juni). *Gjør sosiale media oss syke?* Norsk Helseinformatikk.
<https://nhi.no/for-helsepersonell/fra-vitenskapen/gjor-sosiale-media-oss-syke>
- Kildekompasset. (2024, 1. mai). *APA 7th*. Kildekompasset.
<https://kildekompasset.no/referansestiler/apa-7th/>
- Kleven, F, R. & Hjordemaal, T. A. (2018). *Innføring i pedagogisk forskningsmetode: En hjelp til kritisk tolkning og vurdering*. (3. utg.). Fagbokforlaget.
- Krange, O. & Øia, T. (2005). *Den nye moderniteten: ungdom, individualisering, identitet og mening*. Cappelen akademisk forlag.
- Kvernbekk, T. (2001). *Pedagogikk og lærerprofesjonalitet*. Gyldendal akademisk.
- Madsen, O. J. (2019). *Generasjon prestasjon: hva er det som feiler oss?* Universitetsforlaget.
- Maxwell, J. A (2013). *Qualitative research design: An interactive approach* (3.utg.). Sage publications Ltd.
- Medietilsynet. (2016). *Barn og medier 2016* (9-16-åringers bruk og opplevelse av sosiale medier. Medietilsynet. <https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/barn-og-medier-2016-komprimert-ensidig.pdf>

- Medietilsynet. (2020). *Barn og medier 2020* (Om sosiale medier og skadelig innhold på nett). Medietilsynet. https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2020/200211-barn-og-medier-2020-delrapport-1_-februar.pdf
- Medietilsynet. (2022). *Barn og medier 2022* (En undersøkelse om 9-18-åringers medievaner). Medietilsynet. https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2022/231002_barn-og-medier_2022.pdf
- Persson, M. (2021). *Hvordan skrive en litteraturgjennomgang?: en praktisk guide*. Universitetsforlaget.
- Ringdal, K. (2020). *Enhet og mangfold: samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (4.utg.). Fagbokforlaget.
- Skogen, J. C., Hjetland, G. J., Bøe, T., Hella, R. T. & Knudsen, A. K. (2021). Through the looking glass of social media. Focus on self-presentation and association with mental health and quality of live. A cross-sectional survey-based study. *International journal of environmental research and public health*, 2021 (6). <https://doi.org/10.3390/ijerph18063319>
- Steinnes, K. K. & Teigen, H. F.(2021). Livsstil til salg: om influensermarkedsføring på sosiale medier og hvordan ungdom påvirkes. *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning* 2021 (2), 4-22.
- Steinsbekk, S., Nesi, J. & Wichstrøm, L (2023). Social media behaviors and symptoms of anxiety and depression. *Computers in human behavior*, 2023. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.107859>
- Syvertsen, T. (2017). *Media Resistance: Protest, dislike, abstention*. Springer international publishing AG. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-46499-2>
- Søk og Skriv. (2024, 1. Mai). *Referansestiler- APA 7th*. Søk og skriv. <https://www.sokogskriv.no/referansestiler/apa-7th.html>
- Tetzchner, S. V. (2013). *Utviklingspsykologi* (2. utg). Gyldendal Akademisk.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitative metoder*. (5. utg.). Fagbokforlaget.
- Thornquist, E. (2003). *Vitenskapsfilosofi og vitenskapsteori for helsefag*. Fagbokforlaget.

UiT Norges arktiske universitet (2024, mars). *Pedagogikk-Master*. Hva lærer du?

<https://uit.no/utdanning/program/279307/pedagogikk - master>

UngOrg (2014). *Det er på Facebook man flørter: Ungdommers forhold til identitet og seksualitet på sosiale medier*. Medietilsynet Trygg bruk.

<https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/2015/2014-ungorg-sosiale-medier-rapport---web.pdf>

Øyen, S. A. & Solheim, B. (2013). *Akademisk skriving: En skriveveiledning*. Cappelen Damm Akademisk.

